

Gorenjski Glas

TOREK, 6. FEBRUARJA 2024

LETO LXXVII, ŠT. 11, CENA 2,50 EUR

ODGOVORNA UREDNICA: MARIJA VOLČJAK

ČASOPIS IZHAJA OB TORKIH IN PETKIH

INFO@G-GLAS.SI

WWW.GORENJSKIGLAS.SI

V Planici ta teden mladi z vsega sveta

Slovenska reprezentanca v nordijskih disciplinah na domačem mladinskem svetovnem prvenstvu v Planici, ki se je začelo včeraj, nastopa s 36 tekmovalci in dvema rezervama, med njimi ni Nike Prevc.

KLARA MRAK

Kranjska Gora – Na Trgu zmagovalcev je bilo v nedeljo zvečer slovesno odprtje FIS mladinskega svetovnega prvenstva v nordijskem smučanju in FIS U23 svetovnega prvenstva v smučarskih tekih. Ob tem je bil v Kranjski Gori tudi sprejem športnikov, ki so na mladinskih olimpijskih igrah v južnokorejskem Gangwonu osvojili zlahtna odličja. Dobitniki kolajna na olimpijskih igrah imajo novo priložnost za uspehe že ta teden v Planici. »Vesel sem, da imamo take športnike in športnice. Ste navdih za mlajše

generacije in izjemen obet za to, kar nas čaka v prihodnosti,« je povedal predsednik Smučarske zveze Slovenije Enzo Smrekar.

Če med skakalkami ne bo Nike Prevc, ki se osredotoča na obrambo rumene majice vodilne v skupnem seštevku svetovnega pokala, bo eden od slovenskih upov za medalje Taja Bodlaj. Izziva na domačih tleh se veseli. »Lepo je, da imamo mladinsko svetovno prvenstvo doma, 'živčki' malo bolj delajo. Nisem si zadala previsokih ciljev, ker si nočem naložiti težkega bremena, bom pa zagotovo iskala dobre skoke. Skakalnico poznamo, verjamem,

da se je bom hitro spet privadila. Upam, da nam uspe dobiti vsaj ekipno medaljo, se pa zavedam, da bo konkurenca močnejša kot v Koreji in se bo treba zelo potruditi, če hočemo doseči dobre rezultate,« je za Val 202 povedala Bodlajeva.

V smučarskih skokih bo sicer tekmovalo deset slovenskih predstavnikov. V smučarskem teku, kjer bo 14 končnih odločitev, bo tekmovalo 17 slovenskih predstavnikov v konkurenci mladincev do 20 let in mlajših članov do 23. leta starosti. V nordijski kombinaciji bo na startni listi devet Slovencev.

▶ 13. stran

Zastavonoša na nedeljskem odprtju mladinskega svetovnega prvenstva v Kranjski Gori je bil smučarski skakalec Rok Masle. / Foto: Gorazd Kavčič

Ko je treba, vizualno kriči

»Treba je vedeti, da vizualne vzkličnice učinkujejo zgolj, če obstaja tudi običajen govor. Če bi vseskozi vizualno kričali, tega bralci ne bi več zaznavali poudarjeno, saj bi postalo normalno stanje,« ob svojih vizualnih komentarjih razmišlja nagradjenec Prešernovega sklada, grafični oblikovalec Kranjčan Tomato Košir.

IGOR KAVČIČ

Ljubljana – Jutri, na predvečer slovenskega kulturnega praznika, bodo na slovesnosti v Cankarjevem domu podelili letošnje Prešernove nagrade. Med nagradenci Prešernovega sklada je za dela na področju grafičnega oblikovanja v zadnjih treh letih tudi Tomato Košir, po rodu Kranjčan. V skoraj dveh desetletjih ustvarjanja je postal sinonim za vrhunsko grafično oblikovanje, prepoznaven je tako doma kot v tujini. Za svoja dela je bil tudi večkrat nagradjen.

▶ 18. stran

Tomato Košir je eden naših najbolj prepoznavnih grafičnih oblikovalcev. / Foto: Primož Pičulin

Občina bo postala lastnica Nunskega samostana

▶ 8. stran

Prilogi:

Snovanja strani od 17 do 24

Zgornjesav'c

Dragim bralkam in bralcem časopisa Gorenjski glas iskreno voščimo ob Prešernovem dnevu, slovenskem kulturnem prazniku.

Gorenjski Glas

AKTUALNO

Nagrada, če niste na »bolniški«

Škofjeloška družba LTH Castings je z novim letom uvedla finančno nagrajevanje zaposlenih, ki ne gredo na bolniški dopust. Večina kazalnikov bolniške odsotnosti se sicer zadnja leta povečuje.

2

GORENJSKA

Država bi porušila prostore podjetja

Država pripravlja državni prostorski načrt za ureditev platoja Karavanke. Osnutek pa je neprijetno presenetil podjetje Conditus. Po načrtih naj bi namreč objekt, v katerem delujejo – porušili ...

5

GORENJSKA

Kamničani: Sanacija poteka prepočasi

V Samostanu Mekinje so gostili srečanje občanov, prizadetih v poplavih, s predstavniki klicnega centra za obnovo in Občine Kamnik. Na največ kritik je naletelo počasno urejanje vodotokov.

9

AKTUALNO

Kot krvavica, a na žlico

Člani Turističnega društva Šenčur niso spretni le v praženju krompirja, temveč tudi v pripravi godle. To so dokazali na sobotnem Dnevu godle, ko so skuhalo sto litrov te jedi.

11

VREME

Danes, jutri in v četrtek bo delno jasno z občasno povečano oblačnostjo. Jutra bodo postopno nekoliko toplejša.

jutri: delno jasno

KOTIČEK ZA NAROČNIKE

Od kod si, kruhek ...

V Kulturnem centru Tržič bo v soboto, 10. februarja, ob 11. uri na sporedu tretja predstava Tržiškega abonmajčka za najmlajše. Tokrat bo otroke zabavala odlična igralska zasedba gledališča Unikat s predstavo Od kod si, kruhek?, ki pripoveduje o deklici Ani, ki najde v žemljici zlat prstan. Kdo ga je izgubil? Lažnivi trgovec? Morda prijazni pek? Ana obišče še mlinarja in kmeta, pri tem pa se nauči, kako nastane kruh. Muzikal se v hitrih ritmih in skupnem petju z občinstvom srečno zaključuje. Predstava traja 35 minut in je namenjena otrokom od 3. leta starosti dalje, na voljo so tudi vstopnice za izven. Več informacij dobite na 051 627 057 ali informacije@trzic.si.

Naročnik Gorenjskega glasa bo prejel dve vstopnici za ogled te predstave. Če želite sodelovati v žrebanju, odgovorite na vprašanje: Katere poklice spozna deklica Ana v predstavi Od kod si, kruhek? Odgovore s svojimi podatki pošljite do četrтка, 8. februarja, na koticcek@g-glas.si.

Nagrajenka

Koncert skupine The Beatles Revival, ki bo 17. februarja v Hali Tivoli, si bo v paru brezplačno ogledala **Dragica Roblek** iz Kranja. Čestitke!

Darilo
izžrebanemu naročniku časopisa
Gorenjski Glas
Knjigo prejme **JOŽE TEPINA** z Jezerskega.

Višja urna postavka za delo dijakov in študentov

URŠKA PERNEL

Kranj – V soboto je začel veljati nov znesek najnižje bruto urne postavke začasno in občasno delo dijakov in študentov. Ta po novem znaša 7,21 evra bruto (doslej 6,92 evra). V neto znesku to

Ob tem poudarjajo, da tudi v primeru, da je urna postavka dogovorjena po dogovoru, po kosu, na anketo, mora biti plačana najmanj po minimalni urni postavki. Na spletni strani so objavili tudi pregled okvirnih urnih postavk glede na vrsto

V neto znesku to pomeni 6,20 evra, najmanj toliko torej mora znašati nakazilo, ki ga dijak oziroma študent prejme na bančni račun.

pomeni 6,20 evra, najmanj toliko torej mora znašati nakazilo, ki ga dijak oziroma študent prejme na bančni račun.

Kot so objavili v E-študentskem servisu, se je urna postavka za dijaško in študentsko delo v zadnjih letih zviševala. V letu 2015 je denimo znašala 4,50 evra bruto (oziroma 3,80 evra neto).

dela, ki jih ponujajo delodajalci. Za delo v proizvodnji je tako povprečna urna postavka 8,21 evra bruto, za delo na bencinskem servisu 8,08 evra bruto, med bolj plačanimi pa so denimo programiranje (10,81 evra evra bruto na uro), inštrukcije (11,46 evra bruto na uro), vodenje vadb (12,93 evra bruto na uro).

Nagrada, če niste na »bolniški«

Škofjeloška družba LTH Castings je z novim letom uvedla finančno nagrajevanje zaposlenih, ki ne gredo na bolniški dopust. Večina kazalnikov bolniške odsotnosti v Sloveniji se v zadnjih letih sicer povečuje.

ALEŠ SENOŽETNIK

Kranj, Škofja Loka – V podjetju, ki velja za enega največjih zaposlovalcev v regiji, so nam o razlogih za takšno odločitev povedali, da najvišjo dodano vrednost predstavljajo ravno zaposleni, vodstvo pa se trudi zagotoviti stabilno delovno okolje in skrb za zdravje in varnost pri delu ter pošteno plačilo. Hkrati poudarjajo, da zaposleni vsako leto prejmejo božičnico in regres v maksimalnem znesku.

Novi model zaradi povečanega absentizma

V zadnjem času pa se srečujejo s povečanim absentizmom, ki predstavlja vedno večjo težavo. »Letošnja uvedba novega modela je bila predvsem posledica tega, da smo v letih, ki so sledila pandemiji, zaznali porast koriščenja kratkotrajnega bolniškega dopusta. Konstantnemu trendu se zaradi dejstva, da je vsak zaposleni za nas zelo dragocen, posvečamo z več zornih kotov,« so pojasnili v podjetju LTH Castings, kjer dodajajo, da nikakor ne želijo, da bi zaposleni na delovno mesto prihajali bolni. »Nagrajevanje tistih, ki imajo manj bolniških odsotnosti, je namenjeno spodbudi za skrb za lastno zdravje. Obenem si želimo, da to nagrajevanje prispeva tudi k izkoreninjenju neželenih zlorab bolniških odsotnosti, ki v določenem deležu obstajajo povsod. Ravno te zlorabe velikokrat povzročajo pri načrtovanju dela težave in nezadovoljstvo,« še pojasnjujejo in dodajajo, da so novi model pripravili skupaj s sindikatom podjetja, ki ga v celoti podpira, in da sledi uveljavljenim praksam v Sloveniji. Z njim želijo »nagraditi posameznike, ki delajo, ko je nekdo odsoten

Število primerov bolniške odsotnosti se vzpenja. Po trajanju pa je med najvišjimi v gradbeništvu, kjer vsaka odsotnost v povprečju traja 23,6 dneva. / Foto: Gorazd Kavčič

in mora proizvodni proces normalno teči.«

Na vprašanje, na kakšen način spodbujajo zaposlene k zdravemu življenjskemu slogu, pa odgovarjajo: »Zaposlene že več kot desetletje ozaveščamo o zdravem načinu življenja ter promoviramo zdrav življenjski slog. Naše dosedanje aktivnosti spodbujanja zdravja in dobrobiti zaposlenih med drugim vključujejo spodbujanje športnih aktivnosti – imamo interno športno društvo Aktiv, ki je zelo dejavno, izobražujemo o skrbi za zdravje, organiziramo redne zdravstvene preglede, omogočamo cepljenje proti gripi in covidu-19 ...«

Izzivi tudi drugod

LTH Castings ni edino podjetje, ki uporablja podobno nagrajevanje zaposlenih. V družbi Niko iz Železnikov je denimo višina božičnice odvisna tudi števila dni prisotnosti na delu oz. bolniškega dopusta, v času epidemije covida-19 pa so višji znesek dobili tudi tisti, ki so se cepili.

Z izzivom povečevanja bolniških odsotnosti se srečujejo tudi druga podjetja. Kot je pred časom na posvetu v Kovačnici povedala vodja kadrovske službe v kranjski Iskri ISD Barbara Mulej, so zaradi zlorab bolniškega dopusta uporabili tudi

večina kazalnikov bolniške odsotnosti v Sloveniji povečala. V povprečju je bilo izgubljenih več koledarskih dni, odsotnih je bilo več zaposlenih, ti so bili odsotni tudi večkrat v letu, vendar pa je posamezna odsotnost trajala krajši čas. Na sto zaposlenih

»Nagrajevanje tistih, ki imajo manj bolniških odsotnosti, je namenjeno spodbudi za skrb za lastno zdravje,« pravijo v podjetju LTH Castings.

kontrole odsotnosti med zaposlenimi, na zdravnike pa je naslovila apel, naj jih ne odobravajo, ne da bi pacienti sploh videli in pregledali, saj to negativno vpliva na zavzetost tistih delavcev, ki prihajajo na delo in so zaradi odsotnosti sodelavcev še bolj obremenjeni.

Na Gorenjskem 130 tisoč primerov bolniških odsotnosti

Kaj pa pravi statistika? Kot kažejo podatki Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) za leto 2022, se je v primerjavi z letom prej

je bilo 160 primerov bolniške odsotnosti, en primer pa je v povprečju trajal 13 dni. Zaradi bolniške odsotnosti je bilo izgubljenega 5,9 odstotka koledarskih dni v letu 2022.

Podoben trend je zaznati tudi na Gorenjskem. Število primerov na sto zaposlenih je od predkoronskega leta 2019 naraslo s 114,4 na 159,4 oz. z dobrih 90 tisoč na 130 tisoč. Odstotek izgubljenih koledarskih dni zaradi bolniških odsotnosti na Gorenjskem pa je v istem obdobju zrasel s 4,6 na šest odstotkov. V povprečju je odsotnost trajala 13,7 dneva.

Spremembe pri dostavi poštnih pošilk

Brezplačen prevzem paketnih pošilk v poslovalnicah Pošte Slovenije je odslej mogoč le še v osmih dneh, ne več v petnajstih. Na poštah je mogoč tudi vpis ljudskih obveznic.

URŠKA PERNEL

Kranj – Pošta Slovenije je s 1. februarjem uvedla nekatere novosti in spremembe pri dostavi paketnih pošilk. Tako so spremenili roke za prevzem paketnih pošilk, ki jih je v poštnih poslovalnicah po novem mogoče brezplačno prevzeti v osmih

dneh, in ne več v petnajstih kot doslej.

Prejemnikom paketov je po novem na voljo dodaten komunikacijski kanal za obveščanje o dostavi. Ob obstoječih načinih obveščanja lahko uporabniki izberejo tudi obveščanje s pomočjo aplikacije Viber, so sporočili.

S Pošte Slovenije pa prihaja še ena novost, tudi na pošti je namreč mogoč vpis ljudskih obveznic. Kot so pojasnili, bodo vlagatelji za vpis obveznic potrebovali trgovalni račun pri eni od borznoposredniških družb oziroma bank. Če ga še nimajo, ga lahko odprejo v eni od 109 izbranih poslovalnic

Pošte Slovenije, ki to storitev opravlja za borznoposredniško družbo Ilirika Ljubljana. Seznam pošt, ki to omogočajo, je objavljen na spletni strani Pošte Slovenije. Vpis ljudskih obveznic poteka med 1. in 15. februarjem do 12. ure. Najnižji znesek vpisa je 1000 evrov, najvišji pa 100.000 evrov.

Porast oslovskega kašlja

Letos do 2. februarja je bilo pri nas potrjenih že 76 primerov oslovskega kašlja, lani v celem letu 120.

SUZANA P. KOVAČIČ

Ljubljana – Po podatkih Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) število primerov oslovskega kašlja po letu 2021, ko so zabeležili šest primerov, znova narašča. Izrazit upad števila primerov te bolezni v letu 2021 je po njihovih navedbah povezan tudi s pandemijo covida-19 in z njo povezanimi ukrepi za preprečevanje te bolezni, ki so vplivali na omejitev kroženja drugih povzročiteljev okužb dihal v populaciji. Leta 2022 je bilo zabeleženih 51 primerov, lani 120, letos do 2. februarja že 76 primerov. »V Sloveniji je pojavnost oslovskega kašlja glede na prijavljene primere največja pri dojenčkih in mladostnikih. Ker je klinična slika pri odraslih običajno neznatna, bolezen večkrat ni prepoznana kot oslovski kašelj in tudi ni prijavljena,« so pojasnili na NIJZ.

Kot so za STA pojasnili v Univerzitetnem kliničnem centru Ljubljana, sta bila med hospitaliziranimi otroki z oslovskim kašljem, ki so jih v zadnjem mesecu obravnavali na Kliniki za infekcijske bolezni in vročinska stanja, dva dojenčka, ki proti oslovskemu kašlju nista bila cepljena, in en otrok, ki je bil cepljen osnovno, ni pa bil cepljen ponovno.

Cepljenje je za otroke obvezno

Kljub temu so, kot pojasnjujejo na NIJZ, v pandemiji covida-19 zabeležili upad precepljenosti za številna cepljenja predšolskih in šolskih otrok. »Poleg oteženega izvajanja cepljenja

V pandemiji covida-19 so zabeležili upad precepljenosti za številna cepljenja predšolskih in šolskih otrok. Slika je simbolična. / Foto: Gorazd Kavčič

zaradi karanten, izolacij, šole na daljavo, spremenjenega delovanja zdravstvenega sistema in posledičnih zamikov pri izvajanju cepljenja je pandemija vplivala tudi na odnos določenih posameznikov do cepljenja. »Medtem ko je bila med letoma 2013 in 2020 preceplje-

Ker so dojenčki do šestega meseca starosti še posebno ogroženi, priporočajo tudi cepljenje nosečnic, in sicer čim prej po 24. tednu nosečnosti.

nost predšolskih otrok s tretjim odmerkom cepiva proti davici, tetanusu, oslovskemu kašlju, otroški paralizi, okužbam s hemofilusom influence B (HIB) in hepatitisu B med 93,4 in 95,3 odstotka, je v letu 2021 padla na 86,4 odstotka, v letu 2022 je bila 89,2-odstotna. A je najučinkovitejši način preprečevanja oslovskega kašlja prav

vzdrževanje visokega deleža cepljenih v skupnosti, poudarjajo na NIJZ.

Ker so dojenčki do šestega meseca starosti še posebno ogroženi, priporočajo tudi cepljenje nosečnic, in sicer čim prej po 24. tednu nosečnosti v vsaki nosečnosti. Celjenje je v bre-

me obveznega zdravstvenega zavarovanja. »Cepljenje nosečnic proti oslovskemu kašlju zaščiti otroka v prvih tednih življenja, preden pridobi lastno zaščito s cepljenjem, ki se začne v starosti treh mesecev.« Po podatkih e-registra cepljenih oseb se je v državi proti oslovskemu kašlju lani cepilo več kot tisoč nosečnic.

Zaščita po cepljenju in tudi po preboleli bolezni s časom upada. Zato na NIJZ priporočajo tudi cepljenje enkrat v odrasli dobi, ki pa je za zdaj samoplačniško.

Bolezen najbolj ogroža dojenčke

»Oslovski kašelj je zelo nalezljiva bolezen dihal, ki jo povzroča bakterija *Bordetella pertussis*, ki je v ustih, nosu in žrelu. Otroci, ki zbolijo za oslovskim kašljem, imajo lahko epizode kašlja, ki trajajo od štiri do osem tednov. Bolezen najbolj ogroža dojenčke do šestega meseca starosti, pa tudi majhne otroke. Pri otrocih so značilni napadi suhega, dražečega kašlja, ki včasih spominja na oslovsko riganje in med katerim bolnik težko vdihne ter hlasta za zrakom, poridi ali pomodri,« so pojasnili na NIJZ.

Umiki soglasij za nadurno delo

Do včeraj je v Osnovnem zdravstvu Gorenjske, torej v gorenjskih zdravstvenih domovih, umaknilo soglasje za nadurno delo trinajst odstotkov vseh zaposlenih zdravnikov in zobozdravnikov.

SUZANA P. KOVAČIČ

Kranj – Sindikat Fides in vladna stran sta na petkovih pogajanjih podala nove predloge, ki jih morata obe strani preučiti. V skupni izjavi je predsednik zdravniškega sindikata Fides Damjan Polh povedal, da do takrat ne bodo medijsko komunicirali in da bodo vsebinske zadeve skušali reševati za mizo in strpno priti do zaključkov.

Zdravniška stavka, če danes ni že kaj drugače, poteka od 15. januarja. Kot

vztrajajo v Fidesu, si želijo na državni ravni sprejete specialne standarde in normative, ki bodo podlaga za variabilno nagrajevanje in konkurenčno zaposlitev, ki bo omogočala ohranitev in privabljanje kadra v javnem zdravstvenem sistemu. V prvi vrsti pa si želijo, kot poudarjajo, od vlade jamstva in zaveze, ki bodo omogočile, da se bo zdravstveni sektor zares uresničil in da ne bo ostalo pri praznih obljubah in zavlačevanju.

Delež zdravnikov, ki so preklicali soglasje za delo

čez polni delovni čas, pa je različen. Po podatkih iz prejšnjega tedna, kot smo že poročali, se je v Splošni bolnišnici Jesenice 60 (43 odstotkov) zdravnikov odločilo, da bo začelo opravljati delo na podlagi zakonskih omejitev, za kar bi bila pri zagotavljanju nenujnih storitev potrebna temeljita reorganizacija dela. V primeru nespešnega dogovora med sindikatom in vlado bi tak način dela začeli predvidoma z drugim marcem.

Do včeraj je v Osnovnem zdravstvu Gorenjske (OZG),

torej v gorenjskih zdravstvenih domovih, umaknilo soglasje za nadurno delo 38 zdravnikov, kar predstavlja 13 odstotkov vseh zaposlenih zdravnikov in zobozdravnikov. »Preklici soglasij stopijo v veljavo v tridesetih dneh, tako v tem mesecu ne pričakujemo večjih odstopanj. Kot trenutno kaže, zaradi umika soglasij v naših organizacijskih enotah ne bosta potrebna velika reorganizacija dela oziroma prilagajanje urnikov dežurstev v nujni medicinski pomoči,« so sporočili iz OZG.

K

KOMENTAR
IGOR KAVČIČ

Ali znamo slediti umetnosti

Sodobna civilizacija je v težavah. Človeška družba se v aktualnem času srečuje s številnimi problemi in zagatami, tako z osnovnimi bivanjskimi kot s tistimi, ki jih s seboj prinašata sicer dobrodošla, a za človeški um včasih prehitra znanstveni in tehnični napredek. Tudi naravnemu okolju, ki ga imamo od planeta Zemlja, ne gre najbolje. Da vse to opazimo, ni potreben nek poseben napor, le ozreti se je treba v svet, kaj se v njem dogaja v aktualnem prostoru in času, morda zgolj malo poguglati z domačega naslanjača. Pot do spoznanja, ki od nas zahteva, da se nad tem vsaj zamislimo, kaj šele po svojih možnostih ukrepamo, je mnogo daljša in na nekaterih delih tudi strma.

Seveda nas na vse zapisano vedno znova opozarjajo znanstveniki in raziskovalci na različnih področjih. Pomembno vlogo na poti do spoznanja pa imata tudi kultura in umetnost. Kako le? Mar niso prav delavci v kulturi in ustvarjalci v različnih umetniških mnogokrat prvi znanilci sprememb in hkrati tisti, ki te odražajo, naj bo v lokalni ali pa globalni družbi? Če nam literat, najprej pesnik in za njim pisatelj, o tem lahko sporočata prva, je pot do gledališke predstave nekoliko daljša, še dlje za razmišljanje do šestega meseca starosti, pa tudi majhne otroke. Pri otrocih so značilni napadi suhega, dražečega kašlja, ki včasih spominja na oslovsko riganje in med katerim bolnik težko vdihne ter hlasta za zrakom, poridi ali pomodri,« so pojasnili na NIJZ.

v filmu. K spoznanju vodi tudi glasba in likovnik je tisti, ki svoj pogled na težavo lahko pojasni nemudoma in takoj.

Med slednje zagotovo sodi Tomato Košir, po rodu Kranjčan, ki bo jutri zvečer na osrednji slovesnosti ob slovenskem kulturnem prazniku stopil na oder Cankarjevega doma kot eden letošnjih prejemnikov nagrade Prešernovega sklada za vrhunske umetniške dosežke v zadnjih treh letih. Vrhunski grafični oblikovalec in vizualni komentator je s svojimi deli prepoznaven doma in v tujini. Njegova oblikovalska dela, celostne grafične podobe, vizualni komentariji v časnikih, revijah in še mnogokje ne poznajo meja. V svojih oblikovalskih mojstrovinah na likovno kakovosten, grafično izčiščen in sporočilno jasen način govori univerzalni jezik. Njegova dela odsevajo trenutno družbeno situacijo in bralca pozivajo h globljemu razmišljanju.

Ja. Pomembno je znati prislunhiti in slediti umetnosti in umetnikom, tudi vsem drugim letošnjim nagrajencem – baletniku in koreografu, pesnici in prevajalki, dramski igralki, operni pevki, še eni pesnici, avtorju stripov ter scenaristki in režiserki. Z umetnostjo je pot k spoznanju lažja.

Zato slavimo slovenske umetnice in umetnike. Njihova ustvarjalna moč nam bo pomagala, da bomo bolje razumeli svet, v katerem živimo.

Gorenjski Glas

ODGOVORNA UREDNICA
Marija Volčjak

NAMESTNIKA ODGOVORNE UREDNICE
Urška Peternel, Simon Šubic

UREDNIŠTVO
NOVINARJI - UREDNIKI:

Marjana Ahačič, Maja Bertonec, Alenka Brun, Ana Jagodic Dolžan, Igor Kavčič, Suzana P. Kovačič, Maša Likosar, Klara Mrak, Urška Peternel, Mateja Rant, Aleš Senožetnik, Vilma Stanovnik, Ana Šubic, Simon Šubic, Nika Toporiš, Ana Volčjak Aleksič
stalni sodelavci:
Jože Košnjek, Cveto Zaplotnik, Miha Naglič

OBLIKOVNA ZASNOVA
Jernej Stritar, Ilovar Stritar, d. o. o.

TEHNIČNI UREDNIK
Grega Flajnik

FOTOGRAFIJA
Tina Dokl, Gorazd Kavčič

OGLASNO TRŽENJE
Jana Triller, Mateja Žvižaj

GORENJSKI GLAS (ISSN 0352-6666) je registrirana blagovna in storitvena znamka pod št. 9771961 pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Ustanovitelj in izdajatelj: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj / Direktorica: Marija Volčjak / Naslov: Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj / Tel.: 04/201 42 00, e-pošta: info@g-glas.si; mali oglasi in osmrtnice: tel.: 04/201 42 47 / Delovni čas: ponedeljek, torek, četrtek, petek, od 8. do 15. ure, sreda od 8. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprto. / Gorenjski glas je poltednik, izhaja ob torkih in petkih, v nakladi 17.000 izvodov / Redne priloge: Vikend, Letopis, Slovenske počitnice in dvajset lokalnih prilog / Tisk: Tiskarsko središče d. o. o. / Naročnina: tel.: 04/201 42 41 / Cena izvoda: torek 2,50 EUR, petek 2,80 EUR, redni plačniki (fizične osebe) imajo 10 % popusta, polletni 20 % popusta, letni 25 % popusta; v cene je vračunan DDV po stopnji 5 %; naročnina se upošteva od tekoče številke časopisa do pisnega preklica, ki velja od začetka naslednjega obračunskega obdobja / Oglasne storitve: po ceniku; oglasno trženje: tel.: 04/201 42 48.

Participativni proračun Nasilje kibernetičkih prostorov

Tržiški občinski svetniki so sprejeli pravilnik o participativnem proračunu, v veljavo bo stopil z objavo v Uradnem listu predvidoma še ta teden.

SUZANA P. KOVAČIČ

Tržič – Kot je poudaril tržiški župan Peter Miklič, s participativnim proračunom želijo doseči, da tudi občani sodelujejo o porabi javnih sredstev, postanejo aktivni soustvarjalci politike Občine Tržič in prispevajo h kakovosti izboljšanja življenja v lokalnem okolju. Letos je zanj v občinskem proračunu skupaj namenjenih 130 tisoč evrov, za oddajo projektnih predlogov pa je oblikovanih 13 območij – skladno z območji krajevnih skupnosti, za vsako je na voljo deset tisoč evrov. Predlagatelji morajo biti na dan oddaje projektnega predloga stari najmanj 15 let. Že v marcu bo javni poziv k sodelovanju v

participativnem proračunu, za kar bo na voljo tudi spletna aplikacija. Strokovna komisija bo zatem pripravila končni seznam predlaganih projektov, ki bodo šli na glasovanje. Nekaj pomislekov občinskih svetnikov je bilo v razpravi glede porazdelitve sredstev. Za letos je obveljalo, da se po krajevnih skupnostih razdelijo enakomerno, lahko pa se v prihodnje določijo tudi drugačna območja in drugačna razporeditev sredstev. Svetnik Borut Sajovic je sicer menil, da se bodo sredstva s participativnim proračunom preveč drobila in da je bila nekdanja praksa, da so šli po krajevnih skupnostih in jih neposredno vprašali, kateri je njihov resen projekt.

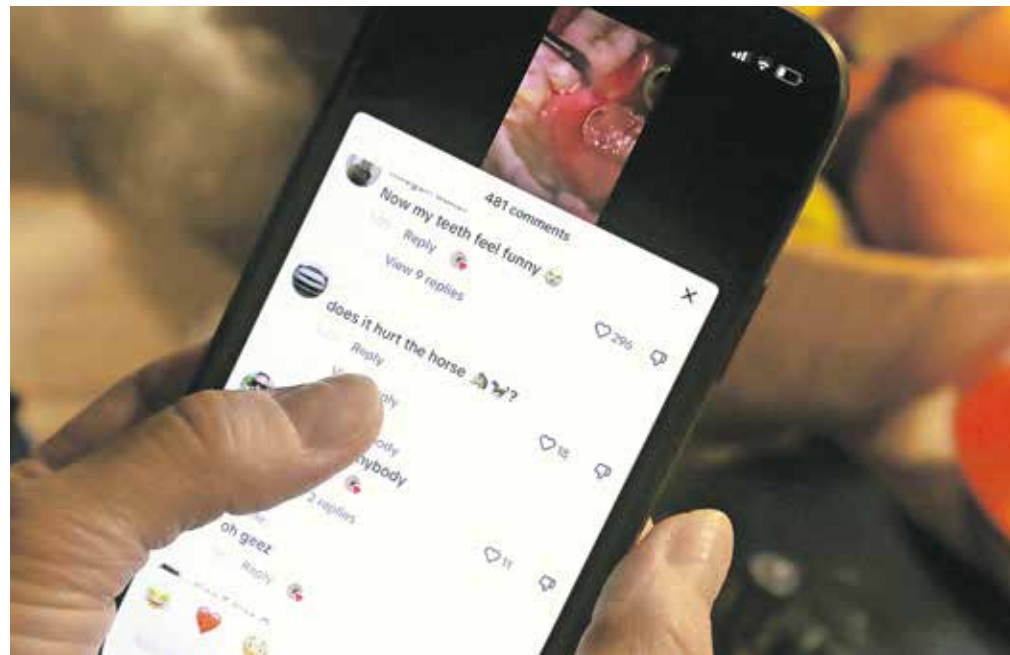
Okvir pomoči

Ljubljana – NLB začne četrto sezono projekta Okvir pomoči, v okviru katerega išče inovativna podjetja in projekte, ki izboljšujejo in bogatijo družbo ter rešujejo izzive, kot so pretirana uporaba digitalnih tehnologij med mladimi, medvrstniško nasilje, kršenje človekovih pravic, enakost spolov, revščina, pa tudi izzive, ki jih povzročajo demenca in druge bolezni starajoče se družbe. Razpis poteka do vključno 10. marca, nato bo prvostopenjska komisija izbrala deset finalistov na vsakem lokalnem trgu, kjer deluje NLB. Med šestdesetimi finalisti iz Slovenije, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Kosova, Severne Makedonije in Srbije bodo nato izbrali tri regijske zmagovalce projekta, ki jim bodo dodatno omogočili še, da z njihovo finančno pomočjo lažje uresničijo svojo vizijo. Razglasitev zmagovalcev bo 9. maja v Ljubljani. Prijavnica in dodatne informacije so na voljo na spletni strani projekta.

NIKA TOPORIŠ

Ljubljana – Točka ozaveščanja o varni rabi interneta Safe.si, ki deluje v okviru Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani, opozarja, da je medvrstniško spletno nasilje izjemno razširjeno in predstavlja velik izziv za mlade.

V skladu z ugotovitvami Safe.si so mladostniki pogosto vpleteni v spletno nasilje, pri čemer se medvrstniško nasilje pojavlja v različnih oblikah. Pomembno je omeniti, da so raziskave, kot je Odklikni! iz leta 2018, pokazale, da je skoraj polovica osnovnošolcev in več kot polovica srednješolcev doživela vsaj eno obliko spletnega nasilja. Pandemija je še poslabšala razmere, saj je raziskava TRACeD iz leta 2022 pokazala močno povečanje spletnega nasilja med mladostniki. Anketa Safe.si med mladostniki iz leta 2022 je razkrila, da sta najpogostejša razloga za negativna čustva na spletu izključenost iz skupine sošolcev na družbenih omrežjih in norčevanje. Skrb vzbujajoče je tudi dejstvo, da 64 odstotkov srednješolcev meni, da so ljudje na internetu bolj nesramni in zlobni kot v resničnem življenju.

Medvrstniško spletno nasilje je izjemno razširjeno in predstavlja velik izziv za mlade. Fotografija je simbolična. / Foto: Gorazd Kavčič

Na delavnicah Safe.si ugotavljajo, da mladi včasih blažje oblike spletnega nasilja normalizirajo, a kljub temu občutijo negativne posledice. Povzročitelji pogosto ne prepoznajo, da izvajajo nasilje, saj svoja dejanja dojemajo kot šalo, kar kaže na pomanjkanje empatije. Prav tako se med mladostniki

Anketa Safe.si med mladostniki iz leta 2022 je razkrila, da sta najpogostejša razloga za negativna čustva na spletu izključenost iz skupine sošolcev na družbenih omrežjih in norčevanje.

raziskave iz leta 2023 kažejo, da je več kot polovica slovenskih staršev zaskrbljena zaradi možnosti, da bi njihov otrok postal žrtev spletnega nasilja. Pomembno je, da

vzpostavlja stališče, da je žrtev sama kriva za nasilje, ki se ji dogaja. Vloga staršev je ključna pri preprečevanju spletnega nasilja. Rezultati

starši svoje otroke učijo prepoznavanja spletnih tveganj.

Šole in učitelji imajo prav tako pomembno vlogo pri obravnavi spletnega nasilja. Safe.si je za šole pripravil priročnik o spletnem nasilju z naslovom Spletno nasilje: prepoznavanje, obvladovanje in ukrepanje, ki bo predstavljen na konferenci 14. februarja. Priročnik zajema praktične nasvete o tem, kako šole lahko obravnavajo posamezne primere spletnega nasilja in sodelujejo s policijo, centri za socialno delo ter starši.

Razglasili tudi živila desetletja

Inštitut za nutricionistiko je med najbolj inovativna živila uvrstil tudi izdelke, proizvedene na Gorenjskem.

ANA ŠUBIČ

Ljubljana – Inštitut za nutricionistiko je že desetletje zapored razglasil najbolj inovativna živila in tokrat prvič tudi živila desetletja. Kot je poudaril direktor inštituta Igor Pravst, je že od začetka namen projekta spodbujanje inovativnosti domačih proizvajalcev pri razvoju živil in tako potrošnikom zagotoviti pestrejši izbor kakovostnih živil. »Pomemben poudarek pri izboru je na ugodni prehranski sestavi, upoštevamo pa tudi druge vidike inovativnosti, npr. prijaznost potrošniku in okolju. V zadnjih letih smo zaznali usmeritev podjetij k razvoju živil v smeri zagotavljanja bolj trajnostne prehrane, pri čemer naslavljajo tako zmanjševanje vpliva na okolje kot tudi ugodno prehransko sestavo, za podporo

zdravju potrošnikov. Največ pozornosti usmerjajo v zniževanje vsebnosti soli in sladkorja v živilih. Kot zelo koristno vidimo tudi vse pogostejše vključevanje precej zapostavljenih stročnic v raznolike živilske izdelke. Gre za sestavino z visoko prehransko vrednostjo, ki je pomembna tudi z vidika okoljske trajnosti.«

Za najbolj inovativna živila leta 2024 so razglasili: enolončnico s čičeriko ETE Kamnik, proseno kašo z jabolki invalidskega podjetja Mercator IP, ki ima obrat tudi v Naklem, linijo pijač Dana Mineral brez sladkorja in sladil, Sparov jesenski kruh, linijo testenin iz črne soje Poljka iz Kmečke pekarnice, linijo EGO jogurtov v lončku Ljubljanskih mlekarn, kefir Kreпки suhec z dodanimi beljakovinami Mlekarnice Krepkove, burek s

čičerikino kremo iz Pekarne Pečjak in podjetja Grashka ter lečin tatar – zelenjavni namaz Argeta iz Atlantica Droga Kolinska. Posebno nagrado za inovativnost pri izboljševanju sestave živil sta prejela Don Don, ki ima poslovno enoto tudi Stražišču v Kranju, in Lidl s sedežem v Komendi za njun proteinski kruh brez kvasa, posebno nagrado s področja trajnosti pa domžalski Bevo za rastlinska »rebrca« Juicy Marbles.

Nagradili že več kot sto živil

Inštitut je od leta 2015 nagrado za najbolj inovativna živila podelil več kot stotim živilom, ki so v svoji kategoriji najbolj izstopala. »Danes je na prodajnih policah še vedno približno tri četrtine v zadnjem desetletju nagrajenih živil, kar

je pomemben uspeh vseh vpletenih. Izkušnje namreč kažejo, da mnoga inovativna živila z ugodno hranilno sestavo hitro izginijo s trgovskih polic, saj jih proizvajalcem ne uspe učinkovito predstaviti potrošnikom,« je pojasnila sodelavka inštituta Anita Kušar.

Inovacije desetletja

Ob desetletnici projekta je inštitut prvič podelil tudi jubilejne nagrade živilom, ki so v zadnjem desetletju v svoji kategoriji posebej izstopala. V obravnavo so bila vključena vsa v preteklih letih nagrajena inovativna živila, ključni kriterij pa je bil prehranski profil. Nagrade inovacija desetletja so prejeli: Žito, ki ima pekarno tudi v Lescah, za kruh Drožnik, Mercator IP za zelenjavni namaz veganski tatarc Minute, Eta Kamnik za lečin

Direktor Inštituta za nutricionistiko Igor Pravst

bolognese Natureta, Pekarna Grosuplje (Don Don) za pirin polnozrnat kruh, Mlekarna Celeia za linijo jogurtov LCA brez dodanega sladkorja in brez sladil, Ljubljanske mlekarnice za MU kefir naravni, limona in vanilija, podjetje BMM za Gabaroni ekološke čičerikine svedrce, Mlinarstvo Rangus za Zlato tatarsko ajdovo kašo in Delamaris za ribje solate Delamaris. Posebno jubilejno nagrado je prejela pekarna Spar za inovativnost pri izboljševanju sestave kruhov.

Projekt že od začetka sofinancira ministrstvo za zdravje, podpira pa ga Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. »Izbor je primer odličnega sodelovanja in vključevanja priporočil zdravstvene in prehranske stroke v razvoj kakovostnih, zdravju koristnih živil, ki so del varovalne prehrane. Ta nas ščiti pred sodobnimi civilizacijskimi boleznimi,« je poudarila Vesna Marinko, generalna direktorica direktorata za javno zdravje na zdravstvenem ministrstvu.

Država bi porušila prostore podjetja

Država pripravlja državni prostorski načrt za celovito ureditev platoja Karavanke. Predlog pa je neprijetno presenetil podjetje Conditus, ki ima na tem območju prostore za proizvodnjo Blejskih kremšnit in drugih slaščic. Po načrtih naj bi namreč objekt, v katerem delujejo – porušili ...

URŠKA PERNEL

Jesenice – Država je začela pripravljati državni prostorski načrt za ureditev platoja Karavanke. Dokument s študijami variant bo do 6. marca javno razgrnjen tudi na Občini Jesenice, javna obravnava pa bo potekala v sredo, 14. februarja, ob 16. uri v Kolpernu na Jesenicah.

Zastoji tovornjakov

Kot izhaja iz dokumenta, gre za območje nekdanjega mejnega platoja pred vstopom v predor Karavanke. Kot ocenjujejo snoval-

Po načrtih bi odstranili tudi objekt, v katerem deluje podjetje Conditus. / Foto: Gorazd Kavčič

Iz dokumenta izhaja, da bi ohranili objekte cestninske postaje Hrušica, avstrijske kontrole in kontrolne hale, špedicije in slovenske policije.

ci, sedanje stanje na tem območju ni ustrezno, glavni problem je predvsem počasen tok tovornega prometa,

ki poteka čez območje policije in skozi objekt avstrijske kontrole. Tovornjaki namreč morajo zapeljati skozi termoskener, kar pa povzroča pogoste zastoj, ki se vlečejo vse do odstavnega pasu avtoceste.

Država načrtuje celovito preureditev območja. Iz dokumenta izhaja, da bi ohranili objekte cestninske postaje Hrušica, avstrijske

kontrole in kontrolne hale, špedicije in slovenske policije. Na drugi strani pa naj bi odstranili objekte tehtnice, pirotehnični in protieksplozijski objekt, delno ali v celoti bi porušili tudi nekaj nadstrešnic. Po načrtih pa bi odstranili tudi objekt, v katerem je Kompas Duty Free, ter objekt podjetja Conditus. Poskrbeli naj bi še za novo prometno ureditev območja

z gradnjo sedmih novih servisnih cest, križišč in prikličkov, parkirišč, na ustreznejše mesto pa bi umestili tudi termoskener za tovornjake. Vsako tovorno vozilo namreč mora pred vstopom v predor Karavanke preko sistema za preverjanje temperature, ki zazna morebitno pregrevanje. Gre za varnostni sistem, ki se uporablja za preprečevanje požarov

v predorih. V sklopu celostne ureditve območja načrtujejo tudi ozelenitev, postavitev urbane opreme ...

Neprijetna informacija o rušitvi

Da naj bi odstranili tudi objekt, v katerem deluje njihovo podjetje, pa je močno presenetilo Emo Pogačar, lastnico in direktorico uspešnega podjetja Conditus, ki na tem območju že vrsto let izdeluje slaščičarske izdel-

»Uresničitev predloga ureditve platoja Karavanke je za nas nesprejemljiva, saj je to naša edina lokacija za proizvodnjo slaščic in ob morebitnem rušenju objekta lahko podjetje zapremo. Iskreno upam, da idejni osnutek ureditve ne bo realiziran oziroma vsaj ne v tem delu,« je dejala Pogačarjeva.

Podjetje je sicer pred dve letoma kupilo zemljišče v obrtni coni Predtrg v Ra-

»Uresničitev predloga ureditve Platoja Karavanke je za nas nesprejemljiva, saj je to naša edina lokacija za proizvodnjo slaščic in ob morebitnem rušenju objekta lahko podjetje zapremo,« pravi Ema Pogačar iz podjetja Conditus.

ke, poznani so zlasti po Blejskih kremšnitah. Kot je dejala, je informacija o načrtovani rušitvi resnično zelo neprijetna. Poudarila je, da so stavbo v zadnjem obdobju prenovili, uredili so novo streho in okna, povsem preuredili notranjost, skrbijo tudi za urejeno okolico. Podjetje uspešno posluje že od leta 2009.

dovljici, ki pa ni komunalno urejeno, ta čas so v postopku pridobivanja gradbenega dovoljenja za komunalno infrastrukturo. Postopki se vlečejo, tako da načrtov za izgradnjo objektov še nimajo. V vsakem primeru računajo, da bodo na sedanji lokaciji na platoju Karavanke ostali še vsaj od pet do deset let.

Kranj bo zadihal v duhu Prešernovega časa

Ob slovenskem kulturnem prazniku se bodo 8. februarja na Gorenjskem zvrstile številne proslave in kulturno obarvane prireditve. Osrednja slovesnost bo pred Prešernovo rojstno hišo v Vrbi, v Kranju bo potekal tradicionalni Prešernov smenj.

SIMON ŠUBIC,
MAŠA LIKOSAR

Kranj, Žirovnica – V Kranju, kjer je največji slovenski pesnik dr. France Prešeren preživel zadnja leta svojega življenja, se pospešeno pripravljajo na Prešernov smenj, ki bo tradicionalno potekal 8. februarja, na Prešernov dan. Ena najbolj prepoznavnih in množičnih prireditev ob kulturnem prazniku, ko ulice Kranja zaživijo v duhu Prešerna in romantike 19. stoletja, predstavlja vrhunec in hkrati zaključek osem dnevnega praznovanja kulture pod naslovom Vsak dan prešernovo, ki ga je Zavod za turizem in kulturo Kranj (ZTKK) pripravil v sodelovanju s kranjskimi hišami kulture. Program letošnje prireditve ste si sicer lahko podrobno ogledali v petkovi izdaji Gorenjskega glasa in je na voljo tudi na spletni strani ZTKK (visitkranj.com).

Prešernov smenj bo na ulicah Kranja potekal v četrtek med 10. in 17. uro, slavnostno odprtje pa bo ob 11. uri pred Prešernovim

V Kranju, kjer je največji slovenski pesnik dr. France Prešeren preživel zadnja leta svojega življenja, se pospešeno pripravljajo na Prešernov smenj. / Foto: Primož Pičulin, arhiv Gorenjskega glasa

gledališčem. Odprti bodo kulturni hrami, na ogled bodo kranjske turistične atrakcije. Med sprehodom po mestu, kjer bo mogoče srečati tudi like v značilnih opravih Prešernovega časa, vključno s Prešernom in Julijo, se bodo obiskovalci lahko ustavili na sejmu domače in umetnostne obrti, na Prešerni kuhni jim bodo med drugim postregli praženec, kranjsko klobaso s polento

in štruklje. Na odru pred Prešernovim gledališčem se bodo zvrstili pevski zbori in recitacije Prešernovih pesmi, na Glavnem trgu se bodo predstavile folklorne skupine, po mestu se bo razlegala godba lajnarjev. Popeljati se bo mogoče s kočijo, otrokom pa bodo na voljo jahanje ponijev, delavnice in drugi dogodki. Ob 16. uri bomo na Glavnem trgu prisluhnili Slovenskemu oktetu.

Program Prešernovega smenja se bo predvidoma končal s Shodom muz na kranjskem parnasu. V Galeriji Prešernovih nagradencev bo ob 16. uri potekal recital Prešernovega nagradenca Milana Jesiha, sledilo bo odprtje fotografske razstave Toneta Stojka Portreti Prešernovih nagradencev 2024. Tradicionalno srečanje z njimi bo od 18. ure naprej potekalo ob pogovoru s Patricijo Maličev v Prešernovem gledališču.

Osrednja slovesnost v Vrbi

V Prešernovem rojstnem kraju Vrba bo ob 13. uri potekala osrednja slovesnost ob slovenskem kulturnem prazniku, ki jo organizira Občina Žirovnica s pomočjo lokalnih društev. Zbrane bo nagovoril žirovniški župan Leopold Pogačar, slavnostni govornik bo predsednik državnega sveta Marko Lotrič. V kulturnem programu bodo nastopili: Maša Raaya, recitator Gregor Čušin, Kulturno društvo dr. France Prešeren Žirovnica

- Breznica in pevska skupina Korona.

Na ta dan se bodo številni pohodniki podali na pohod po Poti kulturne dediščine Žirovnica, ki bo letos potekal pod sloganom Živé naj vsi naródi. Tematska pot povezuje Prešernovo rojstno hišo v Vrbi, Čopovo rojstno hišo v Žirovnici, čebelnjak Antona Janše na Breznici ter rojstni hiši pisateljev Frana Saleškega Finžgarja v Doslovčah in Janeza Jalna na Rodinah. Vse muzejske hiše bodo med 8. in 16. uro brezplačno odprle vrata obiskovalcem. Pri vsaki bo živahno dogajanje z glasbenimi nastopi, projekcijami filmov, tržnico domačih dobrot in izdelkov, degustacije medenih dobrot, animacijami za otroke, foto stojnico ...

Občinske proslave

Tudi v drugih gorenjskih občinah pripravljajo osrednje občinske proslave in druge kulturno obarvane dogodke, ki bodo ponekod potekali že na predvečer praznika.

Pohod spomina in prijateljstva

Radovljica – Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Zgornja Gorenjska v četrtek, 8. februarja, organizira tradicionalni, že 22. pohod spomina in prijateljstva v spomin na Janeza Svetino, ki poteka na relaciji od Radovljice do Prešernovega spomenika na Bledu, skozi Piškovco v Vrbo. Zbor in prijava pohodnikov bosta od 6.30 dalje pri Srednji gostinski in turistični šoli v Radovljici, od koder bodo pohodniki ob 8. uri krenili na približno 12 kilometrov dolgo pot. Ustavili se bodo ob Prešernovem spomeniku na Bledu, kjer bo ob 10.30 krajša proslava. Zbrane bo nagovoril antropolog dr. Dan Podjed, sodelovali bodo še recitatorji Osnovne šole prof. dr. Josipa Plemlja Bled. Po proslavi, predvidoma ob 11. uri bodo pohodniki nadaljevali pot skozi Piškovco v Vrbo in se udeležili osrednje prireditve ob slovenskem kulturnem prazniku pri spomeniku. Po proslavi bo za pohodnike organiziran avtobusni prevoz na štartno mesto v Radovljici, kjer bo v Srednji gostinski in turistični šoli zanje pripravljena tudi malica.

Dobili bodo novo gasilsko vozilo

Podpisali so pogodbo za nov gasilski avto in prizidek h gasilskemu domu za potrebe Prostovoljnega društva (PGD) Podbrezje.

SUZANA P. KOVAČIČ

Podbrezje – V petek, 2. februarja, so se na 99. letnem občnem zboru zbrali člani PGD Podbrezje. K dnevnemu redu so letos ob zaključku dodali še eno točko, podpis pogodbe z Občino Naklo za sofinanciranje nakupa novega gasilskega vozila GVC-1 in dozidavo garaže. Za novo gasilsko vozilo bo Občina Naklo letos na-

2025, ko bo tudi že zaključena gradnja prizidka h gasilskemu domu, v katerem bo garaža za novo vozilo. Občina bo prizidek sofinancirala z 20 tisoč evri. Kot je pojasnil župan, je v zaključku pridobivanje projektne dokumentacije in gradbenega dovoljenja.

»Z Gasilsko zvezo (GZ) Naklo smo sklenili dogovor, da v obdobju 2019–2026 opremimo vsa štiri prosto-

Poveljnik PGD Podbrezje Peter Drinovec, župan Ivan Meglič in predsednik PGD Podbrezje Boštjan Aljančič ob podpisu pogodbe v podbreški dvorani / Foto: Jakob Selak

menila 130 tisoč evrov, prihodnje leto pa še 120 tisoč evrov. »Občina bo s tem zagotovila 85 odstotkov financiranja vozila, preostalih 50 tisoč evrov do končne cene bo dodalo PGD Podbrezje iz lastnih dejavnosti,« je povedal nakelski župan Ivan Meglič na podpisu pogodbe s predsednikom in poveljnikom društva, Boštjanom Aljančičem in Petrom Drinovcem. Vozilo GVC-1 ima prostora za od 2500 do 3000 litrov vode in je opremljeno z vso potrebno opremo za reševanje v požarih in elementarnih nesrečah s prevozom osemčlanskega moštva. Podbreški gasilci ga bodo prevzeli predvidoma marca

voljna gasilska društva v občini. Gasilska vozila GVC-1 so že dobili v Naklem, Dupljah in Žejah. Poleg tega smo lani financirali obnovo starega vozila, ki so ga v PGD Naklo predelali v cisterno za prevoz vode in s tem omogočili še hitrejšo in učinkovitejšo posredovanje pri požarih. »Za vse omenjene investicije, vključno s podbreškima, Občina Naklo namenja skupno več kot 800 tisoč evrov, samo letos še dodatnih skoraj 100 tisoč evrov za GZ Naklo, požarno takso in Gasilsko reševalno službo (GARS) Kranj, je še povedal župan Meglič. Sofinancirali pa so tudi nakup nove gasilske lestve za GARS Kranj.

KRATKE NOVICE

Projekt Ustvarjalni podjetnik

Jesenice – Projekt Ustvarjalni podjetnik, ki ga vodi Razvojna agencija Zgornje Gorenjske, bo potekal tudi letos. Z njim želijo pomagati lokalnim ustvarjalcem pri njihovih prvih korakih na poti podjetništva. Na delavnicah se seznanijo, kako si lahko uredijo status, pridobijo podjetniška znanja, dobijo tudi možnost promocije in prodaje prek skupnih aktivnosti. Udeležba je brezplačna za vse občane občin Bled, Radovljica, Gorje in Kranjska Gora. Uvodno srečanje na aplikaciji Zoom bo v četrtek, 15. februarja, ob 18. uri. Ponovitev sestanka bo v torek, 20. februarja, ob 11. uri.

Pločnik ob Majdičevem mlinu zaprt

Kranj – Pločnik ob Majdičevem mlinu je začasno zaprt, so sporočili z Mestne občine Kranj. Na Komunalni Kranj so ga zaprli zaradi zagotavljanja varnosti mimoidočih, saj s stavbe odpadata omet in opaka. Pešci so s prometno signalizacijo preusmerjeni na prehod za pešce na Savski cesti, od tam naprej pa gredo lahko po desnem pločniku v smeri Jelenovega klanca.

Na seznamu tudi vrtec Sonček

Projekt novega vrtca Sonček na Planini v Kranju bo sofinanciran s sredstvi mehanizma celostnih teritorialnih naložb Evropskega sklada za regionalni razvoj. Graditi ga bodo začeli prihodnje leto.

SIMON ŠUBIČ

Kranj – Združenje mestnih občin Slovenije (ZMOS) je prejšnji teden na seznam projektov urbanega razvoja v mestnih občinah, ki bodo upravičeni do sofinanciranja iz mehanizma celostnih teritorialnih naložb Evropskega sklada za regionalni razvoj, uvrstilo tudi projekt Mestne občine Kranj (MOK) z uradnim nazivom Prenova objekta na Cesti 1. maja 17. Gre za izgradnjo novega, ničenergijskega javnega vrtca Sonček na Planini, ki je del Kranjskih vrtcev, so pojasni-

Obstoječi vrtec Sonček je bil zgrajen leta 1950. / Foto: Gorazd Kavčič

Gradnja vrtca je predvidena v začetku leta 2025 in naj bi trajala do leta 2026, tako da odprtje novega vrtca načrtujejo v šolskem letu 2026/27.

li na MOK. Za projekt z ocenjeno vrednostjo 5,92 milijona evrov naj bi prejeli 3,28 milijona evrov sofinancer-skih sredstev, pri čemer bosta ESRR in država predvidoma prispevala vsak polovico.

Novi vrtec bo ničenergijski in večinoma lesen objekt. / Foto: Mok

PREJELI SMO

Mestna občina Kranj ni odgovorna za iskanje prostorov za diabetološko kliniko

Gorenjski glas je 30. januarja 2024 objavil prispevek z naslovom *Sladkorne bolnike selijo na Golnik, dan pozneje, 31. januarja 2024, pa je bil isti članek objavljen še na spletni strani Gorenjskega glasa. V njem je zapisana tudi informacija Klinike Golnik:*

»Ker želimo našim bolnikom omogočiti čim boljše dostopnost do zdravstvene oskrbe, saj gre pri sladkornih bolnikih

V strošek investicije so poleg gradnje novega vrtca vključeni tudi izdelava projektne in investicijske dokumentacije, nadzor, rušitev obstoječega vrtca, garaža za shrambo vozil ter gradnja zaklonišča.

Na MOK so pojasnili, da so projekt novembra prijavili na povabilo ZMOS, njegova skupščina pa ga je prejšnji teden uvrstila na seznam 14 izbranih projektov v desetih mestnih občinah. »Naš projekt je glede na točkovanje

uvrščen zelo visoko. Sedaj čakamo navodila pristojnega ministrstva za naravne vire in prostor, da lahko oddamo vlogo za neposredno potrditev projekta. Odločitev o podpori pričakujemo še letos, kaže pa nam zelo dobro,« so poudarili na MOK.

Gradnja vrtca je predvidena v začetku leta 2025 in naj bi trajala do leta 2026, tako da odprtje novega vrtca načrtujejo v šolskem letu 2026/27, saj je treba prej

pridobiti še pravnomočno uporabno dovoljenje. Vrtec bo v treh etažah. Zdaj trioddelčni vrtec iz leta 1950, v katerem je prostora za približno šestdeset otrok, bo imel po novem sedem oddelkov z vsemi pripadajočimi površinami in bo lahko sprejel 154 otrok. V okviru investicije je načrtovana tudi gradnja zaklonišča. Kot so pojasnili na občini, je ta potrebna zaradi Uredbe o graditvi in vzdrževanju zaklonišč glede na število prebivalstva v ureditvenem območju mesta in vrsto objekta.

Idejno rešitev za novi vrtec Sonček je MOK v sodelovanju z Zbornico za arhitekturo in prostor Slovenije pred letom dni izbrala z javnim natečajem. Med enajstimi prispelimi elaborati je prvo nagrado prejela rešitev ljubljanskega podjetja Osivnik Fabian arhitekti, s katerim je občina tudi podpisala pogodbo o izdelavi projektne dokumentacije.

večinoma za starejše paciente, ki imajo pogosto težave z mobilnostjo, že skoraj dve leti intenzivno iščemo nadomestne prostore v Kranju, a smo bili doslej neuspešni. Mestna občina Kranj nam je sicer predlagala nekaj nadomestnih lokacij za selitev, vendar se je pri vseh predlaganih lokacijah izkazalo, da ne bodo dobile dovoljenja za opravljanje zdravstvene dejavnosti, kar je v pristojnosti odločevalcev Mestne uprave Kranj.»

Informacija Klinike Golnik ni točna. Za izdajo uporabljenih dovoljenj niso pristojne uprave lokalnih skupnosti, pač pa upravne enote. Gre torej za pristojnost države. Diabetološka klinika spada v sekundarno zdravstvo, ki je prav tako v pristojnosti države, in ne lokalne skupnosti, ki mora poskrbeti za primarno

zdravstvo. Ker pa se na Mestni občini Kranj (MOK) in Osnovnem zdravstvu Gorenjske (OZG) zavedamo, da je obstoj diabetološke ambulante v Kranju pomemben za naše občane oziroma paciente, smo intenzivno pomagali Kliniki Golnik pri iskanju primerne lokacije in bomo to počeli še naprej.

Dodajamo še, da ni res, da Osnovno zdravstvo Gorenjske (OZG) in Zdravstveni dom Kranj (ZD Kranj) dajeta prednost ocesnemu centru pred javnozdravstveno dejavnostjo, kar bi lahko izhajalo iz navedb Klinike Golnik. O sporu med ocesnim centrom in Kliniko Golnik je odločalo sodišče in Klinika Golnik bi na podlagi sodne odločitve prostora morala zapustiti že marca leta 2023. Na podlagi te sodne odločitve sta MOK in ZD

Kranj tudi kupila prostore od zasebne ocesne klinike in le v manjšem delu bo do leta 2027 ostal ocesni center, večji del pa bo namenjen družinski in pediatrični ambulanti.

S Klinike Golnik so v članku sporočili še, da Klinika Golnik OZG zaradi zahtevne selitve in potrebne preureditve prostorov prosi za podaljšanje do konca marca in da na odgovor še čakajo. Direktor OZG Matjaž Žura pojasnjuje, da Klinika Golnik OZG ni poslala nobenega dopisa oziroma prošnje za podaljšanje.

SERGEJA VALJAVEC, ODNOSI Z JAVNOSTMI, OSNOVNO ZDRAVSTVO GORENJSKE, PRIMOŽ KNEZ, VODJA ODDELKA ZA KOMUNICIRANJE IN PROTOKOL, MESTNA OBČINA KRANJ

Floristična ustvarjalnost

V nedeljo je v Biotehniškem centru Naklo potekal dogodek Trendi v floristiki 2024, cvetličarsko-izobraževalna prireditev, ki je tokrat gostila španskega cvetličarskega mojstra Alexa Seguro Arano.

NIKA TOPORIŠ

Naklo – Svet cvetličarskega oblikovanja se ves čas spreminja, razvija ter prilagaja željam strank, estetskim standardom ter sodobnim trendom. Trende v floristiki BC Naklo pripravlja že vse od leta 2011, in kot je povedal Peter Ribič, strokovnjak floristike in hortikulture ter vodja oddelka za izobraževanje odraslih, je glavni cilj dogodka izobraževanje cvetličarjev in vseh s področja oblikovanja, ki jih zanima cvetlično aranžiranje. »Vsako leto povabimo tuje goste,

da prikažejo nove smernice, trende, materiale, tehnične vezanja cvetja ter kaj vse je možno v svetu oblikovanja. V zadnjih letih opažamo predvsem, da se v dekoracije vnašajo tudi drugi materiali, ne le cvetje in zelenje, kar je velika dodana vrednost oziroma ponazoritev tega, kaj vse se da narediti drugače,« je dejal.

Hiter odziv na trende

Španski umetnik cvetličnega oblikovanja, kot mu pravijo nekateri, je prikazal, kako lahko na preproste načine cvetličarji izboljšajo

in obogatijo svoje kreacije. »Zelo pomembna je že sama prezentacija izložbe, trgovine oziroma cvetličarne. Malo je potrebno, da se že na ravni prostora izkažemo kot dobri oblikovalci,« je dejal ob oblikovanju visečega aranžmaja. Mnogi zmotno mislijo, da so vse dekoracije velik finančni zalogaj, Alex Segura Arana pa je pokazal, da je z ustvarjalno žilico in znanjem mogoče ustvariti čudovite kreacije. S pomočjo kartonastih podstavkov za torte je denimo ustvaril viseč aranžma, poročni šopek, šopek rezanega cvetja ... »V

svetu je trenutno ogromno različnih trendov in zame je morda najpomembnejše to, da v tej poplavi možnosti izberem tiste, ki so najboljše ne le zame, temveč predvsem za moje stranke,« je pojasnil Španec, ki se na področju cvetličnega oblikova-

Vse je mogoče, če smo iznajdljivi. Alex Segura Arana je denimo ustvaril različne dekoracije, v katerih je uporabil kartonaste podstavke za torte. »V svetu je trenutno ogromno različnih trendov in zame je morda najpomembnejše to, da v tej poplavi možnosti izberem tiste, ki so najboljše ne le zame, temveč predvsem za moje stranke,« je povedal.

nja veliko izobražuje, trendom pa sledi tudi na družbenih omrežjih, saj poudarja, da se stvari tako hitro spreminjajo, da je treba ves čas slediti in se hitro prilagajati. »Vse v življenju je povezano. Na floristiko vplivajo tudi različna družbena dogajanja, film Barbie je na primer povzročil veliko evforijo tudi v cvetličarstvu. Vse je

Ker se bliža valentinovo, je španski cvetličarski mojster pokazal tudi postopke za kreacije ob dnevu zaljubljenec.

/ Foto: Gorazd Kavčič

Peter Ribič in Alex Segura Arana / Foto: Gorazd Kavčič

bilo rožnato,« je povedal Segura Arana, katerega kreacije so tokrat vključevale žive barve, kot se za špansko kulturo tudi spodobi.

Trajnost tudi pri cvetju

Kaj pa trendi pri nas? »Evropa ima različne trende, na primer nemško govoreči predeli zelo drugače dogajanja, film Barbie je na primer povzročil veliko evforijo tudi v cvetličarstvu. Vse je

Vsako leto prevladujejo določene barve in trendi, vendar oblikovalska svoboda dopušča res različne kombinacije cvetja,« je še povedal Ribič. Vse bolj so tudi v floristiki poudarjeni trajnostni vidiki, Alex Segura Arana je v svoji predstavitvi denimo uporabljal tudi suho cvetje, zmanjšujejo se količine cvetja, v rabi pa so tudi aranžerske gobe, ki so skoraj stoodstotno biološko razgradljive.

Kreacija, ki jo lahko postavite v izložbo. Zlati krogi so narejeni iz kartonastih podstavkov za torte. / Foto: Gorazd Kavčič

Kaj je tipičen kranjski turistični spominek

Kranj v iskanju tipičnega turističnega spominka: je to čokolada, skodelica ali magnetek z motivom Franceta Prešerna oz. človeške ribice, morda fibula, kranjska klobasa ali pa besniško žganje?

SIMON ŠUBIC

Kranj – Turistični obisk v Kranju se povečuje, lanske številke so na primer po besedah direktorja Zavoda za turizem in kulturo Kranj Klemna Malovrha presegle rezultat iz referenčnega leta 2019, število tujih turistov se je povečalo za 90 odstotkov. Ker ti radi kupujejo tudi spominke, ki odražajo posebnosti ali zgodovino obiskanega kraja, se zastavlja vprašanja, kaj je tipičen kranjski turistični spominek oziroma ali ga Kranj sploh ima.

O tem je tekla beseda tudi na zadnji seji mestnega sveta. Razpravo je načela Vlasta Sagadin (NSi) z ugotovitvijo, da v Kranjski hiši v središču mesta, kjer deluje Turistično informacijski center Kranj, ne ponujajo

Ali je kranjska klobasa dovolj kranjska? / Foto: Gorazd Kavčič

primerne kranjskega spominka. »Izložba v Kranjski hiši ni prav posebej mikavna, prazna je, in tudi ko vstopiš v notranjost, da bi kupil nekaj tipičnega, kranjskega, povezanega z zgodovino ali tradicijo, praktično ne dobiš

primerne izdelka, ki bi ga morda želel podariti sorodniku, ki živi v tujini,« je dejala.

Klemen Malovrh je odgovoril, da so lani tudi pri prodaji spominkov beležili rekorde, se je pa strinjal, da še

vedno nimajo tipično kranjskega spominka: »Imamo sicer kar nekaj t. i. kranjske linije spominkov, od čokolade Franceta Prešerna, kipa Franceta Prešerna do raznih magnetkov, na katerih sta upodobljena France

»Dejstvo pa je, če pogledamo statistiko prodaje turističnih spominkov, da se največ prodajajo poceni spominki za okoli tri evre: od kemičnih svinčnikov do magnetkov.« (Klemen Malovrh)

Prešeren in Plečnikov vodnjak, zdaj bomo začeli še linijo info centra in človeške ribice ... Res pa nimamo parnega konja, nečesa, kar bi gledalo iz povprečja, zato iščemo in razmišljamo o takem izdelku. Dejstvo pa je, če pogledamo statistiko prodaje turističnih spominkov,

da se največ prodajajo poceni spominki za okoli tri evre: od kemičnih svinčnikov do magnetkov.«

Kaj pa kranjska klobasa ali frakelj žganja iz besniške voščenke, je vprašal Bojan Homan (SDS), ki je v prete-

klosti že večkrat opozarjal, da bi moral Kranj v turistične namene bolje izkoristiti kranjsko klobaso, ki sodi med najbolj prepoznavne slovenske kulinarčne posebnosti in tudi geografsko zaščitene jedi. Z njim sta se strinjali tudi Saša Kristan in Andreja Valič Zver

(obe SDS). Slednja je ob tem spomnila tudi na dejstvo, da ima Kranj bogato zgodovino in zanimive arheološke najdbe, zato bi morda lahko tipičen kranjski spominek predstavljala langobardska fibula (zaponka).

Kot je odgovoril Malovrh, je problem kranjske klobase, da se, čeprav gre za kulinarčno posebnost, kot pripravljena jed ne prodaja dobro. »To je hrana, ki se skuha in poje doma, ne gre za tak kulinarčni presežek, da bi ljudje zaradi nje na veliko hodili v gostilne,« je povedal. Glede fibule pa je pojasnil, da jo že imajo med turističnimi spominki, a se ne prodaja dobro. »Tudi to je izdelek, za katerega mislim, da ne bo nikoli paradni konj med turističnimi spominki.«

PREJELI SMO

Kaj se dogaja s prednostnimi projekti žirovniškega župana?

V petih mandatih žirovniški župan v vseh dokumentih »prioritetno« obljublja dodatne prostore za vrtec, dom starostnikov, prostore za kulturo (dvorano, knjižnico, razstavne prostore, prostore za društva in druge ustvarjalne dejavnosti), za spodbude gospodarstvu ... Žal samo obljublja.

Po tridesetih letih dela na javnih finančah in investicijah zelo hitro ločim resne projekte od tistih s figo v žepu. Med slednjimi so vsi zgoraj naštetih. Na to figo že dolgo javno kažem s prstom, podpisana z imenom in priimkom. Nanjo sem pokazala na začetku projekta Čebelji park. Letos je dokončno izpadel iz vseh planov.

Enako usodo sem na začetku napovedala povečanju vrtca. V letu 2021 je dokončno zletel iz štiriletnega plana investicij. Za kulturno ponudbo je občina kupila del Prešernove domačije (vse priznanje!). A z umeščanjem kavarnice, apartmajev in stanovanj v kupljeni objekt je preprečila celostno urejanje kompleksa in jasno pokazala, da se z njo o kulturi in spodbudah gospodarstvu ne da pogovarjati.

Na figo v žepu sem pokazala, ko sta se župan in g. Malnar »dogovarjala« z interesenti za dom starostnikov in obljublja gradnjo čez dve leti. Občina bi za uspeh dogovora morala imeti najmanj veljavni OPPN in zemljišče ter ponuditi komunalno opremljanje zemljišča. Zemljišča še do danes nima v celoti, nakup je zamaknila v leto 2025 in 2026, tako kot je za zgoraj naštete realizacijo

vsako leto zamakala na konec planskega obdobja, komunalne opreme do leta 2026 v proračunu ni. S tem je vsaj za nekaj let zapečatila usodo doma starostnikov.

Kot nadomestilo za zapravljeno Vrbo se je v proračunu 2022 na enak način kot zgoraj naštetih pojavila gradnja kulturnega centra pod pokopališčem Breznica, z delno podvojenim programom z dodanimi, za lase privlečenimi programi medgeneracijskega sodelovanja. V proračunu 2022 je občina zanj namenila 1,3 milijona evrov. Konec leta 2023 (2. rebalans in proračun 2024) se je njegova vrednost čez noč čudežno povečala kar 2,44-krat oziroma za 1,9 milijona evrov na 3,2 milijona evrov. Nepričakovano se je v njem znašla tudi dvorana, in to s kar 250 sedeži (kot radovljiška). Obvezne predhodne potrditve DIIP na občinskem svetu ni bilo.

Zaradi opozoril sem leta deležna žaljivk in diskretizacij. S proračuni 2022, 2023 in 2024 je za te obljube prišel trenutek resnice, ki bi me zato lahko samo razveselil. Pa me ni. Lahko bi pomagala, da se v Vrbi začnejo resni pogovori o proučitvi možnosti za kompleksno ureditev in trajnostne rešitve za potrebe občine in države. Za to si bom še naprej prizadevala in temu je namenjen tudi ta prispevek.

Žal mi je za zapravljena leta, zapravljene davke in neproduktivno zapravljene ure dobro mislečih ljudi, ki so iskreno verjeli v to, da je občini mar za ljudi.

BERNARDA RESMAN

GG naročnine

E-POŠTA: narocnine@g-glas.si
TELEFON: 04 201 42 41

www.gorenjskiglas.si

Občina bo postala lastnica Nunskega samostana

Nadškofija Ljubljana je Občini Škofja Loka že v preteklosti ponudila brezplačen prenos lastništva Nunskega samostana, a takrat ponudbe niso sprejeli. Zdaj so našli finančna sredstva, da dar lahko sprejmejo. V kompleksu želijo povezati kulturno dediščino, turizem in izobraževanje.

KLARA MRAK

Škofja Loka – Škofjeloški občinski svet soglaša s predlogom občinske uprave, da občina brezplačno pridobi lastništvo oziroma solastniški delež v Nunskem samostanu. Glede zagotovitve sredstev za prenovu kompleksa je župan Tine Radinja na januarski seji pojasnil, da so se skupaj z Občino Kamnik in tamkajšnjim Samostanom Mekinje prijavili na razpis za Novi evropski Bauhaus, ki je namenjen oživljanju kulturne dediščine.

Če v preteklosti ponudbe Nadškofije Ljubljana niso mogli sprejeti, se je zdaj pokazalo, da bi občina lahko pridobila nekaj nepovratnih sredstev za prenovu kompleksa, zato je dar pripravljena sprejeti. Poleg tega se je nadškofija lotila urejanja lastni-

V občini nameravajo prostore samostana urediti predvsem za potrebe varovanja, predstavitve in uprizarjanja Škofjeloškega pasijona.

ških razmerij, je pojasnila vodja oddelka za pravne zadeve in nepremično premoženje na Občini Škofja Loka Polona Gortnar. Kot solastniki stavb so trenutno poleg

Lastnica Nunskega samostana bo postala Občina Škofja Loka. / Foto: Gorazd Kavčič

nadškofije vpisane še štiri fizične osebe, nadškofija pa izvaja postopke za vzpostavitev etažne lastnine. »Glede na priložnost, ob pogovoru, da se ob tem uredi etažna lastnina, podpiram odločitev, da Nunski samostan v prihodnje brezplačno prenesemo na občino,« je predlagal Radinja.

Kompleks bo povezal več dejavnosti

Svetniki so sklep sprejeli, čeprav so nekateri izrazili bojazen v zvezi s tem, koliko sredstev bo treba v kompleks vložiti in kako

bo z njegovim vzdrževanjem. Poleg tega so opozorili, da bi morale biti pred podpisom pogodbe urejene vse premoženjske zadeve. Sicer pa so prepričani, da bo občina za impozanten objekt znala poskrbeti in da bo v njem lahko tudi ustrezno na enem mestu poskrbela za potrebe uprizarjanja Škofjeloškega pasijona. Del samostanskega kompleksa je sicer že zdaj uporabljen za hrambo kostumov in rekvizitov Škofjeloškega pasijona. »Vidimo pa v kompleksu priložnosti še za kakšen drug namen.

Sama namembnost objekta nam bo narekovala, kakšen finančni zalogaj bo njegova prenova,« je pojasnil župan.

V občini nameravajo prostore samostana urediti predvsem za potrebe varovanja, predstavitve in uprizarjanja Škofjeloškega pasijona, pa tudi za druge dejavnosti, ki bodo v javnosti in stroki prepoznane kot razvojni potenciali starega mestnega jedra in občine. »Nekoč bo lahko združil ne le kulturno in turistično dejavnost, ampak tudi izobraževalno,« o prihodnosti kompleksa razmišlja Radinja.

Odgovor

Odgovor na članek V prihodnjih letih upajo na boljši zrak, ki je bil v Gorenjskem glasu objavljen 2. februarja 2024

Všech mi je naslov članka, ker vnaprej predvideva, da bomo občani samo nemo strmeli in tiho upali, da nas Knauf Insulation Škofja Loka enkrat v nedorečeni prihodnosti mogoče pa vendarle preneha zastupljati oziroma da nas bo blagovolil zastupljati malo manj.

Izbrani naslov je lakmus starna družbe. Multinacionalka lahko vdre v družinske hiše in stanovanja, jemlje ljudem zdravje in dušni mir. Za promocijo te umazane rabe in utišanje malega človeka pa se

ji odmeri še PR prostor v članku o volonterskem dogodku v organizaciji civilne družbe. In to z izgovorom o uravnoteženju objav. Kakšno je ravnotežje, ko nasproti volonterski civilni iniciativi stoji korporacija, ki samo s podjetjem v Škofji Loki ustvari 205 milijonov evrov prometa in 19 milijonov evrov dobička?

Potem se v članku pojavi sprenevedanje: rezultati meritev so znotraj zakonsko določenih meja. Kot da pisca članka v torek, 30. januarja, na javni tribuni Civilne iniciative Moja Škofja Loka na Godešiču sploh ni bilo.

Prvič: Strokovnjak je jasno povedal, da način meritev, kot ga izvaja Knauf Insulation Škofja Loka, in ki je resnici na ljubo tudi predviden v njihovem okoljevarstvenem dovoljenju, ne more odražati

dejanskih izpustov. Knauf Insulation Škofja Loka izpuste meri dvakrat na leto. Sam izbere izvajalca. Sam določi datum (in uro) izvajanja meritev. Izvajalcu na trgu plača za izvedbo storitve. In potem povprečne vrednosti teh dveh meritev projicira na preostalih 363(4) dni v letu. Samo verniki v svetost kapitalizma lahko verjamejo, da ameriški lastniki od uprave pričakujejo številke, ki bi lahko ogrozile umazano proizvodnjo in vsakoletni 15- do 20-milijonski dobiček. Seveda je meritev po prepričanju mnogih dirigirana, saj ljudje nismo za luno. To nam povedo tudi naša čutila, alergije in težave z dihalci.

Drugič: Sklicevanje na promet in kurišča je zopet že slišano sprenevedanje. Da, tudi to je težava, ki pa stru-

penih industrijskih izpustov ne more in ne sme opravičevati. Več je onesnaževal v ozračju, bolj so reakcije med njimi nepredvidljive. Kot je bilo pojasnjeno na tribuni, se učinki množice posameznih onesnaževal na zdravje ljudi ne seštevajo, ampak se multiplicirajo: ena plus ena ni dve, temveč je lahko tri. To je lepo razložil dr. Brvar in tudi eden izmed gostov iz Ilirske Bistrice. Če bi bilo ameriški lastniku podjetja kaj mar za lokalne prebivalce, bi v času izrazite inverzije proizvodnjo zaustavil.

Tretjič: Podjetje Knauf Insulation je daleč največji onesnaževalec v Škofji Loki. Njegovi izpusti strupenih snovi obsegajo približno 93 odstotkov vseh merjenih izpustov v Škofji Loki. S tem da je tovar-

na pri najbolj rakotvornih snoveh vir 100 odstotkov količine vseh izpustov v zrak. Po njihovem prepričanju pa 342 ton in pol izpustov nima vpliva na zdravje. Tolikšna je po zgoraj opisanem modelu meritev količina izpustov obrata ameriške franšize v Škofji Loki. Po prepričanju prizadetih občanov in načinu izvajanja meritev pa je to lahko le vrh ledene gore.

V članku Knauf Insulation navaja zavezo »v smeri doseganja konkretnih in merljivih izboljšav«, kot odprt in argumentiran dialog z vsemi deležniki. Nič pa ni govora o rezultatih dosedanjega »dialoga«, ki so vidni v poročilu o 10-letnem prispevku izpustov: povečujejo se izpusti težkih kovin, izpusti fluorokov spojin so se povečali za 3300 odstotkov, izpusti žve-

plovega dioksida, ki predstavljajo največji del izpustov, so v porastu. V teh desetih letih in še desetih letih prej in pred tem še velikokrat je podjetje pod raznoraznimi lastniki obljubljal »čistejši zrak«. Najlepša hvala za obljube in blagor vsem, ki jim verjamete.

Uredništvo Gorenjskega glasa pa naprošam, da ob vsaki omembi podjetja Knauf Insulation v vašem mediju preverite aktualno poročilo o masnem in koncentracijskem onesnaževanju v Škofji Loki ter ga objavite skupaj s člankom oziroma prilepite kot povezavo na logo podjetja. Da bomo vedno zastopni argumentirano in odprto vsi deležniki.

DEAN JUG, PODLUBNIK
160, ŠKOFJA LOKA

Kamničani jasni: Sanacija poteka prepočasi

V Samostanu Mekinje so gostili srečanje občanov, prizadetih v poplavah, s predstavniki klicnega centra za obnovo in Občine Kamnik. Na največ kritik med občani je naletelo počasno urejanje vodotokov.

ALEŠ SENOŽETNIK

Mekinje – Polna dvorana občanov, ki so v lanskih poplavah utrpeli škodo, je pokazala na to, da je na prizadetih območjih še precej izzivov in da se tamkajšnji prebivalci še naprej srečujejo s težavami in strahovi.

Vodja državnega klicnega centra 114 za obnovo po poplavah Andrej Šter je skupaj s sodelavci predstavil ključne informacije v zvezi z izplačilom akontacij in popisano škodo ter drugimi oblikami pomoči po poplavah. Prav v teh dneh namreč poteka še izplačilo četrtega paketa izplačil akontacij za občane, ki so v poplavah utrpeli več kot šest tisoč evrov škode.

Tempo je prepočasen

Dogajanje v času avgustovskih poplav in stanje sanacije v občini sta s sodelavkami podrobneje predstavila župan Matej Slapar in podžupan Uroš Pirc, ki je zadolžen za obnovo. Pirc je med drugim opozoril na bližajoča se spomladanska

Kamniški župan Matej Slapar in vodja klicnega centra Andrej Šter (prvi in drugi z desne)

/ Foto: Aleš Senožetnik

deževja, ko se situacija lahko ponovi, saj obnova vodotokov poteka prepočasi. Slapar pa je znova poudaril, da bi urejanje vodotokov morale prevzeti občine, saj je sedanja ureditev neučinkovita. »V kamniški občini imamo uničenih za okoli šestdeset kilometrov vodotokov, v zadnjih desetih letih pa so

se uredili trije kilometri. Če bomo nadaljevali s takšnim tempom, bomo za sanacijo potrebovali dvesto let,« je bil jasen Slapar.

Občani razočarani zaradi neodzivnosti

Prav v zvezi z urejanjem rečnih strug in delom koncesionarja za vode, družbe

Hidrotehnik, je bilo slišati največ pripomb tudi med prisotnimi. »Od leta 2017 sem opozarjal, naj sanirajo strugo potoka Črna, pa kljub številnim pozivom niso naredili nič. Takrat bi lahko strugo sanirali z minimalnim posegom, danes je škoda 15-krat večja,« je o razmerah v okolici svojega doma

povedal eden od prisotnih. Da je podobnih izkušenj z državnim koncesionarjem še več, so se strinjali tudi drugi. »Preveč strojev je v strugah nižje po dolini. Sanacija bi se morala začeti na vrhu, tako kot se na vrhu začnejo pometati stopnice. Po-

pristojnih na državni ravni, obljubil pa je tudi, da se bo po odgovore obrnil tudi na direkcijo za vode in ministrstvo za naravne vire in prostor. Kot je še dodal, se s podobnimi težavami srečujejo tudi drugod in tudi v drugih lokalnih okoljih prebivalci

»Preveč strojev je v strugah nižje po dolini. Sanacija bi se morala začeti na vrhu, tako kot se na vrhu začnejo pometati stopnice,« je menila ena od krajanek Bistričice.

tem bi se uredile težave tudi v nižinskih delih,« pa je menila ena od krajanek Bistričice, ki je bila v lanskih poplavah med najbolj prizadetimi dolinami.

Področje voda smo predolgo zanemarjali

»Nikogar ne zagovarjam, a te službe so bile dolgo podhranjene in danes imajo premalo znanja, premalo ljudi in premalo mehanizacije,« je že uvodoma povedal Andrej Šter, ki se je zavezal, da bo težave in pritožbe občanov prenesel do

menijo, da bi bili vodotoki urejeni, če bi jih upravljala lokalna skupnost. Predstavniki družbe Hidrotehnik so bili sicer po besedah podžupana Uroša Pirca vabljeni na srečanje z občani, a se ga zaradi drugih obveznosti niso mogli udeležiti.

»Hvaležen sem, da ste prišli k nam in da slišite naše težave. Če bo država sanirala s takšno intenziteto, bo to trajalo predolgo, nas pa lahko že aprila ali maja doleti močno deževje,« je sklenil župan in znova poudaril, da je treba takoj začeti delati.

Obsežna Bibliografija Franceta Balantiča

Slovenski literarni in knjižni prostor je bogatejši za obsežno knjigo z naslovom Bibliografija Franceta Balantiča, ki je temeljna raziskava o ustvarjalnosti in recepciji tega pesnika v slovenski književnosti, kulturi in družbi. V njej več avtoric zajema popis kakršnihkoli izdaj, objav in zapisov o slovenskem pesniku Francetu Balantiču, rojenem v Kamniku, o njegovem kratkem življenju, a plodovitem pesniškem ustvarjanju.

KATJA DOLENC

Kamnik – Društvo sv. Jakob Kamnik je skupaj s Franciškanskim samostanom v Kamniku organiziralo prireditve, na kateri so dan po osrednji predstavitvi knjige v Ljubljani predstavili obsežno bibliografijo pesnika Franceta Balantiča (1921–1943) še v njegovem rodnem Kamniku. Konec leta

literarnih večerih in raznolikih prireditvah, prevodov v tuje jezike, radijskih in televizijskih predstavitev, uglasbitev Balantičevih pesmi, upodobitev Balantiča v likovnih delih in podobno. Vse to so Mateja Švajncer, Mojca Mlinar Strgar, Mojca Uran, Simona Frankl in Marjana Benčina, avtorice bibliografije in bibliotekarke Biblioteke SAZU, poiskale v razno-

Urednika dr. Marjan Dolgan in dr. Matija Ogrin na predstavitvi knjige Bibliografija Franceta Balantiča v Kamniku, najobsežnejše bibliografije kakšnega književnika na Slovenskem

/ Foto: Katja Dolenc

Poleg Prešernove bibliografije, ki je izšla leta 1975, je to edini popoln bibliografski pregled kakšnega slovenskega književnika doslej.

2023 jo je pri Založbi ZRC Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije in znanosti (ZRC SAZU) izdal Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede. Na 765 straneh je zapisanih kar 2969 enot, ki obsegajo čas od pesnikovih prvih objav do leta 2017.

Pregled bibliografije obsega vse zvrsti od Balantičevih rokopisov in primarnih objav do kritičnih ocen, recepcije v literarni vedi, publicističnih omemb, recitacij na

likih zbirkah v Sloveniji, zamejstvu in po svetu. Bibliografijo sta uredila dr. Matija Ogrin in dr. Marjan Dolgan, ki sta jo tudi predstavila in povedala marsikaj zanimivega o Francetu Balantiču, njegovem življenju, smrti in pesništvu ter o zbiranju knjižnega gradiva, pričevanj in podatkov v različnih političnih okoliščinah.

Dr. Matija Ogrin je v uvodu pojasnil, da je dal pobudo za obsežno bibliografsko delo leta 2016 France

Pibernik, pesnik, pisatelj, esejist, literarni zgodovinar, nekdanji profesor Gimnazije Kranj, urednik in glavni raziskovalec pesnikovega življenja ter ustvarjanja, ki se je v svojem zadnjem obdobju posvečal predvsem raziskovanju življenja in del avtorjev, ki so bili v komunističnem režimu politično

prepovedani in zamlčani. Izdaje pričujoče bibliografije žal ni doživel, umrl je leta 2021, je pa zanjo napisal uvodni esej, ki je Pibernikovo zadnje delo. Bibliografija se bistveno opira prav na Pibernikove pretekle izsledke o Balantiču, saj se je s pesnikom in njegovimi pesništvami v poklicnem življenju

večkrat ukvarjal. Tako je zdaj v bibliografiji zabeležen svet branja in interpretiranja Balantiča od leta 1940 do danes, ki obenem razkriva, da so Balantiča radi brali in poslušali na vseh kontinentih.

Urednika sta poudarila, da je bilo literarno življenje Balantičeve poezije v prejšnjem režimu zelo

oteženo, čeprav v njegovi poeziji ni niti kitice, ki bi odsevala kakšen kulturno-političen ali ideološki angažma. Ogrin je ob tem poudaril: »Njegovih sto pet pesmi je prvovrstna čista lirčna poezija. Neskončno daleč stran od ideologije izreka resnico o bitju.« Med pesmimi so tudi religiozne pesmi, ki jih je označil kot »... religiozno liriko, ki prodira v srce«. Dr. Marjan Dolgan, ki je po zgledu bibliografij literarnih klasikov Srednje Evrope predlagal zasnovo knjige na osnovi štirih tematskih sklopov, je med drugim povedal tudi, da so jo želeli izdati leta 2021, ob stoti obletnici pesnikovega rojstva, a so kar naprej odkrivali nove zanimive podrobnosti iz njegovega življenja. Tako je do izdaje prišlo lani, ob osemdeseti obletnici njegove smrti.

Prireditve so se udeležili številni obiskovalci, celo Balantičevi sorodniki. Prisluhnili so lahko tudi nekaterim Balantičevim pesnitvam, ki jih je zrecital Tone Ftičar, predsednik JSKD Kamnik.

Smučarji po starem navdušili mlade

Na hribu pod Škofjeloškim gradom so pripravili druženje starodobnih smučarjev z vrtčevskimi otroki, ki so občudovali staro opremo in predvsem smučarke v krilih.

VILMA STANOVNIK

Škofja Loka – Minulo sredo dopoldne je bilo na mini smučišču, ki je že ves mesec pod Škofjeloškim gradom, še posebno živahno. Kar nekaj skupin vrtčevskih otrok je prišlo na ogled starodobnih smučarjev, članov Društva Rovtarji, prav tako pa so mladi na tečaju spoznavali smučarsko opremo in nekateri naredili svoje prve zavoje.

Oživili smučarske tečaje

»Če se spomnim leta nazaj, so takšni tečaji pod okriljem Športne zveze Škofja Loka že obstajali. Mladi so se smučanja učili po okoliških gričih. Ker pa so zime postale mile, je bilo tega vedno manj. Letos smo izkoristili priložnost, saj se v Smučarskem klubu

Alpetour pripravljajo na Pokal Loka in zasnežili so hrib tukaj pod gradom. V projekt smo se vključili tudi v Zavodu za šport Škofja Loka in dobil sem idejo, da bi organizirali brezplačne tečaje za otroke, za vrtčevske skupine. Dobili smo nekaj sponzorjev in donatorjev, pomaga pa tudi domača občina. Tečaji potekajo vsako dopoldne med tednom. Smučke smo kupili v Zavodu za šport, priskrbeli smo tudi čelade in smučarske čevlje, tako da otroci tukaj dobijo vso opremo. Nekateri se tudi sankajo, za sani pa so poskrbeli v Vrtcu Škofja Loka,« je povedal direktor Zavoda za šport Škofja Loka Nejc Rebec in pojasnil, da se je ideja o predstavitvi starodobnih smučarjev porodila Rovtarjem, oni pa so jo z veseljem sprejeli in

minulo sredo pripravili prijetno druženje.

Otroci so navdušeni

»Pred kratkim smo obiskali Baragov vrtec v Stražišču in najmlajši so bili nad našo opremo zelo navdušeni. Tako se nam je porodila ideja, da se predstavimo tudi loškim otrokom, in mislim, da je prireditev danes lepo uspela,« je povedal Brane Tavčar, predsednik Društva Rovtarji, ki goji smučanje in kolesarjenje po starem, in pojasnil, da vso zimo hodijo na različne prireditve.

»Bili smo tudi v Leogangu na svetovnem prvenstvu v smučanju po starem, 10. februarja pa bo pri nas pod Škofjeloškim gradom največje tekmovanje v smučanju po starem v Sloveniji in že zdaj vabimo na prireditev, ki ima vsako leto res veliko

Na hribu pod Škofjeloškim gradom so se družili smučarji po starem in vrtčevski otroci na smučarskem tečaju. / Foto: Vilma Stanovnik

Najmlajši so občudovali smučarje, med njimi tudi Ulo, ki je smučala s skoraj pol stoletja starimi smučmi. / Foto: Vilma Stanovnik

Otroci so si z zanimanjem od blizu ogledali staro smučarsko opremo, tudi lesene smuč, stare več kot sedemdeset let. / Foto: Vilma Stanovnik

gledalcev,« je tudi povedal Brane Tavčar.

Nad smučanjem so bile navdušene tako vzgojiteljice kot najmlajši, ki so povedali, da so komaj čakali sneg.

»Stara sem pet let in zelo sem vesela, da lahko smučam. Doma najraje hodim po snegu,« je povedala Patricia. Najmlajši, stari komaj tri leta, sicer niso smučali,

so si pa z zanimanjem ogledali smučarje s starodobno opremo. »Zelo nam je všeč, tudi mi radi smučamo in se sankamo,« so bili nasmejani Brin in prijatelji.

Zbrali za enajst koz

Pred kratkim se je na Osnovni šoli F. S. Finžgarja Lesce mudila Jana Lampe, vodja mednarodne pomoči Slovenske karitas. Učenci so namreč že tretje leto zapored pokazali dobrotelost in zbirali sredstva za akcijo Kupim kozo.

NIKA TOPORIŠ

Lesce – Kot je pojasnila Jana Lampe, je dobrotelna akcija Kupim kozo ključnega pomena za pomoč revnim družinam v Afriki. »Nakup koz ima velik pomen za družine. Z njimi se namreč lahko trajno preživijo. Kozе primarno uporabljajo za gnojenje zemlje, za mleko, z mladitci, ki jih lahko prodajo, pa zaslužijo nekaj denarja na primer za popravilo hiše, nakup šolske uniforme in podobno.« Jana Lampe je otrokom predstavila, kam gredo njihova sredstva in kakšno

je življenje v Afriki. Mnoge med njimi je izredno presenetilo dejstvo, da vsi otroci ne obiskujejo šole, da nimajo urejenih niti sanitarij in da jih je v razredu tudi po sto.

Dobrotelna akcija, ki so jo na šoli izvedli tretjič, se primarno izvaja v decembru, tokrat so jo razširili še na januar. »December je mesec darovanj, vsi se pogovarjajo, kateri dobri mož bo kaj prinesel, treba pa je pomisliti tudi na tiste, ki ne dobijo ničesar. Otroke smo zato povabili, da se nečemu odpovejo. Ne da prosijo starše, naj jim dajo, ker zbiramo,

ampak da se sami nečemu odpovejo, na primer čokoladi ali pa žepnini, in res začutijo tisto toplino,« je pojasnila učiteljica Sabina Časar Pretnar, ki je skupaj z Nedo Golmajer začela akcijo. V prvem letu so učenci zbrali za nakup devetih koz, lani za sedem, tokrat pa so prekosili pretekla leta in zbrali za kar enajst koz. Jana Lampe je prevzela hranilnik z zbranimi sredstvi ter otrokom ponudila tudi kartončke, kamor lahko napišejo imena za nakupljene kozе. Devetošolka Kaja Mohorč je pojasnila, da so

V dobrotelni akciji so sodelovali učenci od 6. do 9. razreda, ki so skupaj zbrali denarja za enajst koz. / Foto: Gorazd Kavčič

v okviru akcije pripravili tudi plakate, kamor so zapisali lepe želje, izdelali hranilnik in zbirali sredstva.

»Zelo me je šokiralo, kako ljudje živijo. Saj smo se o tem že pogovarjali, ampak vseeno. Ne predstavljam si,

da bi nas bilo sto v učilnici. Pri nas se že dvajset učencev v razredu težko umiri,« je dejala.

Kot krvavica, a na žlico

Člani Turističnega društva Šenčur niso spretni le v praženju krompirja, temveč tudi v pripravi godle. To so dokazali na sobotnem Dnevu godle, ko so skuhali sto litrov te jedi, ki jo nekateri opisujejo kot krvavico na žlico.

MAŠA LIKOSAR

Šenčur – Godla je poleg krompirjevih jedi del lokalne kulinarčne tradicije šenčurske občine. Nekoč, ko so bile mize na kmečkih domačijah skromneje obložene, je bila še posebno priljubljena zaradi svojega bogatega okusa in nasitnosti. Kuhali so jo zlasti v hladnejših mesecih, ko so se pripravljale kolone. Anekdota sicer pravi, da naj bi v Šenčur prišel berač, za

delo na vsaki od tamkajšnjih kmetij pa je v zameno dobil godlo – in tako je v svet ponesel vest, da se v Šenčurju le godlo dobi.

Skuhali sto litrov godle

Jed se kuha in postreže kot gosta juha oziroma omaka s krompirjem ali kruhom. Kot je pojasnil Bran-ko Štular, član Turističnega društva (TD) Šenčur, jo pri njih pripravijo iz svinjske krvi, masti, ocvirkov, čebule,

česna, ječmenove in prose- sene kaše ter različnih začimb, kot so majaron, poper in sol. Značilnost šenčurske godle je, da ne vsebuje mesa. »Godle ni težko skuhati, nekaj več je same priprave. Pomembno je, da jo med kuhanjem večkrat premešamo, s čimer preprečimo, da bi se prismočila,« je pojasnil Štular in dodal, da jo ponekod pripravijo iz t. i. obarnika, ki pa vsebuje meso. »Če je ob kuhanju kakšna krvavica

počila, so vodo s to zmesjo gospodinje porabile za obar- niki, ga zabelile, vanj zaku- hale kašo ali riž in nastala je godla. Na ta način so porabi- le vse, kar je pri kuhi nastalo,« je pojasnil.

Člani TD Šenčur god- lo tradicionalno skuhamo in jo obiskovalcem postreže- jo dvakrat letno, enkrat v de- cemburu in enkrat v januar- ju, tokrat pa so jo izjemoma le v februarju. Predsednica Katja Pipan je poudarila, da dogodek privablja tako stal- ne kot nove obiskovalce, ki so pogosto presenečeni nad okusom te jedi, kljub njene- mu nekoliko manj privlač- nemu videzu.

Hrana otroštva

Na pokušino šenčurske godle vsako leto prideta Ire- na in Ivan Furlan iz Britofa. »Vedno je enkratna, še po- sebno če ji je dodanih zadosti ocvirkov. Doma je niko- li ne pripravljava, zato še to- liko raje prideva v Šenčur,« sta dejala Furlanova. Tudi Ani Tomc iz Kranja je stal- na gostja Dneva godle. »Po okusu je zelo podobna krva- vici, zato bi lahko rekla, da je kot krvavica na žlico,« je opi- sala okus godle.

Člani TD Šenčur so letos skuhali približno sto litrov godle.

/ Foto: Gorazd Kavčič

Godlo so postregli z ovirki, krompirjem ali kruhom.

/ Foto: Gorazd Kavčič

Marta Čeh iz Vodice pa se spominja, da je godlo nekoč stalno kuhala njena mama. »Jedli smo jo za kosilo, poleg pa vedno pili belo kavo. To je bila najboljša hrana moje- ga otroštva, žal pa se je sama nistem naučila kuhati,« je dejala. Šenčursko godlo je

pohvalil tudi Henrik Lamov-šek, ki je otroštvo preživel na Dolenjskem. »Bilo nas je se- dem otrok, živeli smo v skro- mni razmerah, zato smo se godle zmeraj veselili. Pri nas na Dolenjskem sicer ni bila tako bogata, kot je tu v Šen- čurju,« je dodal.

Dan godle so letos prvič gostili v Blagnetovi hiši. / Foto: Gorazd Kavčič

Vsak nastop je novo doživetje

Trema je neizogiben sopotnik vsakogar, ki se znajde na odru oziroma pod drobnogledom širše javnosti. Tega se še kako dobro zavedajo v Glasbeni šoli Jesenice, kjer so pred dvema letoma zagnali projekt Oh, ta trema.

NIKA TOPORIŠ

Jesenice – Ideja se je rodi- la zaradi pokoronskih nasto- pov oziroma s prekinitvijo nastopov na daljavo. »Ko so se otroci vrnili na žive odre,

temelji na kognitivni ve- denjski terapiji. Model so av- torizirali in ga vnesli v indi- vidualni pouk. Čeprav je Na- talija Šimunovič v šolo vnes- la idejo o analizi učnih ur ter sprostitvenih tehnikah, pa si

namenjali sprostitvi otrok na miselni in telesni ravni ter uporabljali defuzijo. De- fuzija pomeni, da smo uni- čujoče koncepte, ki jih otroci že imajo v glavah in jim ne- malokrat vlivajo strah pred nastopom, poskušali razkle- nit. Ta vaja dobesedno ponu- ja nove koncepte. Letos na- daljujemo, vendar v nekoli- ko izboljšani obliki,« je de- jala. Kolektiv je opravil tudi posebna strokovna izobra- ževanja, konkretno pa so se premagovanja treme lotili z vzgojno-učnimi plakati in spremenjenim protokolom nastopov. »Učitelj, ki je za- dolžen za organizacijo kon- certa, učence sprošča z di- halnimi vajami, sledi izva- janje telesnih vaj, izvajanje ritmičnih vaj ter ukvarjanje z nezavednimi koncepti.« V šolskem letu 2023/2024 so zaradi negativne konota- cije, ki jo nosi sama beseda trema, projekt preimenovali

Stanje izvajalske anksioznosti se lahko kaže kot tresoče in potne roke, suha usta, vročica ...

/ Foto: Nik Bertoncelj

v Vsak nastop je novo doži- vetje.

Odziv učencev

Kot je pojasnila Natalija Šimunovič, so učenci sicer vavjeni določenih protokolov nastopanja, vseeno pa jim je bila sprva nekoliko nenava- dna ta bližina, ki so jo prines- le sprostitvene vaje. »Kar na- enkrat smo si bili zelo blizu. V eni sobi učitelji, učenci, vsi okupirani s problematiko, o kateri se premalo govori jav- no. Sama sem pri nekaterih

opazila veliko olajšanje – ne le kar se treme tiče, temveč tudi v smislu, da je to za o- troke pomenilo novo obliko druženja.« Kot je povedala, se je izkazalo tudi, da nekate- rim skupinske vaje ne ustre- zajo najbolj, saj so veliki in- dividualisti, ki pa imajo obe- nem že sami posvojene do- ločene tehnike sproščanja. »To je tudi eden od pogla- vitnih izsledkov našega raz- iskovanja – da bomo posa- meznike, ki imajo svoje na- čine, pustili, da se v miru in

po svoje pripravljajo na na- stop.«

Kolektiv jeseniške glas- bene šole je na podlagi odzi- vov učencev izvedel tudi de- skriptivno analizo. »Obli- kovali smo evalvacijske kar- tončke, na katere so učen- ci lepili emotikone, s kate- rimi so ocenili svoj nastop.« Učenci so tako ocenjeva- li svojo pripravo, počutje in izvedbo. Kot je povedala Na- talija Šimunovič, ugotovitve kažejo, da so ti kriteriji izje- mno vzajemni.

smo opazili, da je spet priso- tnega malo več negativnega vznemirjenja oziroma tre- me,« je pojasnila Natalija Ši- munovič, akademska glas- benica, ki na šoli poučuje vi- olo in violino. Razložila je, da je na šoli potekala prava raziskava. Ob prebiranju li- terature je naletela na mo- del prožnega nastopanja, ki

nikakor ne lasti zaslug. Pou- darila je namreč, da je pro- jekt plod sinergije kolektiva Glasbene šole Jesenice, po- zitivnega prepleta kolegov, sodelovanja in pripravlje- nosti vodstva.

Dihalne vaje, sproščanje

»V prvem letu smo pred vsakim nastopom 15 minut

Prihaja Festival AS

Od četrтка do nedelje bo v Festivalni dvorani na Bledu potekal osmi Festival AS. Koncerti z vrhunskimi saksofonisti.

IGOR KAVČIČ

Bled – Festival AS, mednarodni saksofonski festival, ki velja za osrednji tovrstni dogodek v tem delu Evrope, bo letos med 8. in 11. februarjem potekal že osmo leto zapored. Kulturno društvo Sekvoja in Zavod za kulturo Bled sta pripravila štiridnevni glasbeni dogodek, poln vrhunskih koncertov, izobraževalnih delavnic, mojstrskih tečajev, potekal bo tudi glasbeni sejem.

Povabilu umetniškega vodje festivala, profesorja Leva Pupisa, so se odzvali izjemni svetovno uveljavljeni mojstri saksofona: Arno Bornkamp, Nicolas Prost, Stephanie Schoiswohl, Tomislav Žužak, Diego Garcia Pliego in Domen Koren. Poleg solistov bo Mednarodni saksofonski orkester ADA pod vodstvom profesorja Geralda Preinfalka združil vrhunske mlade saksofoniste iz 13 evropskih držav: Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Severne Makedonije, Srbije, Avstrije, Nemčije, Madžarske, Češke, Slovaške, Italije, Francije in Nizozemske.

Festival se bo začel 8. februarja v Festivalni dvorani s koncertom Slovenskega orkestra saksofonov SOS z naslovom Prešerni SOS-tenuto pod vodstvom dirigentov Leva Pupisa in Domna Korena. Z orkestrom bodo nastopili solisti Arno

Bornkamp, Nicolas Prost, Gerald Preinfalk in Jure Pukl ter kvartet ADA. Ta posebni in priljubljeni orkester, znan po svoji edinstveni interpretaciji saksofonske glasbe, bo občinstvo popeljal na zanimivo glasbeno popotovanje. V petek, 9. februarja, se bo predstavila mlada zasedba iz Avstrije Spectrum Sax Quartet z Geraldom Preinfalkom. Eden izmed vrhuncev festivala bo v soboto, ko se bodo na koncertu Artist gala predstavili izjemni mentorji, ki vodijo

Na Bledu bodo koncertirali svetovno znani uveljavljeni mojstri saksofona.

delavnice in orkestre na festivalu. Gre za svetovno uveljavljene mojstre saksofona, katerih izjemno znanje bo odmevalo skozi izjemno koncertno doživetje.

Festival AS se bo zaključil s koncertom Mednarodnega mladinskega orkestra saksofonov ADA, ki ga vodita dirigenta Gerald Preinfalk in Stephanie Schoiswohl, kot solistka bo na klavirju nastopila madžarsko-ukrajinska pianistka Iren Selejlo. Na večerne koncerte je vstop prost, kar omogoča širši javnosti, da doživi edinstveno glasbeno vzdušje. Vsi koncerti bodo v Festivalni dvorani Bled.

Trideset let Kranjskih furmanov

Kranjski furmani ob jubileju v petek zvečer pripravljajo veliki koncert.

IGOR KAVČIČ

Kranj – V petek, 9. februarja, ob 19. uri bo v domu krajanov na Primskovem pri Kranju poseben dogodek ob 30-letnici Kranjskih furmanov. Kranjski furmani so eni redkih starih pevcev in godcev že pozabljenih viž in pesmi, ki na podlagi spominov iz otroštva, lastnih zapisov in posnetkov s terena ter obujanja viž in pesmi s pomočjo glasbenonarodopsnega inštituta živijo za to, da se bogata slovenska kulturna dediščina prenaša iz roda v rod in ohranja čim bolj živa.

Najbolj znani so po tem, da so pred tridesetimi leti obudili božično-novoletno kolesovanje, ki je v slovenskih

krajih že zdavnaj zamrlo, zdaj pa je ta običaj tudi z njihovo pomočjo zaživel. Domačije v okolici Kranja jih že vnaprej vabijo, da bi se ogledali pri njih, prav tako gostilne, zbirajo se celotne vasi.

Kranjski furmani bodo na koncertu nastopili v polni sestavi, hkrati pa bodo tokrat poleg tudi gosti, in sicer Klapa Crkveni kantači iz kraja Kaštel Kambelovac na Hrvaškem, ki so posebnost v naših krajih, saj tako kot Kranjski furmani izvajajo izključno ljudske pesmi, in ne pesmi komercialnih klap, zato jih ne gre zamuditi. Seveda pa bodo nastopile tudi pevke ljudskih pesmi Bodeče neže ter malična Akademska folklorna skupina Ozara.

Tako drugačni, tako skupaj

Več razkriva naslov razstave Srečanje treh notranjih potovanj v jeziku likovnega sveta, ki so jo v petek odprli v galeriji DPD Svoboda v Žireh. Morda izvemo ob likovnih delih treh umetnikov, domačinke kiparke Katje Bogataj, kiparja Mateja Plestenjaka iz Škofje Loke in slikarja Giga de Brea z Goriškega.

IGOR KAVČIČ

Žiri – Že ob hoji po stopnišču v prvo nadstropje, kjer je v Zadržnem domu Žiri galerija DPD Svoboda, se srečamo z osvetljeno v kovino izrezano podobo Ivana Tavčarja, umetniškim delom, ki ga je kiparka Katja Bogataj pred leti ustvarila v okviru Kolonije Iveta Šubica v Poljanah. Vsekakor dober znak in hkrati namig na poti do galerije, polne obiskovalcev, ki si ogledujejo razstavljen dela, se ob njih pomenkujejo in so v pričakovanju odprtja razstave treh umetnikov, ki so tokrat oblikovali sožitje v skupni galerijski postavitvi.

Sobivanje umetniških samosvojesti

Domačinka, akademska kiparka Katja Bogataj, spiritus agens pri organizaciji razstave, je tokrat moči združila z dvema kolegom, akademskim kiparjem Matejem Plestenjakom iz Škofje Loke, s katerim med drugim sodelujeta v Združenju umetnikov Škofja Loka, in gostom z Goriškega, akademskim slikarjem Gigom de Breo. Torej v galeriji v Žireh – med

»... z jezikom se platna dotakne, s kipom ga objame in z zvokom ga začini. Vrteči se svet, ki ga likovnik govori, pogled in začuti ga še ti,« v pesmi k ogledu razstave povabi Katja Bogataj.

Škofjo Loko in Gorico. »Dva moška – ena ženska, dva učitelja v srednji šoli – ena vedno znova učenka, dva kiparja – en slikar, onadva generacijsko blizu – jaz nekoliko mlajša ... pa še nekaj kontrastov, ki nas razlikujejo, hkrati pa povezujejo, bi lahko naštel,« skupno akcijo pojasnjuje kiparka iz Žirov. »Gigove slike krajin, moje fotografije in video na stenah in skulpture, ki jih predstavlja z Matejem, na tej razstavi sobivajo.«

Likovniki so pripravili tudi glasbeni program. / Foto: Darjan Kacin

Slikar, kiparka in kipar: Gigo de Brea, Katja Bogataj in Matej Plestenjak / Foto: Darjan Kacin

Umetnostna zgodovinarica Anamarija Stibilj Šajn pa je v nagovoru poudarila: »Vasilij Kandinski je zapisal: 'So resnične umetnine, ki izžarevajo ustvarjalčevega duha in črpajo moč in eksistenco iz umetnika samega.' Pogled na tu razstavljen dela dokazuje, da so tu med nami trije takšni ustvarjalci, trije umetniki, ki svojo samosvojest gojijo na ravno tak način, da črpajo iz svoje notranjosti, iz svojih not-

večinoma slikam večje formate slik, tokrat pa sem za razstavo izbral manjša olja v običajnih formatih,« pove slikar; da gre za dela iz cikla, ki ga je poimenoval Planetarna pokrajina. »Gigo de Brea je našel svojo pot v svet krajinskih prostranstev. Ko gledamo njegove slike, čeprav vidimo neko krajinsko tektoniko in čutimo nekakšen krajinski obraz, hkrati njegovih pokrajin vendarle ne moremo primerjati z resničnimi. To je tudi avtorjev ustvarjalni cilj,« o njegovih delih pove umetnostna zgodovinarica. »Vsi zunanji nagovori, zunanje informacije se usidrajo v njegovi notranjosti in lahko rečemo, da so te pokrajine odsev z gladine njegove duše.«

Skulpture, fotografije, video, zvok

»Katja Bogataj je na eni strani zavezana tradiciji in ustvarja zelo ženstveno, je v svoji umetnosti čuteča, na drugi pa uporablja grobe materiale, kot je recimo železo. Posveča se tako klasičnemu kiparstvu kot fotografiji, videoinstalacijam in drugim intermedijskim postavitvam,« o kiparkini

univerzalnosti pove Anamarija Stibilj Šajn; da svoje izkušnje, spoznanja in čutenja prenaša v različne medije. »V veliko njenih skulpturah glede na določene formalne rešitve čutim dialog med ženskim in moškim principom, ne nazadnje pa jo zanima tudi figura.«

Na razstavi si lahko ogledamo nekaj del iz kiparkinega zadnjega ustvarjalnega obdobja, kot sama poudari, pa je pripravila tudi nekaj večmedijskih vsebin, ki so preplet njenega sodelovanja z videoprodukcijo v produkcijski hiši D.K. Videoprodukcija.

Simbolika živalskih podob

»Ko sem bil povabljen k skupinski razstavi, sem brez pomislekov potrdil sodelovanje. Prav v tem, da smo si tako različni in se v svoji umetnosti različno izražamo, sem poiskal prednost te razstave. Hkrati pa smo si zelo podobni, saj vsi trije ustvarjamo predvsem skozi lastne notranje izzive. Razstava je zanimiva tudi, ker je odlična simbioza različnosti,« pove Matej Plestenjak.

Glede na to, da na tej razstavi predstavlja predvsem skulpture s podobami iz živalskega sveta, ga umetnostna zgodovinarica uvršča med vidne predstavnike animalistične umetnosti pri nas. »V komponiranih različnih oblik, gradnikov in materialov avtor kaže svojo izjemno domiselnost, hkrati pa je v njegovih delih prisotno tudi mnogo simbolike. Njegove živali nas ne nagovarjajo le z naravnimi potezami, ampak je v njegovih artefaktih prisotnega še mnogo več, tudi simbolno in globlje sporočilnega.«

Izborili so si pot na Švedsko

Slovenska reprezentanca v floorballu je na kvalifikacijskem turnirju v Škofji Loki osvojila drugo mesto in s tem tudi nastop na članskem svetovnem prvenstvu, ki bo decembra potekalo v mestu Malmö.

VILMA STANOVNIK

Škofja Loka – Z nedeljsko tekmo med reprezentanca Slovenije in Finske se je v dvorani na Podnu zaključil eden izmed kvalifikacijskih turnirjev za nastop na letošnjem svetovnem članskem prvenstvu v floorballu.

Obe ekipi, tako reprezentanca Slovenije kot Švice, sta tekmo začeli sproščeno, saj je bilo že v soboto jasno, da sta si obe že priborili nastop na Švedskem. Slovenci so namreč po zmagi nad Danci, ko so slavili s 3 : 2, kar z 11 : 2 premagali reprezentanco Italije, nato pa so z reprezentanco Belgije igrali izenačeno 6 : 6. Švicarji, ki so bili nosilci skupine, saj na lestvici Mednarodne floorball zveze (IFF) zasedajo četrto mesto, so visoko slavili na prav vseh tekmah, boljši pa so bili nato tudi na nedeljski, ko so izbrance našega selektorja Gorazda Tomca ugnali s 13 : 2.

Kljub temu po zadnjem sodnikovem žvižgu na turnirju naši niso bili razočarani, kapetan ekipe Blaž Kavčič pa je iz rok škofjeloškega župana Tineta Radinje prejel tudi nagrado za najboljšega slovenskega igralca na turnirju.

Šlo je po načrtih

»Lahko rečem, da je turnir potekal po naših željah. Zelo smo si želeli zmage na prvi

Naša reprezentanca v floorballu se je skupaj z navijači veselila vsakega gola in na koncu prve uvrstitve na elitno svetovno člansko prvenstvo. / Foto: Gorazd Kavčič

tekmi proti Dancem, tudi tekma proti reprezentanci Italije je potekala podobno, kot smo si jo zamislili. Pred sobotno tekmo z Belgijci smo izvedeli, da smo že uvrščeni na svetovno prvenstvo. Tako je malce popustila koncentracija, toda na koncu nam je uspelo, da smo iztržili neodločen izid. Današnja tekma z najboljšo ekipo turnirja, Švico, je bila tako za nas le še češnja na torti, saj je igranje s tako reprezentanco pač za vse velik izziv,« je po koncu turnirja povedal kapetan Blaž Kavčič, ki je bil z 31 leti tudi najstarejši igralec v slovenski reprezentanci.

»Zelo sem zadovoljen s svojo igro na prvih dveh tekmah in tudi na zadnji, malo slabše je šlo na tretji tekmi proti Belgiji. Priznanja za najboljšega igralca v ekipi sem seveda zelo vesel, saj so očitno opazili, da se trudim in skušam čim več prispevati k igri reprezentance,« je povedal Blaž Kavčič, naši organizatorji pa so dobivali pohvale za odlično organizacijo turnirja.

»V vseh reprezentancah so bili zadovoljni s turnirjem, jaz pa lahko rečem, da še nikjer ni bila organizacija tako dobra kot tukaj v Škofji Loki. Igralci so bili najbolj

navdušeni nad obiskom gledalcev, ki so na vsaki tekmi napolnili dvorano,« je poudaril Blaž Kavčič, ki z ekipo že dela načrte za nastop na svetovnem prvenstvu.

»Pogovarjali smo se o tem, da bomo šli vsaj na dva pripravljala turnirja, sicer pa nas do konca sezone čakajo še treningi in tekme po klubih. Glede igranja za reprezentanco nas zdaj čaka nekaj odmora, saj sta bila zadnja dva meseca res naporna. Od poletja naprej pa bo šlo zares, saj si tudi na prvenstvu želimo doseči čim boljši rezultat,« je še povedal kapetan Kavčič.

Premagali so jih že drugič v sezoni

Odbojkarji ekipe Hiša na kolesih Triglav so na tekmi petega kroga Sportklub prve odbojbarske lige za moške premagali Calcit Volley s 3 : 1.

KLARA MRAK

Kranj – Že prvi niz je napovedoval, da Kamničanom na gostovanju v Kranju tudi tokrat ne bo lahko. Prvi so do nekaj večje prednosti prišli domači odbojkarji, ki so z blokom Uroša Tučna povedli s 7 : 4, vodili pa so tudi še z 10 : 8. Po treh napakah domače ekipe so Kamničani prišli do svojega prvega vodstva na tekmi (11 : 10), po novih napakah Kranjčanov pa je bilo 19 : 16 za Calcit Volley. Toda po asu Đorđa Jovovića je že pri 19. točki sledilo izenačenje, v končnici pa so Kamničani s točko Uroša Nikolića le prišli do treh zaključnih žog. Tretjo je nato zaključil Lazaro Brunet. Napeta igra se je nadaljevala tudi v naslednjih dveh

nizih. V zadnjem, četrtem, so Kranjčani nadaljevali odlično igro v polju, v napadu pa je bil neustavljiv Jovović. Povedli so z 11 : 5, vendar so Kamničani z dvema zaporednima blokoma Dina Vinkovića prišli na dve točki zaostanka (12 : 14), z napadom Tomislava Mitrašinića na točko zaostanka (16 : 17), z asom Bruneta pa so izid izenačili (18 : 18). Ko so Kamničani po napaki domače ekipe prišli do svojega prvega vodstva v četrtem nizu, je zadišalo po tiebreaku, vendar le zadišalo, kajti na servis Jovovića in ob njegovem asu so Kranjčani prišli do kar štirih zaključnih točk za končno zmago. Izkoristili so tretjo in še drugič v letošnji sezoni na kolena spravili odbojkarje Calcita Volleyja.

Tretja zaporedna zmaga pred domačimi gledalci

Kranj – Košarkarji moštva ECE Triglav so vpisali sedmo zmago (75 : 67) v ligi Nova KBM, tretjo zapored pred domačimi gledalci, Rogaška pa je doživela dvanajsti poraz. ECE Triglav je zaslužno prišel do dveh točk in boljšega medsebojnega razmerja, saj je prvo tekmo v Rogaški Slatini izgubil s petimi točkami razlike. Vodil je večino tekme, vprašanje zmagovalca pa je dokončno rešil na začetku zadnje četrtine, ko je prednost narasla na 15 točk (69 : 54). Domači so imeli dva izstopajoča posameznika; Uroš Šikanić je dosegel 24 točk (trojke 3 : 4), Lovro Urbiha pa se je spogledoval celo s trojnim dvojčkom – 12 točk, 14 skokov, 6 podaj. Kranjčani bodo 12. februarja s Cedevito Olimpijo odigrali še povratno četrtfinalno tekmo Pokala Spar.

Planica ta teden gosti mladinsko svetovno prvenstvo

V Kranjski Gori je bilo v nedeljo zvečer slovesno odprtje FIS mladinskega svetovnega prvenstva v nordijskem smučanju in FIS U23 svetovnega prvenstva v smučarskih tekih. Ob tem so pripravili sprejem športnikov, ki so na mladinskih olimpijskih igrah v južnokorejskem Gangwonu osvojili odličja.

KLARA MRAK

Kranjska Gora – Mladi slovenski upi so se v domovino vrnili s šestimi medaljami. Slovenska mešana ekipa v postavi Aljaž Janhar, Tia Malovrh, Teja Pavec in Lovro Perci Seručnik je osvojila naslov mladinskih olimpijskih podprvakov nordijski kombinaciji, na tekmi kombinatorik pa sta zablesteli Teja Pavec in Tia Malovrh, ki sta zaostali le za prvakinjo Minjo Korhonen. Na tekmi skakalk se je izkazala Taja Bodlaj z naslovom mladinske olimpijske prvakinje, skupaj z Ajdo Košnjek, Enejem Faletičem in Urbanom Šimnicem pa je bila najboljša še na tekmi mešanih ekip. Piko na i odličnih predstavah naših mladih

upov je dodala biatlonka Ela Sever s srebrom na sprinterski preizkušnji. »V imenu Republike Slovenije vam čestitam za vse medalje. Le tako srčno naprej. Hvala vam za vse, kar delate za Slovenijo in slovenski šport,« je uspehe mladih športnikov pozdravila predsednica Republike Slovenije Nataša Pirc Musar.

Dobitniki kolajn na olimpijskih igrah imajo novo prilžnost za uspehe že ta teden v Planici. Če med skakalkami ne bo Nike Prevc, ki se osredotoča na ohranitev rumene majice vodilne v skupnem seštevku svetovnega pokala, bo eden od slovenskih upov za medalje Taja Bodlaj. Izziiva na domačih tleh se veseli. »Nisem si zadala previsokih ciljev, ker si nočem naložiti

Ena od favoritinj za medalje na mladinskem svetovnem prvenstvu v Planici je Taja Bodlaj, ki prihaja iz Zgornjih Dupelj. / Foto: Gorazd Kavčič

težkega bremena, bom pa zagotovo iskala dobre skoke,« je za Val 202 povedala Bodlajeva. Posamična tekma skakalk

bo jutri ob 17. uri, mešana ekipna tekma, v kateri imajo Slovenci največ možnosti za odličje, pa v nedeljo ob 15.30.

V smučarskih skokih bo sicer tekmovalo deset slovenskih predstavnikov. V smučarskem teku, kjer bo 14 končnih odločitev, bo tekmovalo 17 slovenskih predstavnikov v konkurenci mladincev do 20 let in mlajših članov do 23. leta starosti. V nordijski kombinaciji bo na startni listi devet Slovencev.

Deževni konec tedna v Willingenu

V Nemčiji so svoje moči minuli konec tedna merili tako skakalke kot skakalci. Po popolnoma ponesrečeni prvi seriji v soboto sta bili Nika Prevc in Nika Križnar razočarani, Križnarjeva je bila na koncu 9., Prevcjeva pa 15. Precej bolj nasmejani sta bili v nedeljo, ko je Nika Prevc s

šestega mesta skočila na drugo in utrdila skupno vodstvo, Nika Križnar pa je bila peta. »Končno sem imela en dober in lep skok ta konec tedna. Vesela bom odšla domov, saj sem končno nekaj dobrega dosegla. Zavedala sem se, da so v soboto razmere zasenčile vse moje napake v skoku. Odločila sem se, da vreme ne bo izgovor, da moram narediti prave skoke ne glede na vse, in to mi je danes uspelo,« je bila v izjavi za Radio Slovenija zadovoljna Nika Prevc.

V soboto se je po prvi seriji za stopničke boril tudi Peter Prevc (bil je četrty), na koncu pa je padel na dvajseto mesto. V nedeljo je po njegovi poti šel Lovro Kos, ki je bil po polovici tekme na tretjem mestu, v finalu pa padel na 16. mesto.

PLANINSKI IZLET: GRADIŠKA TURA (793 M N. M.)

Na sonce

Če se nam »zalušta« sonca in poplezavanja, predlagam, da obiščemo Gradiško turo. Tod naokoli so številne športne plezalne smeri različnih težavnostnih stopenj, med njimi pa je tudi zavarovana plezalna pot. Kratka, a sladka. Lahko pa nadaljujemo še naprej na Otmarjevo ferato.

JELENA JUSTIN

Vzpon na Gradišče človeku da občutek obiska visokogorja, saj plezamo v strmih apnenčastem svetu, ki nam je tako ljub. Gradiška tura je ena težjih zavarovanih plezalnih poti pri nas, zato je uporaba samovarovalnega kompleta nujna, saj predvsem v zgornjem delu poteka po izpostavljenem razu. Ker se gibljemo v vertikalnem svetu, je tudi čelada nujna oprema, ki nas ščiti pred padajočim kamenjem.

Izhodišče za turo je vas Gradišče. Z avtoceste Ljubljana–Koper zavijemo proti Vipavi. Peljemo se mimo

table Vipava, ko nas smerokaz usmeri desno v Gradišče. Po približno dveh kilometrih asfaltirane ceste prispemo na parkirišče. Smerokaz nas usmeri na pot, ki se v smeri vzhoda dviga skozi gozd. Višje pot zavije ostro levo, tik pred vstopom v smer se desno odcepi pešpot na Gradiško turo, pešpot, ki jo bomo mi uporabili za udoben in lep sestop. Zavarovana plezalna pot na Gradiško turo poteka po izraziti trikotni skali; omenjenemu sektorju so športni plezalci tudi dali ime Trikot.

Drznila bi si trditi, da je vstop v Furlanovo smer na Gradiško turo najbolj

zahteven detalj celotne smeri, saj je nekaj metrov treba preplezati prosto, kar za neizkušene ni ravno enostavno. Smer poteka ob jeklenici, po strmi zajedi navzgor. Skala je trdna, stopi pa precej narazen, tako da se je včasih treba malo ustaviti in premisliti, kam dati noge in za kaj se prijeti z desno roko. Na vrhu zajede skalni svet postane malenkost lažji. Preko ozke police dosežemo lesen, razgledni balkon, ki smo ga že prej od avtomobila lahko opazovali in se čudili, kam se podajamo. Nadaljujemo po grapi, dokler strmega vzpona ne prekinemo s

Na vrhu Gradiške ture / Foto: Jelena Justin

prečenjem v desno, do izpostavljenega raza. To je najlepši del ture. Napredujemo ob varnih in trdnih jeklenicah vse do vrha Trikota, kjer se ferata združi s pohodno potjo. Raz je resnično izpostavljen. Gibljemo se po zahtevnem terenu, ki ni za vrtoглаve.

Markirana pot nas vodi naprej do vrha Gradiške ture. Steza je precej strma, sploh tik pod vrhom. Z vrha je čudovit razgled na celotno Vipavsko dolino in na številne majcene vasi nad njo, ki mejijo na Kras. Dovstopa v smer bomo potrebovali 15 minut, do vrha plezalne smeri 30

minut, do vrha Ture pa še nadaljnjih 45 minut.

Pobudo, da se naredi zavarovana plezalna pot do vrha Gradiške ture, je dal predsednik Planinskega društva Vipava župnik dr. Otmar Črnilogar. Plezalna pot je bila nadelana 15. junija 1969. leta, poimenovana pa po Fricu Furlanu, ki je v njenih stelah leta 1952 izgubil življenje. Razgleden mostiček je bil zgrajen leta 1971, poimenovali pa so ga Gnezdo.

Sestop po ferati je zahtevnejši kot vzpon, zato predlagam, da si zanj izberemo tisto običajno pot, ki je pa tudi strma in zahteva previdnost. Vmes bomo morda naleteli na športne plezalce, saj je v tem delu na desetino različno zahtevnih plezalnih smeri.

Nadmorska višina: 793 m
Višinska razlika: 500 metrov (160 m plezalnega dela)
Trajanje: 2 uri in 30 minut
Zahtevnost: ★★★★★

V spodnjem delu Furlanove smeri na Gradiško turo / Foto: Jelena Justin

Znameniti vrhni raz, kjer je velika izpostavljenost / Foto: Jelena Justin

Kolesarsko potepanje Donava 2023, 2. del

GLASOVA KOLESARJENJA

SLAVKO ZUPANC

V Budimpešti smo prespali dvakrat, tako da smo si lahko ogledali glavne znamenitosti mesta. Stanovali smo v hotelu na levem bregu Donave v predelu Budim. Najpomembnejše znamenitosti Budima so na grajskem hribu. V Budimskem gradu je danes narodna galerija z razstavo del madžarskih slikarjev in kiparjev. Na

grajskem hribu je tudi Matijeve cerkev, ki jo je v 13. stoletju postavil Béla IV., Matija Korvin pa je v 15. stoletju dal postaviti jugozahodni stolp. Njegovo ime je tesno povezano tudi z našimi ljudskimi pesmimi in pripovedkami o kralju Matjažu, ki spi pod goro Peco.

Zbudili smo se v lep sončen dan, naložili smo prtljago na kombi, pripravili kolesa in se podali na prvo etapo

našega kolesarskega potepanja. Od hotela smo kolesarili navzdol proti Donavi mimo Gellértovega hriba (Gellérthegy), kjer je Citadela, trdnjava iz belega kamna, ki so jo zgradili Habsburžani. Na hribu je tudi Spomenik svobode v spomin na sovjetske vojake, ki so leta 1945 osvobodili mesto, po političnih spremembah v 90. letih pa so ga preimenovali v Spomenik neodvisnosti. Po mostu Rákóczi smo prečkali reko Donavo. Budim in Pešto povezujejo številni mostovi čez Donavo. Najbolj znan in najstarejši je Széchenyjev verižni most (Szécheny lánchíd), ki je bil zgrajen leta 1849. Ob koncu druge svetovne vojne ga je nemška vojska razstrelila, novega pa so odprli leta 1949, natanko sto let po prvem odprtju. Elizabetin most (Erzsébet híd) je bil zgrajen med letoma 1897 in

Kolesarji ob rokavu Donave Ráckevei Soroksári / Foto: Slavko Zupanc

1903, imenuje se po kraljici Elizabeti, ženi Franca Jožefa. Margaretin most (Margit híd) je nekoliko starejši in je posvečen Margareti, najmlajši hčeri Béle IV., ki je živela v dominikanskem samostanu na Margaretinem otoku.

Po prečkanju Donave po mostu Rákóczi smo kolesarili ob rokavu Donave Ráckevei Soroksári (RSD), ki je namenjen za regulacijo reke

kot zaščito pred poplavami. Kanal smo nekajkrat prečkali, saj nas je označena pot vodila nekaj časa po levem, nekaj časa pa po desnem bregu. Poleg elektronskih navigacijskih naprav so tudi kažipoti, ki označujejo kolesarske poti, pomemben element navigacije. Ob naši poti so bili kažipoti za Donavsko kolesarsko pot in EuroVelo 6, ki povezuje Atlantski ocean in Črno morje. Od mesta

Tuttlingen v Nemčiji večina potekata po isti trasi.

Pri mestu Ráckeve smo še zadnjič prečkali kanal in kolesarili preko otoka Csepel, ki ga obdajata kanal in reka Donava. Pri kraju Adony smo se z manjšim trajektom prepeljali na drugo stran Donave in po desnem bregu nadaljevali do cilja, industrijskega mesta Dunaújváros, ki je znano tudi po največji jeklarni na Madžarskem.

Budimpešta, Széchenyjev verižni most čez Donavo

/ Foto: Slavko Zupanc

Lastniki gozdov bi lahko sekali več

V gozdnogospodarski enoti Preddvor bi lastniki gozdov v desetletnem obdobju 2012–2021 lahko posekali 507 tisoč kubičnih metrov drevja, dejansko so ga le 296 tisoč »kubikov«, a še to več kot tri petine zaradi ujm in lubadarja.

CVETO ZAPLOTNIK

Preddvor – V kranjski območni enoti Zavoda za gozdove Slovenije so pripravili osnutek gozdnogospodarskega načrta za enoto Preddvor za obdobje 2022–2031. Osnutek je bil od 1. do 14. decembra javno razgrnjen, 12. decembra pa je bila tudi javna obravnava. Med javno razgrnitvijo in na javni obravnavi so lastniki gozdov in drugi zainteresirani dali pripombe na načrt, do katerih so se opredelile strokovne službe zavoda. Svet območne enote bo o predlogu odločal na današnji seji, dokončno pa bo načrt potrdila ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Velika razdrobljenost zasebne posesti

Kot je povedal Domen Oven iz odseka za načrtovanje razvoja gozdov, je gozdnogospodarska enota

Preddvor zelo raznolika, saj vključuje tako ravninske kot gorske gozdove. Obsega 11.830 hektarjev površine v občinah Preddvor, Naklo in Kranj, od tega 6630 hektarjev ali 56 odstotkov gozdov; 84 odstotkov gozdov je v za-

hektarja, kar tri četrtine lastnikov pa ima do enega hektarja veliko posest.

V enoti prevladujejo večnamenski, gospodarski gozdovi, teh je skoraj tri četrtine, preostalo so varovalni gozdovi in gozdovi s po-

Glavni razvojni problemi v gozdnogospodarski enoti Preddvor so nizka realizacija možnega poseka in gojitvenih del, prevelik delež debelega drevja in sestojev v obnovi, visok delež sanitarne sečnje, prevelik delež smreke in premajhen delež bukve, jelke in plemenitih listavcev, preveliko število parkljaste divjadi, veliki pritiski za posege v gozdove kmetijske in primestne krajine ter zahtevno usklajevanje gozdne in negozdne rabe gozdov.

sebnim lasti, 13 odstotkov v državi, preostali pa so v lasti lokalnih skupnosti. Število zasebnih lastnikov se je od leta 2012 do 2021 zmanjšalo s 5043 na 4561, kljub temu pa je posest še vedno zelo razdrobljena. Povprečna zasebna posest meri 1,2

sebnim namenom, v katerih so ukrepi dovoljeni (primestni gozdovi, posestvo Brdo in gozdovi v okolici Klinike Golnik), v enoti pa sta tudi dva rezervata. Skoraj tretjina gozdov je na območju Nature 2000, na gospodarjenje z gozdovi pa vplivajo

Načrtovalec Domen Oven

tudi naravne vrednote in kulturna dediščina (jame, slapovi, park Udinboršt, primestni gozdovi, arheološka najdišča ...)

Gozdovi v enoti še niso optimalno odprti za gospodarjenje, je pa v gradnji kar nekaj cest, v glavnem na območju pod Zaplato.

Tako lesna zaloga, ki znaša 335 kubičnih metrov na hektar, in letni prirastek, ta znaša 8,2 »kubika« na hektar, sta se v primerjavi s prejšnjim desetletnim obdobjem malenkostno zmanjšala. Zastopnost drevesnih vrst je dokaj pestra, v lesni zalogi je

največ smreke, bukve, bora in hrasta. Delež smreke se malo zmanjšuje, temu primerno pa se krepi delež bukve.

Slaba realizacija načrta

Lastniki bi v obdobju 2012–2021 lahko posekali 507 tisoč kubičnih metrov drevja, dejansko so le 296 tisoč »kubikov«, a od tega več kot tri petine zaradi ujm in lubadarja. Kot pojasnjuje Domen Oven, je slaba realizacija načrta tudi posledica velike razdrobljenosti zasebne posesti, saj mali lastniki, ki prevladujejo, večinoma ne kažejo zanimanja za posek in druga gozdna dela. Po predlaganem načrtu bodo lastniki v obdobju 2022–2031 lahko posekali 466 tisoč kubičnih metrov drevja, v primerjavi s prejšnjim obdobjem je možni posek manjši za 41 tisoč »kubikov«, zmanjšanje pa je posledica stanja gozdov.

Na priporočeni listi šest novih sort krompirja

Letos je na priporočeni sortni listi za krompir štiriindvajset sort, med njimi je kar šest novih.

CVETO ZAPLOTNIK

Kranj – Na Kmetijskem inštitutu Slovenije so v okviru javne službe v poljedelstvu in v sodelovanju s strokovno skupino za poljedelstvo pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije pripravili priporočeno sortno listo krompirja za letošnje leto. Pogoj za uvrstitev sorte na priporočeno listo je triletno preskušanje v sortnih preskusih javne službe, le v izjemnih primerih, ko sorta izstopa po posameznih lastnostih, sta dovolj dve leti preskušanja.

Kot poudarja strokovni koordinator javne službe dr. Peter Dolničar iz Kmetijskega inštituta Slovenije, želi jo s priporočeno sortno listo pomagati pridelovalcem krompirja pri odločanju za nakup takšne sorte krompirja, ki je čim bolj prilagojena ravnim razmeram in zahtevam potrošnikov. Pri pripravi priporočene sortne liste poleg razširjenosti sorte upoštevajo pridelke in stabilnost pridelka, jedilno kakovost gomoljev in njihovo primernost za uporabo,

Dr. Peter Dolničar s Kmetijskega inštituta Slovenije, strokovni koordinator javne službe v poljedelstvu

odpornost proti boleznim in škodljivcem, občutljivost na fiziološke napake in toleranca na sušo. Na listo uvrstijo le najboljše sorte, ki so sprejemljive po vseh kriterijih – tudi glede odpornosti na krompirjevo plesen.

Na priporočeno sortno listo za leto 2024 so uvrstili 24 sort krompirja, med katerimi je šest novih, in ponovno sorto arrow, ki bo letos na voljo v večji količini. Pet sort je zgodnjih, šest srednje zgodnjih, osem srednje poznih in pet poznih.

Na listo so zaradi pomembnosti za vrtničarje in ekološke pridelovalce uvrstili tudi pet sort, ki so zelo odporne proti krompirjevi plesni. Manjšim pridelovalcem ob saditvi teh sort ne bo treba skrbeti za natančno zaščito pred plesnijo, večjim svetujejo na leto, odvisno od vremenskih razmer, od tri do pet škropljenj z različnimi kombiniranimi pripravki, ekološkim pa uporabo bakrenih pripravkov, ki zagotavljajo zaščito tudi proti črni listni pegavosti.

SEMENSKI KROMPIR

Najbolj okusne in preizkušene sorte

SLOVENSKE SORTE:

- NOVO BLEGOŠ:** zgodnja, rumena, za gurmane
- KRKA:** bela, za ozimnico
- NOVO TAMAR:** rodna, krem bela, za ozimnico
- NOVO MANGART:** pozna, rodna, rumena, za ozimnico
- SORA:** pozna, rodna, bela, za ozimnico

OSTALE SORTE:

- ANUSCHKA:** zgodnja, okusna, lepa
- BELLAROSA:** zgodnja, zanesljiva, za ozimnico
- CORINNA:** zgodnja, rumena, sorta leta za vrt ali profesionalce
- MARABEL:** najbolj razširjena zgodnja sorta
- ALONSO:** rumena, okusna, za lupljenje
- BERNINA:** rumena, lepa, za ozimnico
- RED FANTASY:** fantazija okusa in oblike
- OTOLIA:** rumena, okusna in odporna na plesen
- JELLY:** kakovost in pridelek za vsakogar

Agro Saat

Več informacij o sortah krompirja Agro Saat na vseh maloprodajnih mestih po Sloveniji in na www.agroaat.si

RWA

Huda nesreča na gorenjski avtocesti

SIMON ŠUBIC

Kranj – V nedeljo popoldne se je v bližini izvoza Kranj zahod na gorenjski avtocesti zgodila hujša prometna nesreča z udeležbo enega vozila. Poškodovale so se štiri osebe.

ob varovalni mreži avtoceste. V kombiju je bilo še pet odraslih potnikov. Trije od njih in voznik so se v nesreči poškodovali. Prvo pomoč na kraju nesreče jim je nudilo zdravstveno osebje in jih z reševalnim vozilom prepeljalo v bolnišnico.

Nesreča se je zgodila pri izvozu z avtoceste Kranj zahod.

/ Foto: PU Kranj

Kot so sporočili s Policijske uprave Kranj, je 52-letni voznik, državljani Hrvaške, okoli 14. ure med vožnjo v smeri Jesenic z voznege pasu zapeljal levo na prehitevalni pas, kjer je najprej trčil v sredinsko betonsko ograjo, nato pa desno izven vozišča na travnato brežino, kjer se je s kombijem večkrat prevrnil in obstal

Zaradi nesreče je bil promet na odseku Kranj vzhod in Kranj zahod oviran več kot štiri ure, za čas ogleda kraja nesreče pa je bila avtocesta na tem odseku zaprta za ves promet dobro uro. Policisti zoper voznika vodijo postopek v smeri kaznivega dejanja iz poglavja kaznivih dejanj zoper varnost javnega prometa.

Prevažal preveč hlodovine

SIMON ŠUBIC

Radovljica – Radovljiški policisti so minuli četrtek obravnavali voznika tovarnjaka s priklopnikom, katerih teža je presejala največjo dovoljeno skupno maso za skupino vozil 40 ton. Pri odrejenem tehtanju so namreč ugotovili, da naložen tovor – prevažal je hlodovino – presega največjo dovoljeno skupno maso za več kot enajst ton oziroma 28 odstotkov. Tovornjak s priklopnikom so zaradi prekrška izločili iz prometa. Za voznika so policisti

uvedli prekrškovni postopek in mu grozi kazen v višini 600 evrov, medtem ko je za pravno osebo predvidena kazen 1800 evrov.

»Taka voznja je nevarna in neodgovorna, saj ni šlo za manjša odstopanja, ampak za občutno prekoračitev največje dovoljene skupne mase. Lahko si predstavljate, kaj bi bilo, če bi se tak tovor prevrnil, ali pa bi ta voznik moral zavirati v sili. Namreč vsaka dodatna obremenitev vozila pomeni tudi daljšo pot ustavljanja,« so opozorili policisti.

Na tovarnjaku in priklopniku je bilo naloženo za enajst ton preveč hlodovine. / Foto: Pu Kranj

Občina mora vrniti unovčeno garancijo, a se je pritožila

Kranjsko okrožno sodišče je delno ugodilo tožbenemu zahtevku podjetij ZIR Ljubljana in Grading Kurent, ki sta Občino Jesenice tožili zaradi prekinitve pogodbe za energetske sanacije osnovne šole.

SIMON ŠUBIC

Kranj, Jesenice – Okrožno sodišče v Kranju je pred kratkim izdalo sodbo v tožbi podjetij ZIR Ljubljana in Grading Kurent zoper Občino Jesenice, ki je v letu 2018 zaradi neustrezno izvedenih del enostransko odstopila od pogodbe za energetske sanacije Osnovne šole Toneta Čufarja na Jesenicah. Sodišče je tožbenemu zahtevku gradbenih podjetij, ki sta od občine zahtevali plačilo 423 tisoč evrov zaradi izgube dobička, delno ugodilo. Občini je naložilo plačilo, da prvotožniku ZIR Ljubljana plača 37.449 evrov z zakonskimi zamudnimi obrestmi od 16. novembra 2018 dalje do plačila. Sodba ni pravnomočna, z Občine Jesenice pa so za Gorenjski glas povedali, da so se nanjo pritožili v zakonitem roku.

Nekakovostno izvedena del

Kranjsko okrožno sodišče je lansko jesen obravnavalo gospodarski spor med podjetji ZIR Ljubljana in Grading Kurent ter Občino Jesenice. Podjetji v tožbi zahtevala plačilo dobrih 423 tisoč evrov zaradi izgube dobička, ker je občina jeseni 2018 iz razloga nekakovostne izvedbe del prekinila pogodbo za energetske sanacije Osnovne šole Toneta Čufarja na Jesenicah, ki je vključevala zamenjavo strehe in obnovo fasade. »Med investicijo, ki bi sicer morala biti dokončana

Pogodbo o izvedbi energetske sanacije Osnovne šole Toneta Čufarja je Občina Jesenice prekinila zaradi nekakovostne izvedbe del. / Foto: Nik Bertonec

že do konca leta 2017, je Občina Jesenice kot investitor skupaj z nadzorom in predstavniki šole ugotavljala, da se dela kljub stalnim opozorilom ne izvajajo kakovostno in da so vgrajeni mate-

pri izvedbi del prihajalo tudi zaradi težave pri dobavi nekaterih materialov, ki so bili deklarirani v projektu, in se je čakalo na odobritev projektantke za zamenjavo materiala. Nekateri materiali, ki

Sodišče je s sodbo določilo, da mora Občina Jesenice podjetju ZIR Ljubljana plačati 37.449 evrov z zakonskimi zamudnimi obrestmi. Gre za vrednost unovčene bančne garancije.

riali neustrezni,« so ob prekinitvi pogodbe sporočili z občine, ki je nato našla novega izvajalca.

Težave z dobavo materialov in slab projekt

Predstavniki tožnikov so na drugi strani na sodišču zatrjevali, da je do zamude

jih je izbrala projektantka, po njihovem mnenju tudi niso bili povsem ustrezni. »Sanacija tako stare strehe sicer ni enostavna, verjetno pa tudi projekt ni bil izdelan na zadostnem nivoju,« je ob tem dejal Andrej Štender iz podjetja ZIR Ljubljana, ki je bil odgovorni vodja del.

Večji del zahtevka zavrnjen

Sodišče je s sodbo določilo, da mora Občina Jesenice podjetju ZIR Ljubljana plačati 37.449 evrov z zakonskimi zamudnimi obrestmi. V preostalem delu, to je, da je občina skupaj dolžna plačati podjetju ZIR 85.543 evrov, drugotožniku Grading Kurentu, ki je bil podizvajalec del, pa 300.070 evrov, pa je sodišče zahtevek zavrnilo.

Kot so za Gorenjski glas pojasnili na Občini Jesenice, gre pri znesku 37.449 evrov, kolikor naj bi po (nepravnomočni) sodbi morali plačati izvajalcu, za vrednost bančne garancije, ki so jo unovčili po prekinitvi izvajalske pogodbe.

Raziskava: upad pripetosti otrok

Tudi letos projekt Pasavček: slovenski policisti so lani ugotovili 4020, v letu 2022 pa 4701 kršitev, povezanih z neuporabo zadrževalnih sistemov pri otrocih.

SIMON ŠUBIC

Ljubljana – Agencija za varnost prometa (AVP) je pozvala vrtnice in šole, ki sodelujejo v projektu Pasavček, naj se do vključno 9. februarja prijavijo za izposojajo demo-sedežev. Ti bodo sicer po Sloveniji krožili od konca februarja do junija.

Kot poudarjajo v AVP, je bilo lani ugotovljenih 4020, v letu 2022 pa 4701 kršitev, povezanih z neuporabo zadrževalnih sistemov pri otrocih. Tudi opazovanje pripetosti, ki ga je agencija

izvedla v letu 2022, kaže skrb vzbujajoč trend, saj je pripetost pri mlajših otrocih na zadnjih sedežih upadla skoraj za šest odstotkov.

Vse voznike zato pozivajo, naj vedno in brez izgovorov poskrbijo za dosledno pripetost vseh potnikov na vsaki, tudi najkrajši poti. »Pri najhujših posledicah prometnih nesreč je namreč vedno znova ugotovljeno, da bi bile lahko posledice bistveno blažje, če bi vozniki in potniki v vozilu dosledno uporabljali varnostni pas. Z močjo rok in nog bi se lahko

zadržali v sedežu le pri trku s hitrostjo do 7 km/h,« poudarjajo.

AVP v okviru izvajanja projekta Pasavček omogoča vsem sodelujočim, ki so usposobljeni za prikaz pravilne uporabe otroških sedežev, da si izposodijo demonstracijski sedež in ustrezne otroške varnostne sedeže za nekaj dni, s katerimi bodo sami lahko demonstrirali pravilno uporabo varnostnega pasu in otroških sedežev staršem, otrokom, dedkom, babicam, drugim sorodnikom in prijateljem.

V ta namen so zagotovili dva kompleta demo-sedežev z dvema otroškima avtosedežema.

Po zakonu mora biti med vožnjo v motornem vozilu otrok, manjši od 140 centimetrov ali lažji od 36 kilogramov, zavarovan z zadrževalnim sistemom, ki je primeren fizičnim lastnostim otroka. Večjim otrokom ni treba več uporabljati varnostnih sedežev, temveč lahko sedijo na navadnih sedežih in uporabljajo tritočkovne varnostne pasove v avtomobilih.

Dan Prešernove smrti smo razglasili za nacionalni kulturni praznik in ob njem vsako leto povzdiguje ali pomilujemo naše umetnike in našo splošno kulturo in kulturnost. Bogve, kaj bi o tem porekel naš Pesnik ...

Bi nas bil Prešeren vesel?

MIHA NAGLIČ

Nekateri, ki so umetno bolj inteligentni, čisto resno verjamejo, da bo nekoč ali celo kmalu mogoče potovati v času naprej ali nazaj. Pa denimo, da bi se naš veliki in blagopokojni rojak iz krajev, kjer je najdlje živel – iz Vrbe, Ljubljane in Kranja –, pripeljal v naš čas in se malo razgledal po razmerah, ki v deželi kranjski in še širši prevladujejo ta čas. Gotovo bi se mu dobro zdelo, da smo še vedno oziroma še veliko bolj kot v njegovem času dežela pesnikov. To se je oktobra 2023 izkazalo tudi v Frankfurtu, na največjem knjižnem sejmu na svetu, kjer je bila Slovenija častna gostja. V slovenskem paviljonu smo v času, ko vse manj beremo in vse bolj švigamo z ekrana na ekran, poudarili pomen »branja na višji ravni«, kakršnega zahtevajo filozofska in pesniška besedila. Slavoj Žižek, »enfant terrible« slovenske in svetovne filozofske scene, pa je v svojem uvodnem nastopu zatrdil, da so ob Judih tudi Palestinci ljudje, in razburil frankfurtsko sceno. Na njej se je predstavila cela vrsta slovenskih pesnikov. Ugledna Münchenska založba Hanser pa je pred sejmom izdala reprezentativni izbor slovenske lirike 20. in 21. stoletja pod naslovom »Mein Nachbar auf der Wolke«, Moj sosed na oblaku. Imenitna knjiga, tudi Prešern bi je bil vesel, v njej bi začutil aktualni utrip slovenske poezije.

Prešeren bi videl, da še vedno oziroma ponovno pripadamo (srednje)evropskemu svetu, v katerem je živel tudi on. Takrat je bila to habsburška monarhija, zdaj je to še mnogo širša Evropska unija. Tedanje provincialno glavno mesto Laibach je zdaj prestolnica slovenske države. V mesto Lvov, ki se je takrat imenovalo Lemberg in je bilo glavno mesto Galicije

(Rutenije), je bil v letih 1822–1827 za profesorja pesnikov največji prijatelj Matija Čop. To mesto je zdaj v Ukrajini (Lviv), Ukrajina pa je napadena od Rusije. Velik del sveta še vedno »otrokom sliši Slave«, a dva največja od teh otrok sta v vojni in Prešeren, ki je vse slovanske narode doživljal kot bratske, tega ne bi bil vesel. Svoj čas sem zapisal, da je bil v njunem času Čop Prešernov internet. Učeni prijatelj je pesniku posredoval znanje, ki je bilo takrat dostopno le v knjigah, na papirju. Zdaj je večina tega znanja dostopna na ekranih in tako rekoč povsod po svetu.

Danes bi Prešeren lahko živel in pisal kar v domači Vrbi. Ker pa od poezije tudi zdaj ne bi mogel živeti, bi imel odvetniško pisarno v Ljubljani ali Kranju, do nje pa bi se dnevno vozil po avtocesti. Moral pa bi se disciplinirati pri uživanju opojne substance, ki jo v Zdravljici naslavlja z besedami »vince nam sladko«. To pa z vožnjo z osebnim avtomobilom ni

združljivo. Če bi bila od Jesenic do Ljubljane hitra železnica, bi šlo, a te najbrž še dolgo ne bo. Kako bi opojni pesnik rešil ta problem, ne vem. Če bi mu pisarna dobro nesla, bi si lahko privoščil šoferja ali kako deklico za vse. Dohtarskim kastam gre v teh krajih slej ko prej dobro. Sodniška in odvetniška kasta »jezičnih dohtarjev« je ugledna, a baje preslabo plačana. Enako meni dohtarska kasta, ki sliši ne ime Fides. Tudi tej ni hudega, a bi rada več. Prešeren bi se gotovo čudil, ko bi videl, da so njegovi kolegi s svojim materialnim položajem v družbi nezadovoljni in da celo stavkajo. Stavkajo tisti, ki jim gre najbolje, a bi radi še več. Pesniki in drugi umetniki, ki jim gre slej ko prej bolj za silo, ne stavkajo. Razumi, kdor more.

Prešeren bi se gotovo čudil, ko bi videl, kako dobro živimo v materialnem oziru. Hkrati pa smo skregani v duhovnem. Kmalu bi uvidel, da gre le za novo obliko stare slovenske razdvojenosti,

ki jo je kot prvi prav on upešnil v pesnitvi Krst pri Savici – za razdvojenost, ki jo posebljata Črtomir in Valjhun. V Prešernovem času ta razdvojenost ni bila izrazita, ponovno je nastopila proti koncu njegovega stoletja, ko sta jo posebljala klerik Anton Mahnič in liberalni pravak Ivan Tavčar. Ta »ločitev duhov« se je nadaljevala vse do druge svetovne vojne, ko se je do skrajnosti zaostrišla v spopadu med partizani in domobranci. Po zmagi prvih je bila potlačena in znova izbruhnila v letih po osamosvojitvi Slovenije in se nadaljuje v našem času.

Prešeren je živel v času, ko ni bilo večjih vojn. V Evropi je po zmagi nad Napoleonom nastopilo dolgo obdobje relativnega miru, ki je trajalo vse do prve in druge svetovne vojne. Tudi Slovenci, ki smo se rodili po drugi svetovni vojni, že dolgo živimo v miru. Prav v zadnjih letih pa se nam nevarnost vojne znova približuje. Zajela je Ukrajino, tudi na Čopov Lvov so že padale rakete. Vojna divja tudi v krajih, ki

so jih že pod Prešernom imenovali Sveta dežela. To je ime za deželo, kjer je živel in deloval Jezus Kristus in obsega območje današnje Palestine in Izraela.

Naš pesnik bi v našem času naletel na nevarnost, ki je njegov čas še ni poznal – na podnebne spremembe in z njimi povezane nevarnosti. »Globalno segrevanje označuje povišanje temperature ozračja zaradi onesnaževanja ter dvig povprečne temperature Zemljinega ozračja in oceanov od konca 19. stoletja naprej in njegovo predvideno nadaljevanje.« Ko bi pesnik na Wikipediji prebral ta stavek, bi najbrž samo debelo gledal.

Kakorkoli že: Spmembe, na katere bi pesnik naletel, bi bile tudi za njegov široki um prevelike. Kar bi ga pomirilo, bi bil pogled na njemu ljube kraje okoli Vrbe in Blede, ki so še vedno tu in jih je slavil v Krstu: »Dežela kranjska nima lepšga kraja, ko je z okolšno ta, podoba raja.« Bog daj, da bi taka tudi ostala in bi je bili še naprej veseli.

Prešeren bi se gotovo čudil, ko bi videl, da so njegovi dohtarski kolegi s svojim materialnim položajem v družbi nezadovoljni in da celo stavkajo. Stavkajo tisti, ki jim gre najbolje, a bi radi še več. Pesniki in drugi umetniki, ki jim gre slej ko prej bolj za silo, ne stavkajo ...

Tako je pesnika upodobil Lojze Dolinar, v Prešernovem gaju v Kranju molči že od leta 1968. Kaj bi nam povedal, če bi mu bilo dano spregovoriti? / Foto: Gorazd Kavčič

»Treba je vedeti, da vizualne vzkličnice učinkujejo zgolj, če obstaja tudi običajen govor. Če bi vseskozi vizualno kričali, tega bralci ne bi več zaznavali poudarjeno, saj bi postalo normalno stanje,« ob svojih vizualnih komentarjih razmišlja nagradenec Prešernovega sklada, grafični oblikovalec Kranjčan Tomato Košir.

Ko je treba, vizualno kriči

TOMATO KOŠIR, GRAFIČNI OBLIKOVALEC IN VIZUALNI KOMENTATOR

IGOR KAVČIČ

Koliko se je spremenil vaš vsakdan, odkar ste izvedeli, da boste prejeli nagrado Prešernovega sklada? Menda ste lani med prijatelji dejali, da so vas sicer prijaviteli za nagrado, a niste prepričani, da bo kaj iz tega.

Še najbolj je name vplivala dolga pljučnica, ki sem jo skrbno gostil šest tednov od decembra do januarja. (smeh) Kot vedo vsi drugi, ki imajo prav tako s. p., si težko privoščimo brezskrbno bolniško. Vse izostale dni moram zdaj s pospeškom nadoknaditi. Zato trenutno nimam časa za prelokacijo v studio, delam kar od doma. Če je prišlo do kake spremembe, je zaradi svoje trenutne izoliranosti nisem opazil. Pred tem sem bil nominiran dvakrat ali trikrat, zato tokrat nisem imel velikih upov. Ko sem izvedel, sem mislil, da je prišlo do napake, ki jo bodo kmalu popravili. Novinarsko konferenco razglasitve sem zato spremljal z enim očesom v suspensu, kakor bi v cilju čakal, ali bo Mateja Svet pripeljala do cilja drugega teka v Crans-Montani.

Za svoje avtorske dosežke ste doslej prejeli številne najvišje domače in ugledne mednarodne nagrade na področju oblikovanja. Kam uvrščate osrednjo nagrado v slovenski kulturi in umetnosti? Je ta prišla pravi čas?

Prešernova nagrada je gotovo najpomembnejša, saj gre za priznanje za nekaj let ustreznega dela. Poleg tega je prvič, da bom na podelitev lahko povabil družinske članke. Od izgube mame, očeta in stare mame po mamini strani mi družinska snidenja še več pomenijo. Nekdo je rekel, da je nostalgija potentna reč. Kimam.

Oblikovalce sicer redkeje srečamo med Prešernovimi nagradenci. Zdi se, da so dosežki v oblikovanju, kjer tudi vi vrhunsko delujete, v širši javnosti manj opazni. Mar ne gre za paradoks, saj slehernika prav vizualne komunikacije spremljajo na vsakem koraku?

Sama stroka je neustrezno skomunicirana. Sam

Tomato Košir in Miš / Foto: Primož Pičulin

moram zunaj in znotraj stroke vedno pojasnjevati, da oblikovanje samo po sebi ni umetnost, uporabljamo zgolj orodja likovne umetnosti. Sicer pa služimo reševanju naročnikovih komunikacijskih težav. Ne izražamo samih sebe in ne okusno razporejamo vsebin. Tisto je zgolj formalizem, ki je trenutno velika težava naše stroke. Moralo bi iti za polnovredne načrtovalske procese izgradnje najustreznejših vidnih sporočil.

Poleg tega menim, da bi oblikovanje morali bolj često razstavljati zunaj galerij in muzejev. V odprtih prostorih, ki dosežejo širšo javnost, ne zgolj tistih »že prepričanih«. Večina stanovskih dogodkov temelji na medsebojnem trepljanju po ramenih, medtem ko stroka izgublja relevantnost. Slovenija se še vedno ne zaveda, da ima zaradi slabih vidnih sporočil tako slabo razpoznavnost po treh desetletjih. To je posledica neustreznega stanovskega dela in porasta diletantizma.

Vrniva se nekoliko k vašim začetkom. Po rodu ste iz Kranja, živeli ste na Planini, kasneje v Britofu. Koliko je družbeno okolje mesta vplivalo na vašo poklicno

usmeritev, še prej pa na odločitev za šolanje na SŠOF in nato na ALUO?

Osem let vožnje v Ljubljano ti resda vzame veliko časa, okrog tri ure na dan, a v tistem času se mentalno pripraviš na dan, prideš na »delovno temperaturo«, še preden se začne pouk. Še posebno življenje na stari Planini v Kranju mi je ostalo v lepem spominu. Živeli smo v idiličnem naselju malih hiš dvojčkov. Vsaka hiša je imela velik vrt, le malo manjši sadovnjak, svojo podivjano češnjo, s pomočjo katere si lahko preveril termiko za spuščanje jadrlnih letal na sosednjem polju. Hkrati si zaradi relativno malo prometnih cest s kolesom imel v dosegu Jošta, Šmarjetno goro, Možjanco, Jezersko ... Takšno naselje ti da mentalni mir ter čustveno oporo, da kot otrok v miru razvijesh svoja zanimanja. Zdaj je tam Qlandia oziroma Supernova ... Pravzaprav je cela veduta Kranja z zahodne strani en podaljšan nakupovalni center. Pozidali smo najbolj rodovitno zemljo.

Imate še v spominu leto 2001, ko je bil na natečaju za celostno grafično podobo ministrstva za kulturo na oddelku za oblikovanje ALUO

za najboljšega izbran vaš projekt?

Tisto je bilo krasno obdobje. Med tretjim in četrtem letnikom sem še dva meseca delal na agenciji Mark BBDO v Pragi, nato pa se vrnil direktno v šolski proces. Seminar četrtega letnika smo sestavljali TRME (Tomato, Roman, Mina in »Engels«). Mentor Ranko Novak je poleg strica Dušana najbolj vplival na moj strokovni pa tudi osebni razvoj. Čeprav je bil oče še živ, sta mi bila omenjena na pol nadomestna očeta. Hkrati pa nič manj učitelja. Natečaj je bil katarza štiritletnega študija. Takratna ministrica Andreja Rihter nam je izkazala visoko zaupanje v naš poklic, ko je natečaj organizirala na oddelku.

Po tem, ko se je rdeči napis Kultura z modrimi ločili na pročelju stavbe ministrstva popolnoma »udomačil«, je bil po skoraj dvajsetih letih v začetku leta 2021 ob takratnem ministru umaknjen, kasneje pa ga je aktualna ministrica spet vrnila na njegovo mesto. Z nekaj vašimi popravki napis ostaja brezčasen. Takrat ste tvitnili, oziroma x-nili, kot bi rekli danes: »Kultura se vrača na Ministrstvo.« Z zadoščenjem?

Ko se je napis umaknil, se mi je dejanje zdelo ustrezno. Tam prav veliko kulture ni bilo več. Ministrstvo je bilo po moji oceni nekakšna orwellovska enota zoper kulturnike. Ko so napis vrnili, so vrnili obljubo, da bo ministrstvo služilo kulturnikom na kulturnen način.

Po večletnih izkušnjah, ki ste jih pridobivali v različnih oblikovalskih studiih in dveh letih poučevanja na ALUO, v zadnjem desetletju in več delujete kot samostojni oblikovalec vizualnih komunikacij. Z oblikovanjem naslovnih in vizualnimi komentarji sodelujete z več tiskanimi mediji doma in na tujem. Ena od stalnic je zagotovo oblikovanje naslovnih strani sobotne priloge Objektiv v časniku Dnevnik, občasno oblikujete tudi naslovnice britanskega časnika Guardian in drugih tujih časopisov in revij ... Vam je kot grafičnemu oblikovalcu prav oblikovanje za tiskane medije nekako zlezlo pod kožo?

Vizualni komentar je pomemben segment mojega poklica. Ne gre za službo, gre za poklic. Po osmih urah ne nehaš biti oblikovalec, tako kot po oddanem volilnem lističu ne nehaš biti državljani. Vizualno sporočati sem si želel od petega razreda osnovne šole. Poleg celostnih grafičnih podob in poučevanja mi vizualni komentar pomeni največ. Tu mi lasten poklic ponuja orodje za družbeno-politično aktivacijo. Četudi morebiti lahko spremenim le drobce, se mi zdi vsak prispevek pomemben.

Ustvarili ste številne izjemne in odmevne naslovnice, opazene in nagrajene tudi na mednarodni oblikovalski sceni. Recimo naslovnica Korona – Ko Slovenci stopimo narazen ob začetku epidemije, v zadnjem času izstopata naslovnica Guardian Doba besa (Age of Anger) in pa v Objektivu naslovnica Gaza – Madež, ki bo ostal iz lanskega novembra ... In tu so še mnoga druga vizualna sporočila, ki so seveda namensko povezana z aktualnim časom. Je to, kar se

»Vizualni komentar je pomemben segment mojega poklica. Ne gre za službo, gre za poklic. Po osmih urah ne nehaš biti oblikovalec, tako kot po oddanem volilnem lističu ne nehaš biti državljani.«

POGOVOR

Snovanja

v zadnjih letih dogaja v svetu, ki postaja vedno bolj kaotičen, kot naročeno za vizualne komunikatorje?

Ne gre za kaotičnost in negativnost, ki ustrežata oblikovanju vidnih sporočil, marveč za veliko hitrost sporočanja, ki ga naša stroka ponuja.

Večina naslovnice ne vliva optimizma ...

Morda. Težave najglasneje kličejo po izboljšanju, nas najbolj aktivirajo. A bilo je kar nekaj vizualnih komentarjev ob lepih dogodkih. Recimo o moštvenem zlatu v skokih na olimpijskih igrah 2022 v Pekingu, pa o Rogličevem zlatu v kronometru 2021 v Tokiu. Pa tista Ali gremo zdaj končno lahko na počitnice?, ko je bila po seriji predčasno končanih mandatov izvoljena Cerarjeva vlada, pa recimo tista o porazu janšizma na zadnjih referendumih in volitvah. Treba je vedeti, da vizualne vzkličnice učinkujejo zgolj, če obstaja tudi običajen govor. Če bi vseskozi vizualno kričali, tega bralci ne bi več zaznavali poudarjeno, saj bi postalo normalno stanje.

Koliko časa imate sicer za oblikovanje Objektivove naslovnice? In ali je to dovolj?

Ko je malo časa, precej solidno funkcioniram, takrat nimam motenj pozornosti, imam osredotočenost fijkarskega konja. Običajno je za naslovnico tedenske priloge, kot je Objektiv, časa od 24 do 48 ur. Nekoč sem se po celi okolici Ljubljane vozil, da sem pofotografiral vse

potrebne črke za zapis Goli otok na krajevni označevalni tabli, ki sem jo nato v takšno sestavljal računalniško. Če bi bilo časa tri tedne, bi jo dal v celoti narediti podjetju, ki jih izdeluje za celo Slovenijo. Rezultat bi bil morda pet odstotkov boljši v izvedbi, a enako razumljiv.

Na neki način morate biti vseskozi v najboljši oblikovalski formi?

Drži. Naročnika zanima zgolj delo, ki ga bom opravil zanj, ne kakovost preteklih del. In prav je tako. Pretekla dela so zgolj reference, da sem morda vreden zaupanja.

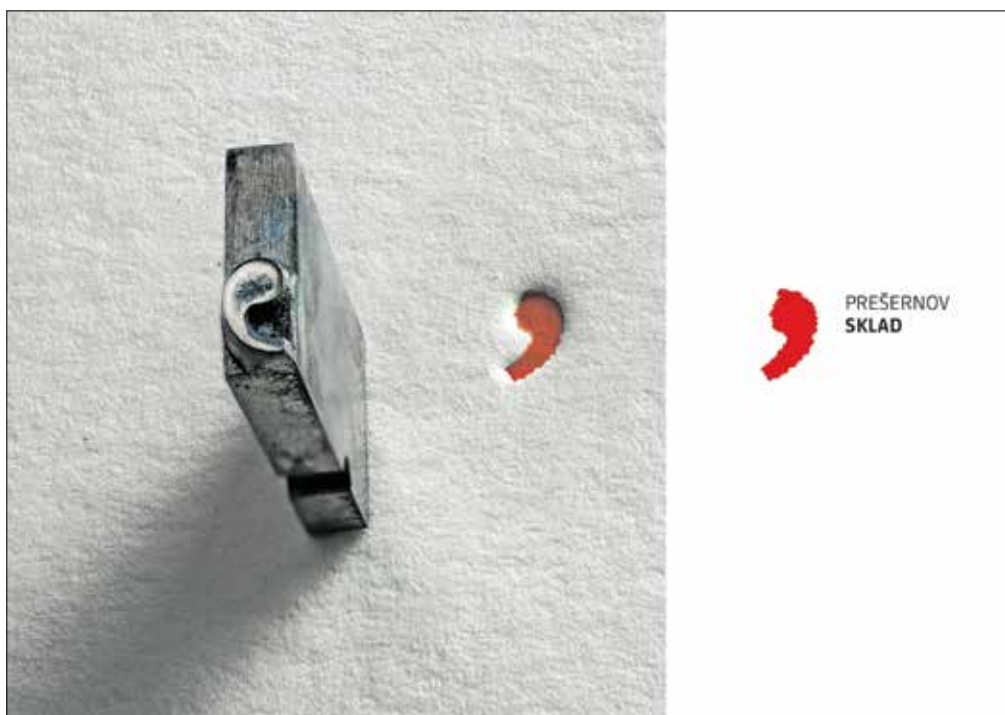
Ste človek hitrih idej ali dolgotrajnejšega razmišljanja?

Sam težko presodim. Delam pa najraje vizualne komentarje in celostne grafične podobe, segmenta, ki sta na obeh skrajnih polih.

V vaših vizualnih komentarjih sta značilna jasna sporočilnost in izčiščeno oblikovanje. Mora to, kar sporočate, ob vsebinski tehtnosti tudi šokirati, rečeno v prisposobi – bralcu prisoliti klofuto?

Sporočilna jasnost je nuja vseh vizualnih sporočil. Vizualne klofute pa so ustrezne zgolj v določenih primerih. Tako kot povzdignemo glas zgolj takrat, kadar je treba.

Vas pri snovanju vizualnih komunikacij kdaj odnese – da greste predaleč? Mislim tako idejno kot v tehnični izvedbi; recimo prej omenjena naslovnica na temo vojne

Natečajni predlog za celostno grafično podobo Prešernovega sklada (2017)

v Gazi je imela v že tako jasno izpovednem klicaju vkomponirano tudi rdečo barvo, ki je predstavljala kri in je pronicala skozi papir na druge strani. Kako vam je to uspelo?

Kolegica iz video studia me je zadnjič vprašala, zakaj sem kri sestavljal iz medu, vina in pigmenta in ali ne bi bilo lažje dobiti decilitra prave krvi. Vedel sem, da bo fotografiranje kapelj vzelo nekaj ur. Viskoznost krvi ter formo kaplje, ki jo ob padcu na podlago sproducira, vsi prepoznamo. Če bi bila predka ali pregosta, ne bi bila prepoznavna. Če bi končno formo klicaja preveč kontroliral, bi bilo videti inscenirano, »narisano«. Kaplje so morale pasti z od štiri-deset do petdeset centimetrov, da smo jih prepoznali kot simbol. Med pa je bil

nujen zaradi procesa. Kaplje so morale ostati sveže od štiri do pet ur. Prava kri bi se posušila precej prej. Na mizi imam le še en »preživeli« list tega eksperimenta in kaplje zaradi vsebnosti medu še vedno delujejo sveže.

Bi lahko oblikovali za medij ali nasploh naročnika, ki ni v skladu z vašim moralno-etičnim prepričanjem, z vašim pogledom na svet, mnenjsko orientacijo, vašim odnosom do aktualne družbe?

Ne.

Različni protestni shodi so pravi babilon vizualnega komuniciranja, včasih bolj včasih manj domiselnega. So vam bili transparenti, gesla, razni performansi in podobno kdaj navdih pri vaših vizualijah?

Morda, a trenutno se ne spomnim ničesar. Včasih stvari vplivajo na nas podzavestno. Zaradi tega nisem nikoli rad gledal knjig, ki so zbirke oblikovalskih del znotraj določene zvrsti ali žanra, na primer Graphis, Red Dot ipd.

Kaj vaš poklic in vaše delovne dela lepega in kaj je tisto, česar ne bi, pa je na nekem lističu napisano »moram«?

Najlepše je pomagati vzgajati nove generacije ter si z njimi izmenjevati znanja. Skupaj imamo potencialen vpliv na prihodnjo vizualno krajino svojega širšega okolja. Najraje pa se ne bi ukvarjal s predstavniki v svoji stroki, ki so na pozicijah moči zaradi sle po moči oziroma pomembnosti, in ne po zaslugi znanja. Pa predračunov tudi ne maram sestavljati. (smeh)

»Ko se je napis umaknil, se mi je dejanje zdelo ustrezno. Tam prav veliko kulture ni bilo več. Ministrstvo je bilo po moji oceni nekakšna orwellovska enota zoper kulturnike.«

Na natečaju Communication Arts 2020 nagrajena naslovnica Dnevnikove priloge Objektiv: Korona – Ko Slovenci stopimo narazen

Z lesnim svinčnikom na tekmovanju D&AD v Londonu nagrajena naslovnica Age of Rage (Doba besa) v časniku The Guardian

Naslovnica Objektiv iz lanskega novembra s pripisom Gaza – Madež, ki bo ostal, v katerem »kri« pronica skozi vse strani priloge, je odmevala tudi v tujini.

»Pesnikov je dovolj, manjka nam politikov.« Tako je koroški slovenski politik Karel Smolle odgovoril prijatelju Florjanu Lipušu, ko ga je ta nagovarjal, naj še naprej piše tudi pesmi. Politika, za katero se je odločil, je napolnila velik del njegovega življenja ...

Pesnikov je dovolj, manjka nam politikov

KAREL SMOLLE, KOROŠKI SLOVENEK, PREJEMNIK TISCHLERJEVE NAGRADE 2024

JOŽE KOŠNJEK

Spoštovani Karel, dolgo se že poznavam, zato mi je v posebno čast, da se lahko na vašem domu v Bistrici v Rožu ob podelitvi Tischlerjeve nagrade pogovarjam z vami. Vaše življenje se je dejansko začelo tu, v Rožu, in ne v Celovcu, kot piše v osebnih dokumentih.

Ja. Ker so jeseni leta 1944 zavezniki pogosto bombardirali Celovec, je moja stara mama svetovala moji mami, naj se umakne iz Celovca v Borovlje oziroma v Šmarjeto v Rožu, kjer sem se rodil 2. septembra leta 1944. Do začetka ljudske šole sem s sestrama Loti in Gizelo ostal pri babici v Šmarjeti, potem pa smo šli k mami v Škocjan, kjer je bil župnik njen brat Jožef Koglek. Tam ni bila le gospodinja, ampak tudi neke vrste pomočnica, saj so bila do leta 1938 župnišča tudi stanovski uradi, ki so v imenu države izdajali krstne in druge listine.

Za vašega strica Jožefa Kogleka pravijo, da je bil velik narodnjak s čutom za stiske ljudi.

Bil je pokončen po značaju in prepričanju, obenem pa je bil zelo socialno čuteč. Župnišče je imelo kar veliko posest in je ni v celoti potrebovalo, zato je stric omogočil ugodno prodajo parcel delavskim družinam, ki jim je pomagal tudi z denarjem in nasveti. Ni mu bilo pod častjo darovati maše za padle partizane. Na očitke je odgovarjal, da je njegova naloga biti duhovnik in tolažnik vseh, ki so s smrtjo nekoga izgubili. Spodbujal je kulturno dejavnost, še posebej petje. Bil je pobudnik za ustanovitev moškega pevskega zbora in za njegovo poimenovanje po svojem predhodniku, velikem narodnjaku župniku Valentinu Poljancu. Po svoje sem bil kot 'Farovski Karlej', tako so me namreč klicali, privilegirani, saj sem imel veliko priložnosti za

Karel Smolle. Joško Tischler je bil zanj zgled politične, kulturne in vzgojne osebnosti. / Foto: Gorazd Kavčič

pogovarjanje v slovenščini, prav tako pa je bila v župnišču tudi knjižnica. Moral sem pa prijeti za vsako delo, tudi napreči konja, če je bilo s hlapcem kaj narobe, ali spremljati strica župnika na obiskih po hišah.

Ob neki priložnosti ste povedali, da je bila ena od prelomnic v vašem življenju srečanje z begunci, ki so prišli v ta del Koroške iz tedanje Jugoslavije. To je bil vaš prvi stik s sosednjo državo in tudi z režimom, ki je vladal v njej.

Spominjam se, da mi je mama nekega dne, ko sem bil ponosen, da smem sam spat v postelji, rekla, da bomo odslej prostore in postelje delili z begunci. Spraševal sem se, zakaj ti ljudje ne morejo spat doma, zakaj morajo jesti za našo mizo, če so pridni in prijazni, imajo poklice in se igrajo in pogovarjajo z menoj. Čudno se mi je zdelo, zakaj so morali bežati. Ne vem natančno, od kod iz Jugoslavije so bili. Gotovo so bili med njimi tudi Gorenjci. Enkrat jih je bilo pri nas celo petnajst. Ženske so spale v župnišču, moški pa na senu. Vsi so odšli

naprej v svet, najpogosteje v Ameriko.

Tako kot mnoge fante iz slovenskih družin so tudi vas poslali v malo semenišče na Plešivcu nad Gosposvetkim poljem. Kar nekaj se jih je odločilo za duhovniški poklic. So tudi za vas želeli, da bi šli po stričevi poti in postali duhovnik?

Mami bi bilo seveda prav, če bi se odločil za duhovnika, vendar me ni silila. Prav tako tudi stric ne. Priznam pa, da sem zavidal stricu, ki je šel lahko na prižnico in pridigal. Včasih sem kar sam zavil v cerkev, se povzpел na prižnico in govoril ... Na Plešivcu na splošno nisem imel disciplinskih težav. Upiral sem se pa ukazom, da se med seboj ne smemo pogovarjati slovensko, še posebej pa ne, če je poleg dijak, ki ni znal slovensko. To naj ne bi bilo vladno. Zato smo sošolci in prijatelji, na primer Jože Wako-unig, Erich Prunč in še nekateri iz kasnejše intelektualne in umetniške slovenske elite na Koroškem, sprehode izkoristili za pogovor v slovenščini. Izdajali smo časopis Kres, vendar smo morali pred objavo vse članke dati v

pregled hišnemu cenzorju. Le prelat in duhovni vodja, kanonik Aleš Zechner nas je spodbujal, naj pišemo in pojemo slovensko. Da bi se izognil izključitvi, sem začel dvakrat dnevno hoditi k maši. Nekaj časa je to dajalo vodstvu semenišča vtis pokorščine, prav dolgo pa ne. Z Erichom Prunčem sva bila izključena. Skupina deklet, v kateri je bila tudi moja sestra, je imela zabavo. Ker nas je pet fantov s Plešivca pelo v kvintetu, nas je povabila, da bi popestrili program. Ker pa se je prevozniku pokvaril avto in smo zamudili nazaj na Plešivec, so nam dali osem dni časa za izselitev. Ko sem to povedal mami, je bila vsa objokana misleč, da je z menoj konec.

Sprejeli so vas na takrat še »mlado« Slovensko gimnazijo v Celovcu, ki jo je vodil Joško Tischler.

On in prelat kanonik Aleš Zechner sta me nagovorila, naj nadaljujem šolanje v petem razredu Slovenske gimnazije. Tischlerja imam v izjemnem spominu. Postal je moj prijatelj in tudi svetovalec, čeprav o nekaterih vprašanjih nisva imela vselej

enakega mnenja. Mislim, da sem zadnja vez z njim in njegovo generacijo.

Poznamo vas kot politika, delujočega v manjšinski in v avstrijski državni politiki. Le redki pa vedo, da ste bili obetaven poet s pesniškim imenom Miško Maček.

Marsikdo iz tiste generacije je objavljajal pod psevdonomom. Na Plešivcu smo izdajali časopis Kres, kasneje, na gimnaziji, pa skupaj z Erichom Prunčem in Florjanom Lipušem revijo Mladje. Z njo se je po mojem mnenju začel neke vrste nov razvoj slovenske poezije in proze na Koroškem in alternativno razmišljanje o literaturi. Pripravljene sem imel že pesmi za drugo zbirko, vendar se je med preseljevanji na Dunaju škatala z mojimi zgodnjimi dragocenostmi in tudi pesmimi izgubila.

Zakaj ste nehali pisati?

Na nekem pogrebu me je Florjan Lipuš spodbujal, naj še pišem. Odgovoril sem mu, da vem, da imam talent za poezijo in literaturo, kjer nam gre koroškim Slovincem kar dobro. Slabše je pri politiki, zato sem se odločil zanjo.

Katero dejanje v svojem življenju štejete za odločilno za vstop v politiko?

Ustanovitev Koroške dijaške zveze leta 1969, pri čemer sta mi pomagala Joško Tischler in France Cigan, ki mi je priskrbel pravila Slovenske dijaške zveze. Takrat sem bil v petem ali šestem razredu gimnazije. Spoznaval sem, da dijaška mladina potrebuje udarno organizacijo. Moji sodelavci so bili Filip Warasch, Matevž Grilc in kasneje Marjan Pipp, Olga Zablatnik, poročena Voglauer, Erich Prunč in še nekateri. Žal nam ni uspelo ustanoviti še visokošolske zveze. Sodelovanje z nami so zavrnilo z izgovorom, da so nadstrankarski. Dejansko pa so že takrat dobivali podporo z

»Vsakemu koroškemu otroku, ne glede, kje živi, moramo zagotoviti slovensko jezikovno oskrbo. Na Zilji bi šli slovenski otroci radi v slovenski vrtec ali šolo, pa teh ni. Uspelo mi ni tudi s predlogom, da bi slovenske celovške centrale vsakemu društvu na terenu zagotovile strokovnega mentorja ...«

POGOVOR

Snovanja

leve in so se bali, da bi jo izgubili. Zame je bilo najvažnejše sodelovanje, in ne tekmovanje. Skupaj z goriško in tržaško mladino smo izmenično organizirali mladinske taborje. Na Koroškem je bil pri Gospe Sveti in takrat smo bili priča brutalnemu napadu Heimatdiensta in pasivnosti policije.

Kaj se je zgodilo?

Načrtovali smo obisk svete maše pri Gospe Sveti, obisk Krnskega gradu in Vojvodskega prestola na Gosposvetškem polju. Heimatdienst nam je ob tihi podpori policije to skušal preprečiti. Zaklenili so cerkev in dostop do orgel ter duhovniku Tomažu Holmarju, domačinu z Gospe Svete, tudi pridiganje. Kljub temu nam je uspelo priti v cerkev in do orgel. Ko smo odhajali iz cerkve, nas je množica začela zmerjati in na nas metati molotovke, policisti pa so to mirno opazovali. Preletelo nas je celo letalo, iz katerega so metali protislovenske letake. Umaknili smo se v cerkev in jo zapustili skozi stranska vrata. Ko sem protestiral na policiji, se mi je njen deželni direktor sicer opravičil, vendar je povedal, da so heimatdienstovci že pred nami napovedali prireditve. Ker je moral policijski šef za nekaj časa zapustiti pisarno, sem brskal po njegovih papirjih, ki jih je pustil na mizi, in ugotovil, da je lagal. Ko sem mu to očital, je vzrotil. To je bila moja prva resna konfrontacija z državo, s policijo in Heimatdienstom, ki je trem generacijam koroških Slovencev vzel možnost izobraževanja in okrnil njihovo jezikovno kompetenco. Z njim sem se pripravljeno pogovarjati šele takrat, ko se bo po iskreni spovedi spokoril, skupaj z nekaterimi slovenskimi manjšinskimi politikami na Koroškem grehov ne bo metal pod preprogo in po krivem pridobljeno premoženje vrnil slovenskim kulturnim organizacijam. Taki dogodki so utrjevali mojo narodno zavest in odločenost, da bom govoril slovensko in bom za svoj narod tudi kaj naredil.

Takih preizkušenj je bilo v vašem življenju gotovo še več. Je res, da so mami ponujali denar, da bi vas izpisala iz Slovenske gimnazije?

Del mojega sorodstva je bil slovensko narodno zaveden, del pa je bil izrazito nemški in med drugo svetovno vojni celo nemško nacionalni. V pogovorih z njimi sem se moral jasno opredeliti, da sem Slovenec in da je naš jezik povsem enakovreden nemškemu.

Spraševali so me, ali imamo za nekatere nemške besede, na primer za lopato, sploh slovenske izraze. Dal sem jim vedeti, da sem v tem oziru po znanju nad njimi. Ko pa so mami na neki pogrebščini nemško usmerjeni sorodniki ponudili 1000 šilinov mesečno, če bi me izpisala iz Slovenske gimnazije, nama je prekipelo. Odgovorila jim je, da bo tudi brez njihove pomoči zmogla plačati moje šolanje, in zapustila pogrebščino. Mama mi je stalno pripovedovala, da v življenju ne smeš samo govoriti, ampak tudi kaj storiti. V drugem razredu osnovne šole je bil tudi sošolec Lipi, ki je imel večkrat težave. Kar ga je učiteljica kregala, mu je ušlo v hlače. S konico svinčnika ga je zbadala v lice. Ko sem mami pripovedoval, kako grdo ravna učiteljica z Lipijem, mi je, zaverovana v kuho, dejala: 'Kaj to pripoveduješ meni. Učiteljici povej.' Tri dni sem tuhtal, kaj naj storim. Ko je učiteljica znova krega-

duhajskih sogovornikov iskal podporo za koroške Slovence. Tam pa med vplivneži ni bilo skoraj nikogar, ki bi sploh kaj vedel o nas. Dali so mi ime gospoda, Loebensteina, ki me je, ko sem vstopil v njegovo pisarno, odslovil z besedami: 'Mladi gospod, kaj sploh želite od mene ...' Moja prevajalska pisarna je postajala kraj, kamor sem vabil politike, novinarje in druge pomembne osebnosti in jim pojasnjeval položaj Slovencev na Koroškem, Romov in Madžarov, Čehov in Hrvatov. Tako je bil napisan članek o Haiderjevi lastnini v Medjem dolu v Rožu, ki jo je dobil pod pogojem, da bo podpiral germanizacijo in zgolj nemške kmete. Tudi zato so začele slovenske kmetije zaostajati. Spodbudil sem znanstvenika in zgodovinarja Karla Stuhlpfarrerja in Hansa Haasa, da sta napisala prvo strokovno neoporečno knjigo o koroških Slovencih. Posnet je bil film. Časopisi so pogosteje pisali o nas.

koroške Slovence oziroma vse manjšine in spoštovanje človekovih pravic, glasoval avtonomno. Ko danes gledam nazaj, sem se prav odločil, kljub nekaterim hudim kritikam in pomislekom. Na volilnem zboru v Bilčovsu so nekateri socialdemokrati govorili, da če bo sedaj Smolle skrbel za naše službe in nas zastopal, saj ga ne bo nobeden poslušal in bodo vsi glasovali proti njemu. Jaz sem jim odgovarjal: 'Mogoče bodo, mogoče pa tudi ne ...' Prav neverjetno je, kako je ta malodušnost v narodni skupnosti prirojena in pripeta na dušo. Zelo redko sem slišal: 'Pomagali ti bomo.' V parlamentu pa je ob enem vladalo tudi zanimanje, kaj bo ta Slovenec sploh povedal.

Marsikaj vam je uspelo. Statistika vas je uvrstila med deset poslanev, ki ste se najpogosteje javljali k besedi.

Kot poslanec sem moral biti dober ne le področju narodnih skupnosti, am-

glede manjšinskega šolstva in v sodelovanju s takratno šolsko ministrico Hawlicekovo preprečena namera Haiderjevih svobodnjakov, da bi centralizirali šolstvo in tako še dodatno zmanjšali možnost za dvojezični pouk. Zelo pomembno se mi zdi moje uspešno prizadevanje, da so tudi koroški Slovenci končno prejeli odškodnine za trpljenje pod nacističnim režimom. Ker me je zanimal položaj vseh manjšin v Avstriji, je bil tudi na mojo pobudo leta 1986 ustanovljen še danes delujoči Center avstrijskih narodnosti na Dunaju.

Leta 1990 sta vas tedanji predsednik slovenske vlade Lojze Peterle in zunanji minister Dimitrij Rupel na srečanju v Dragi vprašala, ali bi bili pripravljeni sprejeti vlogo predstavnika Republike Slovenije v Avstriji. Sprejeli ste jo.

To je bilo najpomembnejše dejanje na moji politični poti. Čeprav nisem imel diplomatskega položaja, sem imel zaradi vloge zunanje-političnega govornika Zelenih odprta marsikatera vrata, celo do tedanjega zunanje-ga ministra Aloisa Mocka in preko njega do nemškega zunanje-ga ministra Genscherja. Tudi kancler Vranitzky, ki sprva ni bil posebej naklonjen samostojnosti Slovenije, se je zanimal za moje informacije iz Slovenije. Na ameriški ambasadi sem posebej dobro poznal njihovega vojaškega atašeja, ki je bil presenečen, da sem mu jaz posredoval popolnoma drugačne vesti iz Slovenije in Jugoslavije kot njihov veleposlanik v Beogradu. Prepričan sem, da sem v za Slovenijo prelomnih časih uspešno opravil nalogo. Zdi se mi škoda, da nova država Slovenija v svojo zunanje-politično dejavnost ni bolj vključila na tujem živčih Slovencev z močnimi povezavami v njihovih državah.

Kako vam sedaj, na pragu osemdesetih let, mineva življenje?

S soprogo dr. Drago Jelen Smolle, upokojeno dolgoletno zdravnico, v njeni rodbini je kar desert zdravnikov, živiva v Bistrici v Rožu. Sam sem še vedno večkrat na Dunaju, kjer sicer vodi pisarno moj zet Peter, in na poti, saj me kot prevajalca in sodnega tolmača, tudi za madežonščino, pogosto kličejo na avstrijska sodišča. Tudi hčerki Tina in Lena sta na Dunaju. Sem človek dejanj. Eno od mojih življenjskih vodil je, da proti delu ni zelišča in da se vsaka stvar lahko naredi še boljše.

»Kaj si želim za Slovence na Koroškem? Slovenci še sedaj nimamo enotnega, demokratično izvoljenega političnega zastopstva, ki bi ga morala podpreti tudi Republika Slovenija. Ta ima ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki nima ustreznega sogovornika v drugih državah. To vlogo bi moralo prevzeti ministrstvo za zunanje zadeve.«

Letošnji Tischlerjev nagrajenec Smolle s predsednikom Narodnega sveta koroških Slovencev Valentinom Inzkom in predsednikom Krščanske kulturne zveze Jankom Krištofom / Foto: Gorazd Kavčič

la Lipija, sem ji rekel: 'Gospa učiteljica, to pa ni lepo, kar delate z njim.' Še danes jo vidim, kako čudno me je pogledala in sedla za svojo mizo. Mami je kasneje povedala, kaj sem si ji dovolil reči. Zame pa je bilo to pogumno dejanje, junaštvo, saj sem bil vzgojen, da je treba biti do ljudi sočuten, in ne sovražen.

Po maturi na Slovenski gimnaziji se je začelo vaše »dunajsko« obdobje. Leta 1970 ste v avstrijskem glavnem mestu ustanovili podjetje Prevajalska pisarna Smolle in tako postali deloma tudi Dunajčan.

Ko sem odhajal na Dunaj, so pri Narodnem svetu pričakovali, da bom pri

Po letu 1986 ste dosegli svoj politični vrh. Leta 1986 ste bili v koaliciji Koroške enotne liste in avstrijskih Zelenih prvič izvoljeni za poslanca v dunajskem zveznem parlamentu, leta 1988 pa skupaj z Liberalnim forumom drugič. Vaša kandidatura je med delom koroške slovenske politike povzročila negotovanje, deloma pa tudi navdušenje, da imamo končno le poslanca na Dunaju.

V moji naravi je, da skušam priložnosti čim bolj izkoristiti. Ko so Zeleni iskali kandidate za zvezne poslance tudi med Slovenci na Koroškem, so vprašali tudi mene. Pristal sem, vendar pod pogojem, da bom lahko v stvareh, ki zadevajo

pak sem moral kot govorec postati zanimiv tudi za druga področja. Ker sem znal v pravem času sklepati compromise in sem dobil zaupanje pri takrat vodilnih avstrijskih politikih s kanclerjem Vranitzkim na čelu, mi je, naj to ne zveni kot samohvala, marsikaj uspelo. Slovenska gimnazija v Celovcu je dobila zemljišče za športno igrišče. Bil sem med pobudniki za ustanovitev Dvojezične trgovske akademije v Celovcu in uspel s predlogi za večjo zastopanost manjšin v programu avstrijske radiotelevizije ORF. Slovenske organizacije in društva na Koroškem so dobili večjo finančno podporo. Sklepanji in uradno zapisani so bili še danes aktualni sklepi

Minilo je že dvajset let od smrti Rudija Seliga (1935–2004), umrl je 22. januarja 2004 v UKC v Ljubljani, živel pa je največ na Gorenjskem. Obletnica je priložnost, da obudimo spomin na tega vrhunskega literata, ki je dejavno sodeloval tudi v osamosvajanju Slovenije ...

Rudi Šeligo (p)ostaja legenda

MIHA NAGLIČ

Tu je beseda o človeku, ki je bil zelo nenavadna in razgibana osebnost. Kdo bi lahko v svojem življenju združil tako različne posebnosti, kot so naslednje: da je krajši čas opravljal najtežja dela v jeseniški železarni; da so ga med študijem filozofije vrstniki klicali Sokrat, dekleta pa Soki; da je prisostvoval prvi aretaciji prijatelja Jožeta Pučnika; da je služil vojsko v srbskem Kučevu, v nekdanjem kazenskem bataljonu JLA; da se je družil s poznejšimi velikimi zvezdniki slovenske literarne scene, med katerimi sta bila tudi pesnik Dane Zajc in literarni teoretik Dušan Pirjevec; da se je v letih 1962–1993 preživil kot profesor statistike (!) na »kranjski Sorboni« (sedanji Fakulteti za organizacijske vede v Kranju); da sta ga kot oporečnika tedanji oblasti med vožnjo iz Ljubljane v Kranj več večerov divje spremljala dva avtomobila, ki sta hotela namerno povzročiti prometno nesrečo; da je svojo službeno kariero sklenil kot minister za kulturo v Vladi Republike Slovenije in član SAZU, za svoje pisateljsko delo pa dobil Prešernovo nagrado ... Kdo bi lahko bil vse to v eni osebi? Odgovor: Vse to in še mnogokaj je bil Rudi Šeligo.

Šeligova mlada leta

Pripovednik, dramatik in esejist ter visokošolski učitelj in politik Rudi Šeligo se je rodil 14. maja 1935 v Sušaku pri Reki, kjer je takrat kot uradnik služboval njegov oče; ta je bil štajerskega rodu, mati Marjana pa je bila iz Hrvaškega Zagorja. Šeliga imamo Gorenjci tudi za svojega, vrsto let je živel najprej na Jesenicah, pozneje pa v Kranju. »Leta 1939 se je družina preselila na Jesenice, kjer je bil oče v železarni knjigovodja. Šeligo je v tem kraju končal osnovno šolo in med letoma 1945 in 1951 gimnazijo. Vmes, po šestem, sedanjem drugem gimnazijskem razredu se je iz protestnih razlogov (ravnatelj je zahteval, naj opusti igranje pozavne, ki se ji je vneto posvečal) za krajši čas zaposlil kot navaden delavec najtežjih del v jeseniški železarni, kjer se je zamajala njegova 'vera v poslanstvo proletariata'. Med letoma 1952 in 1954 je nadaljeval šolanje na učiteljskišči v Tolminu, kjer je tudi maturiral. Potem je v Ljubljani, na Filozofski fakulteti, ki je takrat delovala v NUK-u, Turjaška ulica 1, študiral filozofijo in psihologijo. Leta 1960 je diplomiral, leta 1987 pa opravil magistririj iz estetike na oddelku za filozofijo iste fakultete, tokrat v njeni stavbi, Aškerčeva cesta 2. Po prihodu v Ljubljano je v

Portret Rudija Šeliga v Prešernovem gledališču v Kranju, tako ga je upodobil akademski kipar Drago Tršar. / Foto: Igor Kavčič

Akademskem plesnem orkestru igral pozavno do leta 1960, ko je igranje povsem opustil. Soglasbeniki so ga, ker je študiral filozofijo, klicali Sokrat, dekleta pa Soki. Družil se je tudi z boemskimi književniki, s Petrom Božičem, z Danetom Zajcem, publicistom in poznejšim interpretom slovenske književnosti Tarasom Kermaunerjem. Spoznal je tudi Ljubljancana Primoža Kozaka in poznejšega sociologa Veljka Rusa, ki sta mu bila zaradi meščanskega stanu najprej 'sumljiva' in odmaknjena. Kermauner in Rus sta bila takrat asistenta na oddelku za filozofijo ljubljanske univerze, kjer je bil glavna avtoriteta dogmatični komunistični ideolog Boris Zihlerl. Tam se je Šeligo srečal tudi z Jožetom Pučnikom (1932–2003), kritikom komunističnega sistema, sociologom in poznejšim politikom, ki se je pol leta pred aretacijo preselil v mestno središče in prepustil Šeligo borno podstrešno čumnatost v Mostah, pred katero so se ponoči potikale podgane.«

Šeligo in Pučnik

Ko je Pučnik v tedanjem režimu zapadel v nemilost, je ta zadela tudi Šeliga, ki se je družil z njim. »Leta 1958, na dan prve Pučnikove aretacije, je šel Šeligo z njim v

NUK, kjer so potekala predavanja iz filozofije (sedanje Filozofske fakultete ob Aškerčevi cesti še ni bilo). Tam sta pri vratarski loži dva civilna policijska agenta v naskoku prišla Pučnika, tretji pa se je postavil pred Šeliga, da ne bi ta prijetja preprečil. Čeprav je agent Šeligu rekel, da ne sme o aretaciji nikomur črhiniti, je o njej istega dne povedal Veljku Rusu. O njej je želel izvedeti vse podrobnosti tudi Primož Kozak, ki pa se iz bojazni pred policijskim prisluškovanjem ni hotel srečati s Šeligom v nobenem zaprtem prostoru, ampak med sprehodom. Naslednjo noč sta okrog dveh v Šeligovo čumnatost vdrla dva miličnika, ga na postelji osvetlila z baterijo, ga obtožila vlomne v mlekarno v Mostah in ga odvedla na postajo 'Ljudske milice', kjer so ga zaslíševali do jutra. Pozneje so ponoči še trikrat vdrli v njegovo čumnatost, pregledovali papirje in mu podtikali nove vlobe v druge mlekarne v Ljubljani in okolici. V času ideološko sporne Revije 57 in Pučnikovega prvega zapora so Šeliga in Zajca, ko sta ponočevala po ljubljanskih lokalih, nadzirali policijski ovaduhi. Leta 1960 se je Šeligo poročil z Lidijo Kancler, ki jo je spoznal v Tolminu. V zakonu sta se jima rodila sinova Aleš in Primož. Leta

1961 je bil v jugoslovanski vojski v Srbiji, v Kučevu, v nekdanjem kazenskem bataljonu. Med letoma 1960 in 1962 je bil zaposlen kot industrijski sociolog, od leta 1962 do leta 1993 pa je v Kranju v Visoki šoli za organizacijske vede, poznejši Fakulteti za organizacijske vede, predaval statistiko. Odtlej je stanoval v Kranju, v Ljubljano se je zaradi različnih funkcij vozil. Že pred upokojitvijo leta 1993 je z družino zahajal v Sabonje pri Ilirski Bistrici, od koder je doma njegova žena. Po upokojitvi je tam navadno od srede aprila do jeseni živel in tudi pisal.«

Objave v revijah

Prve literarne objave so Šeligu omogočile takratne literarne in družboslovne revije, v katerih je dejavno sodeloval. »Prvo pripoved je objavil leta 1956 v ljubljanskem študentskem glasilu Tribuna. V letu 1957/58 je bil sourednik Revije 57, od 1962 do 1964 pa je bil član uredniškega odbora revije Perspektive, ki je imel svoj prostor v Državni založbi Slovenije, Stritarjeva ulica 3/II, vogal stavbe Mestni trg 26. Januarja 1964 se je udeležil zastraševalnega pogovora, ki ga je sklical predsednik Ideološke komisije Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije Stane Kavčič

»V NUK-u sta pri vratarski loži dva civilna policijska agenta v naskoku prišla Pučnika, tretji pa se je postavil pred Šeliga, da ne bi ta prijetja preprečil. Čeprav je agent Šeligu rekel, da ne sme o aretaciji nikomur črhiniti, je o njej istega dne povedal Veljku Rusu.«

Rudi Šeligo izroča pisatelju in poznejšemu nobelovcu Petru Handkeju nagrado vilenica za leto 1987. / Foto: Primorske novice

OBLETNICA

Snovanja

Rudi Šeligo je rad igral na pozavno, ta je bila njegov najljubši inštrument. / Foto: fototeka Gorenjskega muzeja, Kranj

(sekundiral mu je Rudi Čačinovič) z uredniškim odborom revije v I. nadstropju Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, Tomšičeva ulica 5, v stavbi nasproti Tomšičeve ulice 6, med Beethovnovno ulico in parkom, ki je sedaj brez hišne številke, ker so jo pridružili parlamentu, ta pa ima uradni vhod v Šubičevi ulici 4. Stavbo št. 5 je ljubljanski vox populi porogljivo imenoval 'rdeči farovž'. Pogovor je revija objavila v svoji zadnji številki pred zatrtjem in tako razkrila, kako oblastnik 'pere možgane' neposlušnim izobražencem. Po zatrtju Perspektiv se je Šeligo z nekaterimi sodelavci te revije odločil za protestni 'kulturni molk'. Toda ko so uvideli, da ni koristen, saj je komunističnim oblastnikom 'molk' kritičnih književnikov in izobražencev ustrežal, so ga januarja leta 1965 preklicali. Besedilo prekllica je napisal Šeligo, podpisniki (del sodelavcev nekdanjih Perspektiv) pa so besedilo pretresli v stanovanju Dominika Smoleta. Po letu 1965 je Šeligo prijateljaval z nekdanjim komunističnim revolucionarjem, razvpitim partizanom, takrat profesorjem na oddelku za primerjalno književnost in literarno teorijo ljubljanske Filozofske fakultete, dr. Dušanom Pirjevцем. Ta je bil za komunistično oblast, ki jo je pomagal vzpostaviti, ideološki odpadnik, tudi zato, ker je postal privrženec ideološko sporne Heideggerjeve filozofije. Šeligo je Pirjevca upodobil v nekaterih svojih delih, sicer pa so se jima

zgodile marsikatero pivske, krokarske 'bele noči in črni dnevi'. Med letoma 1967 in 1970 je Šeligo sodeloval z ljubljansko avantgardistično literarno skupino Katalog (ob kateri je bila tudi likovna skupina OHO), ki si je prizadevala ustanoviti svojo istoimensko revijo. Ko pa je Katalog leta 1968 prvič izšel kot gost v dvojni številki 67/68 revije Problemi, je nova re-

Prijatelja Rudi Šeligo in Niko Grafenauer na zborovanju v podporo četverici ob aferi JBTZ, leta 1988

/ Foto: Gorazd Šinik (fototeka Gorenjskega muzeja)

vija vzbudila javno moralistično-ideološko zavračanje, zavrnitveni manifest večinoma partizanskih književnikov (Matej Bor) in protest v Skupščini Socialistične republike Slovenije, sedaj Državni zbor Republike Slovenije, zato komunistična oblast samostojnega izhajanja revije ni dovolila. Po odlašanjju je pri Založbi Obzorja v Mariboru izšla samo še njena druga številka, toda kot almanah Katalog 2 (1970), s katerim je revija zamrla. Šeligo je večinoma objavljval v reviji Problemi. Leta 1970 je bil 'urednik literature' v uredniškem odboru

Problemov-Magazin, ki je deloval v Soteski 10, leta 1971 tudi glavni urednik Problemov-Magazin. Ko je zaradi različnih literarnih in filozofskih usmeritev sodelavec prišlo v reviji Problemi do razkola, je bil leta 1980 med podpisniki pobude za ustanovitev Nove revije. Oblast nove publikacije ni želela, saj so jo zasnovali sodelavci ukinjenih literarnih revij po II. svetovni vojni, ki jih ni marala (niti oni nje), kljub temu je po različnih zapletih leta 1982 s težavo dopustila njeno izhajanje, da bi se navzven pokazala demokratična. Šeligo se je takrat z Novo revijo razšel, ker se ni strinjal z njenim tedanjim konceptom, predvsem pa ne z ekskluzivnostjo njenega sodelavca Tarasa Kermaunerja. Toda od leta 1993 do smrti je bil član njenega uredništva, ki je takrat delovalo na Cankarjevi cesti 10b, potem pa v Dalmatinovi ulici 1. Leta 1973 je gledališče Glej, takrat delujoče na Poljanski cesti 22, uprizorilo Šeligovo 'historijo' Kdor skak, tisti hlap. Knjižni objavi te igre, ki je izšla istega leta v mariborski knjižni zbirki Znamenja (št. 43), je pripisal sklepno Opombo. V njej je malce zastrto, toda za takratne bralce dovolj jasno, zavrnil aktualistične razlage igre. Takratni gledalci (tudi zunaj Slovenije, ob gostovanju Gleja na festivalu Sterijevo pozorje v Novem Sadu) in

politične razlage igre ni predvideval, toda gledalci in bralci so jo kljub temu tako dojemali. Med letoma 1975 in 1978 je bil Šeligo urednik knjižne zbirke Znamenja, ki je izhajala v Mariboru; med letoma 1987 in 1991 pa predsednik Društva slovenskih pisateljev, Tomšičeva ulica 12. Spremenil ga je v eno izmed središč takratnega intelektualnega in političnega gibanja za demokratizacijo Slovenije in njeno državno osamosvojitve. Zbral je tudi skupino pravnikov, sociologov in pisateljev, ki so leta 1988 napisali Gradivo za slovensko ustavo, imenovano 'pisateljska' slovenska ustava. Komunistična oblast je hotela Šeliga onesposobiti, saj sta tistega leta v politično napetem poletju več večerov Šeligove vožnje iz Ljubljane v Kranj divje spremljala dva avtomobila, ki sta hotela nameroma povzročiti prometno nesrečo. Bil je tudi ustanovni član Slovenske demokratične zveze in bil leta 1990 pri prvih demokratičnih volitvah po II. svetovni vojni izvoljen za njenega delegata. Med letoma 1990 in 1992 je bil predsednik parlamentarnega Odbora za kulturo in varstvo kulturne dediščine, med letoma 1990 in 1994 pa predsednik Sveta RTV Slovenija, Kolodvorska ulica 2. Leta 2000 je bil minister za kulturo v vladi Republike Slovenije in delal v takratnih prostorih ministrstva, Can-

in umrl v Kliničnem centru, Zaloška cesta 2. Pred smrtjo ni izrazil želje o obliki svojega pogreba. Pokopali so ga v žari na Žalah, v grobu njegovih prednikov. Ob boleči izgubi se je pokojnikova družina odločila za katoliški pogreb, s kakršnim so bili pokopani Šeligovi ne preveč verni predniki. Obred je opravil upokojeni beograjski nadškof dr. Franc Perko. Poslovilni govor je imel pokojnikov prijatelj, pesnik, prevajalec in urednik Niko Grafenauer, nekdo je na pozavno zaigral Ave Marijo. Mašo zadušnico, ki so jo naročili nekateri pokojnikovi prijatelji, je v uršulinski cerkvi Sv. Trojice ob Kongresnem trgu, Slovenska cesta 21, daroval pater dr. Edvard Kovač, ki je z nagovorom mnoge navzoče ganil. Slovenska demokratska stranka, katere član je bil Šeligo od leta 1996, je pokojnika počastila z žalno sejo v dvorani City Hotela (nekdanji hotel Turist), Dalmatinovala ulica 15/I. Prav tako tudi SAZU in Društvo slovenskih pisateljev v svojih prostorih. /.../ Njegova zapuščina je shranjena v Arhivu Republike Slovenije, Zvezdarska ulica 1.«

Rudi Šeligo je za svoj literarni opus prejel tri vrhunske nagrade: najprej leta 1970 Nagrado Prešernovega sklada za roman Triptih Agate Schwarzkobler, leta 1989 Prešernovo nagrado za življenjsko delo in leta 2003

Hiša v Sabonjah na Notranjskem, od koder je bila doma njegova žena in kjer je Rudi Šeligo občasno pisateljaval

/ Foto: Wikipedija

karjeva cesta 5. V tej funkciji je zbral skupino, ki je napisala Slovenski nacionalni kulturni program, takratna vlada Andreja Bajuka ga je potrdila, resorji naslednje vlade pa zavrgli. Med letoma 1993 in 2003 je bil predsednik sveta Boršnikovega srečanja (odstopil zaradi bolezni). Leta 2001 je postal član SAZU, Novi trg 3. Bil je tudi član sveta Drame, Erjavčeva cesta 1, ki mu je uprizorila nekatere drame.«

Bolezen, smrt in pogreb

V zadnjih letih življenja ga je pestila huda bolezen. »Bolehal je za rakom na želodcu

Delovo nagrado Kresnik za roman Izgubljeni sveženj.

Vir vseh navedb v gornjem besedilu je knjiga **Literarni atlas Ljubljane**. Izšla je leta 2014 v Založbi ZRC s podnaslovom Zgode in nezgode 94 slovenskih književnikov v Ljubljani. Besedilo o Šeligu je na straneh 199–201. Glavni avtor te dragocene knjige je literarni zgodovinar Marjan Dolgan. Njegovo besedilo sem za to časopisno objavo nekoliko priredil, okrajšal sem navedbe naslovov lokacij v Ljubljani; te služijo boljši orientaciji v knjigi, ki je po svoji naravi atlas.

»Med letoma 1960 in 1962 je bil zaposlen kot industrijski sociolog, od leta 1962 do leta 1993 pa je v Kranju v Visoki šoli za organizacijo dela, poznejši Fakulteti za organizacijske vede, predaval statistiko. Odtlej je stanoval v Kranju, v Ljubljano se je zaradi različnih funkcij vozil.«

Eseji I–III so svetovna filozofska klasika, v stolpu svojega gradu v Akvitaniji jih je v 16. stoletju spisal francoski renesančni humanist Michel de Montaigne (1533–1592). Zdaj smo jih končno dobili tudi v slovenščini, prevedel jih je Branko Madžarevič ...

Montaignovi Eseji končno vsi v slovenščini

MIHA NAGLIČ

Na začetku novega veka je nastalo nekaj velikih tekstov, ki so še danes nepreženi in navdihujoči: Cervantesov Don Kihot, Shakespearejeve drame in Montaignovi Eseji, prvič izšli leta 1580. Montaigna navadno uvrščajo med filozofe, a ni teoretik, je kvečjemu »praktični filozof«; temeljno novoveško metafizično delo je napisal šele Descartes (1637). Michel de Montaigne (1533–1592), ki se je rodil in umrl na svojem gradu Montaigne v Akvitaniji, je predvsem esejist, poskušal je razmišljati drugače in zelo osebno in v tem je gotovo uspel.

Kako živeti

»Kako živeti? To vprašanje ni isto kot etično vprašanje: Kako naj bi človek živel? Moralne zadrege so Montaigna vsekakor zanimale, a manj ga je zanimalo, kaj bi ljudje morali početi, kot tisto, kaj dejansko počno. /.../ Praktično vprašanje: Kako živeti? se je razcepilo v brezštevilno množico enako pragmatičnih vprašanj. Kot vsi drugi se je Montaigne soočal z velikimi težavami eksistence: kako premagati strah pred smrtjo, kako preboleti izgubo otroka ali ljubega

prijatelja, kako se sprijazniti z neuspehi, kako čim bolj izkoristiti vsak trenutek, tako da nam življenje ne bi odtekalo, ne da bi se ga naužili. Toda bile so tudi manjše uganke. Kaj storiti, da te ne potegne v nesmiseln prepir z ženo ali slugo? Kako pomiriti prijatelja, ki meni, da ga je urekla čarovnica? Kako razvedriš jokajočo sosedo? Kako varuješ svoj dom? Katera strategija je najboljša, ko vas zajamejo oboroženi roparji, ki cincajo, ali naj vas ubijejo ali pa od vaših domačih izsiljujejo odkupnino? Ali je modro posredovati, če slučajno slišite, da guvernant učijo vašo hčer nečesa, za kar menite, da ni prav? Kako ravnati z ustrahovalcem? Kaj rečete svojemu psu, ko želi ven in se igrati z vami, medtem ko sami želite obsedeti za mizo in pisati knjigo? Namesto abstraktnih odgovorov nam Montaigne pove, kaj je on storil v vsakem primeru in kako se je pri tem počutil ...«

Gornji odstavek je iz članka, v katerem sem leta 2014 v našem časopisu predstavil knjigo londonske pisateljice Sarah Bakewell z naslovom »Kako živeti?« in podnaslovom »Življenje Michela de Montaigna z enim vprašanjem in dvajsetimi poskusi odgovora«. Res dobra knjiga, taka, da v človeku, ki bi

Filozof Michel de Montaigne na portretu iz leta 1570, avtor neznan / Foto: Wikipedija

rad dobro bral (po analogiji z »dobro jedel«), še poveča apetit po izvorniku oziroma njegovem prevodu. In sem dodal: Bog daj, da ga kmalu zaužijemo! No, deset let pozneje lahko končno in z veseljem zapišem, da smo novi prevod Montaignovih Esejev v slovenščino končno dobili, prevedel jih je Branko Madžarevič. Izšel je proti koncu leta 2023 pri založbi Beletrina. (Prvi prevod Boga Stoparja je izšel davnega leta 1960 v zbirki Kondor, a bil je le manjši izbor.)

O starosti

Preberimo zdaj še odlomek iz enega od njegovih esejev. »Ne morem se sprijazniti z načinom, kako določamo dolgost svojega življenja. Vidim, da jo modreci za razliko od vsesplošnega mnenja pošteno skrajšujejo. 'Pa ne,' je dejal Katon Mlajši tistim, ki so ga hoteli odvrgniti od samomora, 'da sem še vedno v letih, ko mi lahko očitajo, da prezgodaj zapuščam življenje?' Imel jih je šele osemindvajset. Glede na to, kako malo ljudi doseže to starost, se mu je zdelo lepo zrelo in kar prava. In tistim, ki si domišljajo, da jim kaj vem kakšen, domnevno naraven potek stvari obeta

nekaj let za povrh, bi se to tudi posrečilo, če bi jih poseben privilegij odvezoval nešteti nesreči, katerih tarča je v jarmu narave vsak od nas in ki lahko prekinejo potek, kakršnega se nadejajo. Kakšna norost je čakati, da umremo od onemoglosti, ki jo prinaša globoka starost, in postavljati tak cilj dolgosti svojega življenja, saj je od vseh vrst smrti takšna najredkejša in najmanj v rabi! Samo to smrt imenujemo naravna, kot da bi bilo nekaj nenaravnega, če vidimo, da si človek zlomi vrat pri padcu, da utone v brodolomu, se pusti presenetiti kugi ali vnetju poprsnice, in kot da nas ne bi že običajne okoliščine izpostavljale vsem tem nevšečnostim. Ne laskajmo si s temi lepimi besedami: morda bi morali rajši imeti za naravno tisto, kar je običajno, splošno in vsem dosegljivo. Umreti od starosti je redka, edinstvena in izjemna smrt, in še toliko manj naravna od drugih; to je poslednja in skrajna oblika smrti; dlje ko je odmaknjena od nas, manj se je lahko nadejamo; to je mejnik, ki ga ne bomo prestopili in ki ga je postavil zakon narave, da naj ga nihče ne prekrši: ampak daje nam redko

pravico, da vse dotlej vztrajamo. Takšno odvezo kot posebno milost usliši enemu samemu človeku v obdobju dveh ali treh stoletij in ga razbremeni nadlog in težav, ki jih je v presledkih nakopičila na dolgi poti. Zato moramo po mojem mnenju na starost, ki smo jo dosegli, gledati kot na starost, ki jo dosežejo redki. Ker je običajni red stvari, da ljudje ne dočakajo teh let, je to znamenje, da smo prišli daleč. In ker smo prestopili običajne meje, kar je resnična mera našega življenja, ne pričakujmo, da pridemo še kam dlje: če smo se izognili toliko priložnostim, da bi umrli, ob katerih je spodrsnilo ljudem, kot smo videli, priznajmo, da nam izjemna sreča, ki nas spremlja vso pot in ki res ni nekaj običajnega, ne more več dolgo služiti.«

Tako je razmišljal in pisal Michel de Montaigne. Eseji O starosti je zadnji v prvi od treh debelih knjig velikega formata. Toliko jih namreč šteje prevod celotnega opusa, ki smo ga, kot rečeno, končno dobili tudi v slovenščini. Ob tem pripisem še eno osebno izkušnjo s tem delom. Prevajalca Branka Madžareviča sem imel priložnost osebno spoznati že sredi osemdesetih. Prosil sem ga za dovoljenje, da v Žirovskem občasniku objavim odlomek iz njegovega prevoda romana Tri hčere svoje matere. Avtor tega dela je Pierre Louÿs in je ena od francoskih erotičnih klasik. Že takrat mi je v pogovoru zaupal, da je njegova velika želja prevesti Montaignovo delo. Pozneje, v letih po 2000, mi je založnik Branimir Nešović, direktor založbe Modrijan, povedal, da se z imenovanim prevajalcem pogovarja o možnosti, da bi Eseji izšli pri Modrijanu. A se ni izšlo, medtem sta žal umrla tako založba kot njen voditelj. Zdaj pa jih imamo: Michel de Montaigne, Eseji I–III, prevedel Branko Madžarevič, založila Beletrina, Ljubljana 2023, 402 + 504 + 386, skupaj 1292 strani. In zdaj je na nas, da jih tudi preberemo.

»Zato moramo po mojem mnenju na starost, ki smo jo dosegli, gledati kot na starost, ki jo dosežejo redki. Ker je običajni red stvari, da ljudje ne dočakajo teh let, je to znamenje, da smo prišli daleč. In ker smo prestopili običajne meje, kar je resnična mera našega življenja, ne pričakujmo, da pridemo še kam dlje ...«
(M. de Montaigne)

Stolp gradu Montaigne je še tak, kot je bil v 16. stoletju. Tu je bila filozofova knjižnica, v njej je napisal Eseje. / Foto: Wikipedija

razvedrilno

GG

LJUBEZEN DO RADIA BO VEČNA

Tako pravi priljubljeni radijski voditelj Matic Herceg iz Zbilj, ki so ga konec lanskega leta izglasovali za najbolj seksi znanega Slovenca. Ta naziv je simpatičnega 26-letnika močno presenetil. Z njim smo se pogovarjali tudi o skoku v mrzlo Ljubljano, delu v PGD Zbilje, kjer je dejaven že dvajset let ...

Ana Šubic

Kdaj se je pri vas začela kazati želja po delu v medijih?

Želja po ustvarjanju medijskih vsebin se je pojavila že v osnovni šoli. Že od malega sem odvodil vse šolske prireditve. Vedel sem, da me bo slej ko prej pot zanesla v medije. Začel sem pri 13 ali 14 letih na TV Medvode. Lepo je bilo in še danes se razumemo. Pred šestimi leti sem postal radijski voditelj, v zadnjem času pa se z radia selim še na TV, saj je program Radia Aktual možno spremljati tudi na televizijskem kanalu.

Na Aktualu, ki ste se mu pridružili po novem letu, so vam dodelili jutranji termin. Vam ustreza? Ste jutranji človek?

Lepo se je prebujati s poslušalci na Radiu in TV Aktual, vendar pa priznam, da se ne morem navaditi na jutranje vstajanje. Vstajam okoli 4. ure. To so nečloveške ure. Vsakič, ko mi zjutraj zvonijo budilka, sem tečen. (smeh) Kljub temu mi načeloma odgovarja, da sem v jutranjem terminu, ki je na radiu najbolj poslušan, poleg tega pa imam potem še kaj od dneva.

Vaši dnevi so kar natrpani ...

Res je. Vsak dan pomislim, da ima premalo ur. Še vedno ob popoldnevih delam na Radiu Antena, v večernih urah pa občasno vodim prireditve. Sem tudi gasilec, ob koncih tedna pa sem animator oz. povezovalac porok. Imam jih 30, 35 na leto.

Omenili ste, da vas lahko spremljamo tudi na televiziji. So vam kamere blizu?

Delo na radiu se vedno bolj nagiba v smer, da so prisotne tudi kamere. S tem nimam težav, je pa seveda drugače. Ne moreš biti ravno v trenirki, treba je biti urejen, prej moraš tudi v »masko«. Več je priprav, kar se tiče t. i. stajlinga.

Program poteka v živo, marsikaj se lahko tudi zalomi. Nam zaupate kakšno anekdoto, ki se vam je pripetila?

Čar dela na radiu mi je ravno to, da program poteka v živo. Lahko se zgodi, da v studio prileti ptič, da nenkrat ostaneš brez glasu, da napoveš napačno skladbo, da predvajaš glasbo, ki je sicer ne smeš.

Delo na radiu vam je prineslo tudi mnoge izzive, ki ste jih morali opraviti. Kateri je bil najtežji?

Na Anteni sem mojster iz živov. Dobival sem jih na teden bazi – od tega, da sem

moral s kolesom in v čevljih s peto na Šmarno goro, do najbolj odmevnega skoka v Ljubljano, ki sem ga opravil v januarju. Ta izziv je bil najbolj »odštekan«, živčen in nepredvidljiv.

Ta izziv vas je doletel, potem ko so vas decembra na portalu Zadovoljna.si izglasovali za najbolj seksi znanega Slovenca ...

Res je. Že ob nominaciji sem bil zelo presenečen, na zmago pa sploh nisem pomislil. Nominirani so bili tudi Žan Serčič, Denis Avdič, Borut Pahor ... in se mi je zdelo nemogoče, da zmaga neki fant z vasi, iz Zbilj. Potem pa so sodelavci na Anteni v etru in na socialnih omrežjih začeli spodbujati ljudi, naj glasujejo zame in da bom v primeru zmage skočil v Ljubljano. Naredili so celo kampanjo in počasi sem se začel zavedati, da sem mogoče vseeno prehitro obljubil, kaj bom naredil, če zmagam. Takrat sem to izrekel bolj kot ne v šali. Izziv je bil zahteven, bilo je res veliko psihičnih priprav in ga nikakor ne bi ponovil, menim pa, da to lahko postane tradicija in da bi lahko zmagovalec vsako leto skočil v Ljubljano.

Kako ste sprejeli ta naziv in kakšni so bili odzivi v vašem domačem kraju?

Bistveno rajši vidim, da mi ljudje rečejo, da sem gasilec kot pa seksi znani Slovenec. Malo smo se nasmejali, včasih me kakšen kolega tudi pokliče z »Gospod seksi«. Naziv smo sprejeli z veliko mero smeha in dobre volje.

Radi poudarite, da ste gasilec. Koliko let ste že v gasilskih vrstah?

Nedavno sem dobil priznanje za 20 let delovanja v PGD Zbilje.

Kaj vam daje gasilstvo?

O tem bi lahko govoril uro ali dve. (smeh) Daje mi prijatelje, sprostitve, da si lahko odpočijem glavo, saj ni nobenega medijskega pritiska. Tam sem obkrožen z ljudmi, za katere vem, da me ne bodo pustili na cedilu. Vsi smo prostovoljci in delamo isto – ne glede na to, ali je nekdo direktor podjetja ali pa na npr. poštar, pek, radijec. Načeloma vsak dan, če imam le čas, pustim dve uri v gasilskem domu. Gasilci svoj čas in živce vlagamo v to, da na koncu neko gasilsko društvo dela boljše. To se mi zdi nekaj fenomenalnega in globok poklon gasilcem iz vse Slovenije. Nočem, da se sliši kot samohvala, pa vendar je naše delovanje spoštovanja vredno. Bomo iskreni – kadarkoli nas ljudje potrebujejo, smo pripravljeni pomagati.

Matic Herceg s sovoditeljico na Aktualu Martino Svab / Foto: Luka Švigelj

Ste tudi mentor mladink ...

Ja, že deset let. Sem mentor deklet od 10. do 16. leta starosti. To, da sem lahko del vzgoje in da skrbim, da se imajo otroci dobro, je nekaj najlepšega, kar lahko naredim. Nobena medijska prepoznavnost ali kakoli drugega ni toliko pomembno kot to, da se zberemo v gasilskem domu, da naredimo nekaj dobrega za vas, v kateri smo odrasčali, in da pomagamo vzgajati dobre ljudi.

Ob vsem naštetem vam verjetno ne ostane kaj dosti prostega časa. Kako ga preživljate?

Zaradi natrpanega urnika nimam veliko prostega časa,

pa ga znam dobro izkoristiti. Čeprav se domov vračam pozno popoldne ali zvečer, si vedno, tudi če sem utrujen, vzamem čas za najbližje in prijatelje, ki so z mano v dobrem in slabem.

Kje se vidite čez deset let?

V medijih. Morda ne več toliko na radiu kot na televiziji, npr. pri razvedrilni oddaji, kakršna je bila V petek zvečer. Bo pa moja ljubezen do radia večna. To mi daje »gušt«, ko vidiš lučko, ko govoriš v eter ... Pričakujem, da bom v desetih letih tudi že oče in da bo kariera že prišla do točke, ko bom že malo manj delal in več užival, imel tudi čas za potovanja ...

JAKA

Radio Ga Ga se vrača

Oddaja Radio Ga Ga se vrača na Prvi program Radia Slovenija. Prvič ji lahko prisluhnete ta petek ob 10.10. Po smrti Saša Hribarja, idejnega vodje in vodilnega člana ekipe, si je ta vzela nekajmesečni premor, zdaj pa nova generacija prevzema radijsko satiro v svoje roke. Oddajo bo vsak petek ustvarjala uveljavljena zasedba imitatorjev. Redno jo bodo ustvarjali Tilen Artač, Jure Mastnak, Aleksander Pozvek in Renato Vindiš, kot scenarist se bo priključil Igor Bračič. »Veš, da je občutek pravi, da se mora oddaja nadaljevati,« je dejal Artač. Ustvarjalci obljublajo nekaj sprememb in malo drugačen koncept, a osnova, torej da ustvarjajo satiro na aktualno družbeno-politično dogajanje, verodostojne like in kakovosten humor, ostaja enaka. »Največje unikatnosti Radia Ga Ga ni več. To je bil Sašo. Zato je treba tudi malo spremeniti koncept, malo manj bo improvizacije in malo več pripravljenega,« je dodal Pozvek.

Učenci so se preskusili tudi v »risjih« skokih. / Foto: Gorazd Kavčič

PESMI MLADIH

Minevanje

Vsak od nas ima en dan rojstni dan. Danes ti, jutri on in tako naprej.

Na torti svečke se iskrijo, srčne želje se netijo in včasih se uresničijo.

Prijetna pesmica, ravno pravšnja za zimske dni, da se nam pogrejejo dlani in prižgejo iskricke, ki še polepšajo zimsko idilo. **Meta**

Leto za letom gre enkrat počasi, drugič hitreje in svečk je vedno več.

Vsak od nas ima nekoga rad. Jaz tebe in ti mene. Sklene se krog, da skupaj čakamo pomlad. **Klara**

ŠIRILI ZNANJE O RISU

Ob zaključku mednarodnega projekta LIFE Lynx v Osnovni šoli Naklo so na dogodku, ki so ga pripravili v sodelovanju z ekipo projekta LIFE Lynx, poskrbeli za prenos znanja o risu med generacijami.

Mateja Rant

Učenci Osnovne šole Naklo v okviru projekta LIFE Lynx že pet let spoznavajo rise in druge velike zveri. Minuli petek so tako znanje o risih, ki so ga pridobili v minulih letih, na mlajše učence prenašali že njihovi starejši sošolci pod mentorstvom učiteljice biologije in naravoslovja Špele Eržen in Mance Velkavrh z biotehniške fakultete. V knjižnici so ob tej priložnosti postavili razstavo knjižnih del o velikih sesalcih in mačkah, vsi učenci so tudi prebrali zgodbi Huda risinja Boštjana Gorenca - Pižame in Pogumni Maks Dese Muck.

Zanimivosti o risih so minuli petek učencem približali na različnih dejavnostih in skupinskih igrah. Pod vodstvom starejših učenkov s pomočjo slikovnega gradiva učenci oblikovali primere prehranjevalnih

Na različnih dejavnostih in skupinskih igrah so učenci vse dopoldne spoznavali zanimivosti o risih. / Foto: Gorazd Kavčič

verig, svoje znanje o risih pa so v računalniški učilnici lahko preverili tudi na elektronskih gradivih Centra o velikih zvereh Dina Pivka. Svoje znanje so lahko preverili tudi na kvizu, ki ga je skupaj s sošolko pripravila osmošolka Sara Tanšek. Kot je pojasnila, je sama veliko znanja o risih pridobila

prav pri projektu LIFE Lynx. »Med drugim smo si na Jelovici ogledali obore za rise, spoznali smo tudi, da so risi zelo teritorialni – na svoje ozemlje ne spustijo risa istega spola.« Zanimivo se ji je zdelo tudi, da je rise mogoče ločiti po lisah na kožu, saj ima vsak drugačne. Številne zanimivosti o risih

je delila tudi devetošolka Brina Kovačević. Med drugim je spoznala, da v preteklosti risi na našem ozemlju niso izumrli, ker ne bi imeli hrane, kot je bila prepričana, ampak jih je na krut način iztrebil človek. »Škoda, ker ljudje ne cenimo teh živali, ki so zelo zanimive s svojimi številnimi prilagoditvami na okolje.« Kot zanimivost je navedla, da čopki na risjih ušesih niso samo za okras, ampak so to njihovi senzorji. »Zelo zanimivo se mi zdi tudi, da se njihove šapice razprejo, da se lažje premikajo po snegu.« Ena od značilnosti risa je tudi, da lahko z mesta skočijo kar osem metrov v daljavo. V »risjih« skokih so se preskusili tudi učenci, ki so dolžino skoka izmerili s pomočjo navadnega metra in laserskega merilnika.

V avli šole si je do 17. februarja mogoče ogledati še razstavo likovnih, fotografskih in literarnih izdelkov učencev, ki so nastali v sklopu projekta.

POTOVANJA • VINO • HRANA • DOGODIVŠČINE • MOŠKI • ŽENSKO • POTOVANJA • VINO • HRANA • ŽENSKO

Dva tedna Jordanije (3)

ČUDEŽNA NARAVA

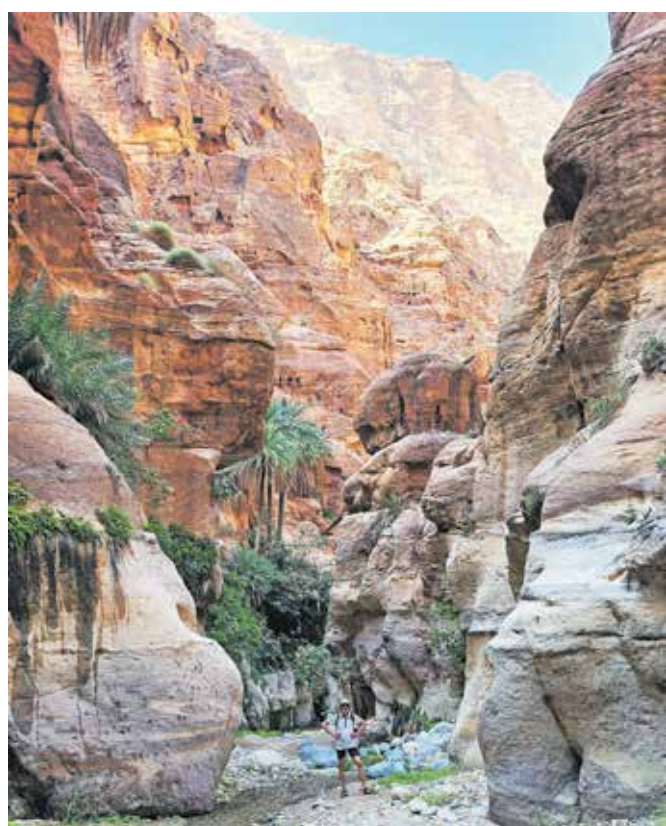
Marjana Ahačič

Ko pri nas govorimo o naravi, imamo običajno v mislih gozd. V Jordaniji je drugače, saj gozd prekriva komaj dva odstotka površine države. In čeprav ima tako kot najin voznik v Amanu ob imenu Srednji vzhod večina v glavi podobo puste peščene pokrajine, narava tam ni nič manj pestra in zanimiva kot pri nas – samo drugačna je.

Mrtvo morje

Jordanci pa, čeprav so polja v okolici velikih mest posejana s tisoči in tisoči pisanih plastičnih vrečk, kar nekaj skrbi in denarja namenja tudi ohranjanju svojih naravnih bogastev. Zavedajo se jih tudi zato, ker jih vedno bolj vključujejo v svojo turistično ponudbo, prav turizem pa je panoga, ki je eden od temeljev jordanskega gospodarstva.

Proti eni od dveh najbolj izpostavljenih turističnih znamenitosti, Mrtvemu morju, sva se peljala po široki in skoraj prazni hitri cesti, poimenovani tako, kot so

Na pohodu skozi sotesko v naravnem rezervatu Dana. Skoraj deset kilometrov dolga pot ob potoku – in prav toliko nazaj – je razgibana in slikovita, a tudi zahtevna.

Mrtvo morje; kopanje v njem je posebna izkušnja, saj je voda desetkrat bolj slana od običajne in tako gosta, da v njej ni mogoče potoniti. Turizem je zelo razvit tudi na nasprotni, izraelski strani.

jo že pred stoletji, ko je povezovala kraje na pomembni trgovski poti med Afriko in Mezopotamijo.

Morje je v bistvu slano jezero, ki leži štiristo metrov pod morsk gladino in je najnižja kopenska točka na zemlji. Vanj teče reka Jordan, a njena vodnatost v zadnjih desetletjih ne zadostuje več za ohranjanje stalnega nivoja vode, zato gladina Mrtvega morja stalno upada. Je desetkrat bolj slano od navadnega morja in tudi zato, ker se zaradi gostote tople vode v njej ni mogoče potopiti, atrakcija, ki privablja številne turiste. Sicer pa je Mrtvo morje

tudi naravno zdravilišče, saj je voda bogata s številnimi zdravilnimi minerali.

Naravni rezervat Dana

Na poti proti Petri in Rdečemu morju na jugu sva se ustavila v biosfernem rezervatu Dana, največjem naravnem rezervatu v državi.

Razprostira se na okoli 350 kvadratnih kilometrih razgibanega gorskega sveta, prepredenega s skrivnostnimi soteskami. Prav slednje tudi v ta del Jordanije privabljajo vedno več obiskovalcev, pohodnikov, je pojasnil lastnik majhnega kompleksa apartmajev na samem

robu vasice z enakim imenom, Dana. Biolog po poklicu je povedal, da je kot naravovarstvenik zaposlen v bližnjem kompleksu vetrnih elektrarn, kjer skrbi za spremljanje in zmanjševanje negativnih vplivov elektrarne na občutljivo naravno okolje.

Vas, ki so jo v preteklosti zapustili že skoraj vsi prebivalci, v zadnjem obdobju postopno obnavljajo v turistične namene. Divja in mirna hkrati je privlačna že sama po sebi, obenem pa je tudi odlično izhodišče za pohode po rezervatu, kjer so urejene številne pohodniške poti.

FILM

Z GEPACKOM NA MORJE

V novem slovenskem celovečercu Gepack, ki ga ta čas predvajajo v kinematografih, spremljamo pustolovščino štirih prijateljev, ki se odpravijo na morje. V naslovni vlogi je Gorenjec Maks Dakskobler.

Ana Šubic

Gepack, ki je na spored kinematografov prišel v zadnjih dneh januarja, je celovečerna komedija s primesmi kriminalke in romance. Gre za gverilski projekt, ki ga je Žiga Kukovič posnel v lastni režiji skupaj z ekipo mladih umetnikov. V vznemirjlivi pustolovščini se običajna pot na morje štirih prijate-

ljev obrne na glavo, ko ugotovijo, da jih spremlja slepi potnik. Razkrije se nevarna mreža prevar in nepričakovanih zaveznikov. Gepack si je do pretekle nedelje ogledalo več kot 21.200 gledalcev, Kukovič pa je z njim zabeležil drugi najuspešnejši otvoritveni konec tedna med slovenskimi režiserskimi prvenci.

Navdih za film je bila resnična pot na morje, ki se je zgodila Kukoviču in igralcu Robertu Kladniku. Oba sta sicer prodorna ustvarjalca

na družbenih omrežjih, ki sta skozi komične vsebine na svojih kanalih na YouTube in TikToku nasmejala na stotisoče uporabnikov in si prisluzila več milijonov všečkov.

Film je bil velik izziv

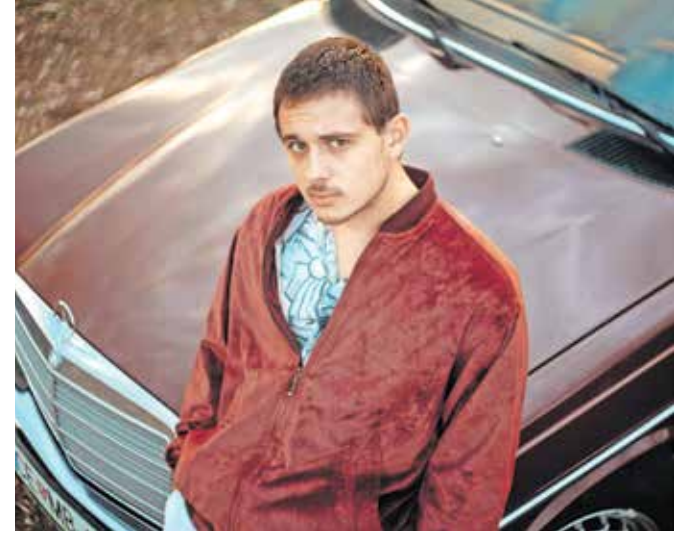
V Gepacku so se v štiri mlade prijatelje vživeli že omenjeni Kladnik, Tine Ugrin, Jan Gerl Korenč in Maks Dakskobler iz okolice Kranjske Gore, ki mu je pripadla naslovna vloga. Fant Srečo, ki ga igra, je le nekaj

let mlajši od njega, zato mu je bil lik že od začetka blizu. »V vlogo sem, tako kot tudi vsi moji soigralci, dal zelo velik del sebe. Režiser nam je dal zelo veliko svobode pri kreaciji vlog, zaupal je našim idejam in občutkom o liku. Projekt je bil, predvsem zato, ker gre za 'no budget' film, velik izziv – v prvi vrsti produkcijsko. Lepo je videti končni izdelek in s tem dobiti potrditev, da smo bili temu izzivu več kot kos,« je povedal Dakskobler, ki ta čas opravlja magistrski del študija dramske igre na AGRFT.

Pestri snemalni dnevi

Največ prizorov so posneli na Primorskem, državni meji s Hrvaško in v okolici Novigrada. Film so snemali pozno jeseni leta 2022, zadnje kadre pa so posneli konec lanske pomladi. »Anekdot s snemanja je veliko več kot pa snemalnih dni. Ni bilo dneva, da se nam ne bi zgodilo kaj zanimivega. Prizor, kjer fantje porivajo pokvarjen avto, je nastal samo zato, ker se nam je točno to zgodilo na prvi snemalni dan,« nam je zaupal Dakskobler.

Film primarno nagovarja mladino, a kot ugotavlja glavni igralec, uspe nagovoriti tudi starejše generacije. »Mladi se bolj ukvarjajo s primerjanjem sebe z

Vloga Sreča je za Maksa Dakskoblerja prva glavna vloga na filmskem platnu. / Foto: Amadej Hercog

vrstniki iz filma, starejše pa v zgodbo potegnejo spomini na njihova študentska leta in prve samostojne izlete s prijatelji,« je dejal Dakskobler, za katerega je vloga Sreča prva glavna vloga na filmskem platnu. Najbolj je sicer ponosen na vlogo Mlinarja v drami Noži v kurah, ki mu je leta 2021 prinesla Severjevo nagrado, lani pa je bil za najboljšo igro v študentskem filmu nagrajen tudi na festivalu Krafft v Kranju.

V igralski zasedbi Gepacka sicer zasledimo še en gorenjski obraz – Kranjčanko Majo Zupan, ki jo je širša javnost spoznala kot mis Slovenije 2017. Maja igra Chielo, ljubeče in ranljivo dekletko, ki se znajde v težavah ravno zaradi svojega lepega videza in včasih (pre)odprtega srca. V manjši stranski vlogi presenetni celo izkušeni Matjaž Javšnik, ki je prevzel še vlogo koproducenta.

S premierne projekcije Gepacka v kinematografu Moj kino Kranj: Matic Gabriel (direktor fotografije in producent), Maks Dakskobler, Robert Kladnik, Maja Zupan, Žiga Kukovič, Jan Gerl Korenč, Amadej Hercog (fotograf in asistent produkcije) in Tine Ugrin / Foto: Nik Gradišnik

TANJA ODGOVARJA

tanja.70@hotmail.com

»Babica«

Pozdravljeni, Tanja! Zanima me, ali bom kdaj babica. Imam sina in hčerko, oba imata partnerja, hčerka tudi živi pri fantu, sin je še doma, in kot kaže, bosta s »ta mlado« skupaj zaživela v naši hiši. Nič ne kaže, da bi imeli v kratkem kakšen prirastek v družini.

Pustite vendar mlade pri miru. Primite moža pod roko in se podajte v naravo. Obudita svoja leta zaljubljenosti in se ne obešajte na mlade in predvsem ne sprašujte jih, kdaj bodo imeli otroke. Pustite, naj se sami odločajo in živijo po svoje. Današnje življenje je že tako zelo stresno, ne potrebujejo še nevidnega

pritisaka babice, ki si želi vnuke, zato da bo osmislila življenje oziroma se bo z nečim zaposlila, zdaj ko je v pokoju. Sin se bo s trenutno deklico res priselil v vašo hišo in tudi dobro se boste razumeli. Raje jima občasno kaj skuhajte, ko boste skupaj, drugače pa se jima umaknite izpod nog. In ko bo napočil čas, boste tudi babica. Tako po sinu kot po hčerki. Veselja bo ogromno. Lep pozdrav.

»Prihodnost«

Pozdravljeni, Tanja! Imam fanta, s katerim sva skupaj že slabi dve leti. Zanima me, ali bova ostala skupaj in imela otroke ter ali bova živela v Sloveniji. Fant namreč trenutno išče službo v Avstriji, kjer so neprimerno

boljše plače. Jaz imam službo tukaj.

Vse bo v redu. Trenutno sta oba malce pod pritiskom, ker je fant nezadovoljen s službo tukaj pri nas. Odločitev, da si poišče službo čez mejo, ni slaba in tudi našel bo službo v tujini. V tej prvi službi sicer ne bo dolgo, bo pa odlična odsokočna deska za drugo službo, kjer bo imel boljšo plačo kot v prvi. Vidva bosta ostala skupaj, čeprav boste vi za zdaj obdržali službo tukaj, kjer ste zdaj. Čez nekaj let vama bo lažje, ustvarila si bosta prikopno gnezdo in tudi otroka bosta imela, lahko tudi dva. Srečno.

»Vnukinja«

Moja vnukinja je stara 13 let in po horoskopskem znamenju škorpiljon. Je malce bolj okrogle postave, v šoli pa nima nobene prijateljice, zaradi česar se strašno vznemirja in doma velikokrat joče. Bo kdaj bolje?

Seveda bo bolje, toda pred njo je še nekaj težkih najstniških let. Deklica je zmedena, videti je, da potrebuje strašno veliko podpore, ki pa je doma ne dobi oziroma je težava toliko večja, ker je doma ne razumejo. Tudi popuščanje, ki ga je deležna, naredi svoje, kajti če ji doma popuščajo, v šoli tega ni. Otoci znajo biti kruti, še posebej če vizualno ne izpolnjuješ današnjih standardov vitkih ljudi. Kot sami omenjate, ona ni takšna. Tudi značajske je deklica precej zahtevna, in ker nima zglede, ki bi jo usmerjali, raste kot mlado drevesce na vetru. Ko zapiha, jo upogne v eno smer, naslednjič se upogiba v drugo smer. Razmislite o strokovni pomoči šolanih psihologov, ki ji bodo pomagali skozi to obdobje, še bolj pa skozi puberteto, ki prihaja. Dajte ji vedeti, da jo imate brezpogojno radi. Srečno.

LAŽJI SUDOKU

4	8			2	6			
7			8			6		4
		2	7	9				3
		9			1			5
6		1	2		8	4		7
	5		3			1		
3	4				8	5	9	
5		8			7			1
				6	3			4

Rešitev:

6	7	9	2	6	1	8	5	9
1	9	8	7	9	5	1	6	4
8	1	2	7	9	1	8	5	9
9	8	1	6	2	8	4	7	3
8	5	9	7	2	1	4	3	6
6	7	9	2	6	1	8	5	9
1	9	8	7	9	5	1	6	4
8	1	2	7	9	1	8	5	9
9	8	1	6	2	8	4	7	3

TEŽJI SUDOKU

4		3			9	8		
8				3		5		
			4				7	
9	3		7	2		1		6
1		6		4	3		9	5
	4				2			
		8	1			7		

Rešitev:

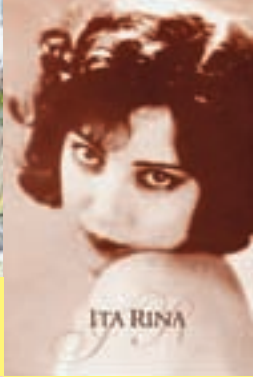
6	7	9	2	6	1	8	5	9
1	9	8	7	9	5	1	6	4
8	1	2	7	9	1	8	5	9
9	8	1	6	2	8	4	7	3
8	5	9	7	2	1	4	3	6
6	7	9	2	6	1	8	5	9
1	9	8	7	9	5	1	6	4
8	1	2	7	9	1	8	5	9
9	8	1	6	2	8	4	7	3

Navodilo za reševanje: v kvadrate vpišite števila od 1 do 9 tako, da se ne bo nobeno število ponovilo ne v vrstici ne v koloni ne v enem izmed odebeljenih devetih kvadratov. Pripravil N. F.

NAGRADNA KRIŽANKA

GG | IZLET // 16. februarja 2024

GLAS NA KRAS

Vabimo vas na izlet na Kras, kjer je v tem letnem času že prijetno toplo. Najprej si bomo v Sežani ogledali skrbno urejen botanični vrt, ki z naravno in kulturno zakladnico ponuja posebno doživetje tudi v tem letnem času. V njem je zbirka skoraj 170 rastlinskih vrst in približno 700 rastlin, hkrati pa lahko občudujemo tudi izjemno kulturno dediščino – rastlinjak iz leta 1890. Po ogledu botaničnega vrta se bomo z lokalnim vodnikom zapeljali po Krasu do Divače in spotoma izvedeli marsikaj zanimivega. V Divači si bomo ogledali filmski muzej, posvečen Ili Kravanji, igralki z umetniškimi imenom Ita Rina. Muzej domuje v prenovljeni Škratelnjovi domačiji, ki je tipična kraška hiša. Sledila bosta kosilo in druženje.

Vabljeni!

Odhodi avtobusa: z AP Radovljica ob **7.30**, z AP Creina Kranj ob **7.55**, z AP Mercator Primskovo ob **8.05**, z AP Škofja Loka ob **8.25**
Vrnitev v Kranj predvidevamo okrog 20. ure.

Za rezervacijo čim prej pokličite na tel. št. 04 201 42 41.

Za odjave, ki prispejo kasneje kot dva delovna dneva pred odhodom, zaračunamo potne stroške. V primeru, da se prijavi premalo gostov, bomo izlet odpovedali.

Cena izleta je 42 evrov

in vključuje: prevoz, ogled po programu, ogled Botaničnega vrta v Sežani, ogled filmskega muzeja v Divači, kosilo, lokalno vodenje in DDV.

Gorenjski Glas
www.gorenjskiglas.si

SESTAVIL:	KALAN	PERO, PEREŠČEK	AMERIŠKI PLES	ZNAMKA ŠPORTNIH OBLAČIL	ORGAN VIDA	STARA JAP. PRE-STOLNICA	ARABSKI VERSKI UČENJAK	ALPINIST GROSELJ	EVA ČERNE	ČOK ZA SEKANJE DRV	GLAVNO MESTO ITALIJE	TELIČEK	JAPONSKI VITEŠKI SAMOMOR	GORENJSKI GLAS	PTIČEK	FILM JAMESA CAMERONA	DEDEK PO PRIMORSKO	JURJ SOUČEK	AVTORKA	ODPRTINA PRI KMEČKI PEČI	OČE	IGRALEC BELLOWS	FR. NOGO-METAŠ (NICOLAS)	RAČJI SAMEC
NAŠA IGRALKA (P. V.)														NAŠA PEVKA (T. Ž.)										
RASTLINA Z ENIM KLJIČNIM LISTOM						11								NAŠ PISEC (I. S.)				6						
GOVORNIK								AMERIKA-NEC				13						DELAVEC V TKALNICI						
ESTONEC		8		PEVKA DAEMON											3							TOK ZA PUŠČICE	LUKA MODRIČ	
KOZOLEC (NAREČNO)				SANITETNI MATERIAL									GRM (KOKAIN)					ERO-TIČNOST						
CELJE				ARA, PREDUJEM								19											2	
DOGODEK (EKSPR.)				AFRIŠKA ANTILOPA																				
GORENJSKI GLAS	PASJA PASMA		DRVARSKA SEKIRA																					
SPET ŠOP LAS			CESTNA VIJUGA																					
SLIKARKA KOBILCA				GRAPA (NAREČNO)		4																		
RAZKOŠNA HIŠA				MESTO V FRANCIJI																				
SLADKO TROPSKO SADJE																								
VINKO ERCEG		10		MAMINA SESTRA																				
IGRALEC				MERA ZA RITEM																				
AFRIK ALIM FELAH KEDIV NANTES																								
JADRANSKI OTOK																								
LETNI ČLAN (STAR.)																								
OLIVIA BROWN																								
SATAN																								
GLASBENI ZNAK																								

1. nagrada: darilna kartica OBI v vrednosti 20 eur
2. in 3. nagrada: knjiga

Rešitev križanke – geslo na kuponu – lahko pošljete po pošti na naslov Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, Kranj, ali jo oddate v nabiralnik na tem naslovu. **Rešitve pa lahko pošljete tudi po e-pošti.** To storite tako, da z mobilnim telefonom slikate kupon z geslom in ga pošljete na naslov križanke@g-glas.si. V elektronsko sporočilo ne pozabite napisati svojih osebnih podatkov. Rok za oddajo je četrtek, 15. februar 2024.

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19		

Ko se življenje obrne na glavo

MILENA MIKLAVČIČ

usode

Elizabeta je odrasčala v čisto običajni družini. Z bratom, ki je dve leti mlajši, se dobro razumeta, starši, ki jih ima rada, pa so ji že vse življenje za zgled.

»Že kar nekaj časa me je mikalo, da bi vam zaupala svojo zgodbo. Zdi se mi, da je malo drugačna od drugih. Kadar jo pripovedujem ljudem, ki me ne poznajo dobro, ob njej zmajujejo z glavo,« je začela pripovedovati Elizabeta.

»Odraščala sem v čisto običajni na pol kmečki, na pol delavski družini. Doma sem sicer pogrešala pogovore, ki jih ni bilo, a so jih pogrešale tudi vrstnice. Zdelo se nam je, da tako pač mora biti. Družili smo se le z očetovimi sorodniki, z mamini mi smo bili na bojni nogi.

Babica po mamini strani je bila precej ohola, zmeraj se mi je zdelo, da me gleda s prezirom, jezno in izpod čela. Za brata se ni niti zmenila. Nekoč, bilo je za njegov deseti rojstni dan, mu je poštar prinesel paket, v katerem sta bila bombonjera in gasilski avto. Nismo mogli verjeti, ko smo videli, da je darilo poslala babica. 'Morda je bombonjera zastrupljena,' se je zasmel ata in pomžežniknil. Njegove besede smo nekako vzeli zares, nihče se je ni dotaknil, nazadnje smo jo vrgli v smeti. Z avtomobilčkom pa se še danes igra bratov sinček,« pripoveduje sogovornica.

Odhod iz varnega domačega mehurčka v Ljubljano, na gimnazijo, je bil za Elizabeto stresen. Zelo je bila navezana na očetove starše. Ko se je peljala novemu življenjskemu poglavju naproti, je jokala predvsem zato, ker ne bo mogla ob večerih steči v spodnje nadstropje, se stisniti k babici in skupaj z njo pogledati kakšnega filma na televiziji.

»Malo me je skrbelo, da se bodo zaradi las, ki so imeli izrazito rdeč odtenek, sošolci norčevali iz mene, pa se to ni zgodilo. Bila sem presenečena, saj so jih prijateljice občudovale, fantje pa so pogosto zažvižgali, ko so šli mimo mene. Učenje mi je šlo dobro od rok. Bila sem že v drugem letniku, ko so dobili v četrtem letniku novo sošolko. Glas o tem, kako sva si podobni, se je kot blisk raznesel po razredih. Premagala me je radovednost, zato sem jo po pouku počakala v avli. Ni znala dobro slovensko, saj se je v Slovenijo priselila iz Beograda. Bila je zelo načitana, govorila je tri tuje jezike, njeni načrti glede prihodnosti pa še zdaleč niso bili tako skromni

kot moji. Vseeno sva se dobro razumeli. Nekoč sem prinesla od doma fotografije, pa sva si jih skupaj ogledovali. Bolj ko sva iskali skupne točke, manj sva jih našli. Njeni so vse življenje bili v Srbiji, moji v Sloveniji. Zdelo se je nemogoče, da bi se njen oče kdaj srečal z mojo mamo. Doma sem o Katarini molčala. Bilo me je strah, da bi s kakšnimi nepriemernimi vprašanji dregnili v družinske skrivnosti.

Leta so tekla, najini poti sta se razšli. Njeni starši so se ločili, oče se je preselil v tujino, mama se je vrnila v Srbijo, Katarina je nekaj let še ostala v Sloveniji, potem pa jo je oče povabil k sebi v Nemčijo, saj je zanjo našel zanimivo službo. Jaz sem se poročila, rodila sta se mi dva otroka, z možem sva si sezidala hišo, hodila v službo ... Na Katarino sem že skoraj pozabila, ko me je nekoč presenetilo pismo, ki mi ga je poslala še na stari naslov. Pisalo se je leto 2003. Napisala mi je, da si z možem ravno urejata papirje za posvojitve deklice iz Ukrajine, da pa si želi, da se, ko bo prišla v Ljubljano, ponovno srečava. Ko sva si padli v objem, sva se komaj prepoznali. Po dveh otrocih sem postala malo bolj obilna, ona je bila še pri štiridesetih takšna, kot sem jo ohranila v spominu. Njen mož je strmel v naju in ni mogel verjeti svojim očem. 'Kaj, če bi si dali pregledati DNK?' je predlagal. Pregled je bil pripravljen tudi plačati, kar pa sem odločno odklonila. Bil je že skrajni čas, da razčistim dvome in vprašanja, ki so me glodali od prvega trenutka, ko sem videla Katarino.

V nedeljo sem ju potem povabila tudi na kosilo. Pa tega niti ne bi naredila, če mama in ata ne bi bila v

toplicah. Vedela sem, da ne bosta prišla naokoli. A vrag ima mlade ravno takrat, ko se najmanj nadejamo. Ker so vremenarji napovedovali večjo pošiljko snega, sta se vrnila predčasno. Bili smo ravno sredi zanimivega klepeta, malo za šalo, malo za res smo razmišljali, od kod izvira najina podobnost. Takrat pa se je pri vratih pojavila mama, ki je – tako kot zmeraj – vstopila brez trkanja. Ko naju je zagledala – pravzaprav moram reči drugače: ko se je zastrmela v Katarino – ji je vsa kri izginila z obraza. Začela je loviti sapo, in če je ata ne bi prijel, bi zdrsnila na tla. Minilo je kar nekaj časa, da je prišla k sebi. Prosila sem ata, naj mi pove, kaj se je zgodilo, pa je molčal. 'Če bo hotela, bo že sama, jaz sem ji obljubil, da bom tiho.'

Resnica je še tisti dan, a šele pod večer, prišla na dan. Katarinin oče je služil JLA v Sloveniji, moja mama pa je stregla v gostilni, ki je stala nasproti vojašnice. Skupaj sta spala samo enkrat, pa še to le zato, ker se ji je Beogradčan zasmilil: zapustilo ga je dekle in se poročilo z drugim. Oče je vedel, da je bila mama noseča z drugim, ko sta se poročila. Ded in babica pa tudi, a tega 'zdrsa' hčerki nista nikoli odpustila.

Katarina nas je potem redno obiskovala tudi s posvojeno hčerko. Žal je moja mama ni več želela srečati. Zaprla se je vase, prepričana, da sem ji kaj zamerala. Pa ji nisem, zakaj bi ji le? Zanimivo pa je, da se s Katarino ne druživa kot polsestri, ampak kot prijateljici iz mladosti. DNK-teste pa sva naredili zaradi njenega očeta. Tega, da je v tisti žalosti, ko ga je zapustilo dekle, malo okajen spal z mojo mamo, se ni več niti spomnil.«

KUHARSKI RECEPTI

ZA VAS IZBIRA KATJA DOLENC

Prihaja pustni čas, ko ne sme manjkati krofov, tako za maškare kot za vse ljubitelje te tradicionalne pustne slaščice. Lahko jih pripravite tudi sami, doma, pri čemer pa bi bilo modro upoštevati preizkušene nasvete. Tako vam bo uspelo narediti dobre in slastne krofe ali flancate.

Kvašeno testo za krofe in flancate

Potrebujemo 700 g moke, 2,5 dl mleka, 4 žlice sladkorja, 100 g masla, 5 rumenjakov, žličko ruma, 2 vrečki vaniljevega sladkorja, vrečko naribane limonine lupinice, poravnano žličko soli in sladkorno moko, za kvasec pa 4 žlice mleka, žlico sladkorja in 40 g kvasa.

Najprej pripravimo kvasec. V mlačno mleko zamešamo sladkor ter vanj zdrobimo kvas. Lonček postavimo na toplo, da vsebina vzhaja. Moko strememo v skledo v obliki stožca. V sredini napravimo jamico, vanjo zlijemo vzhajani kvas in ga potresemo z moko. V lonček damo mleko, maslo in sladkor ter mešamo nad šibkim ognjem, da se vse stopi. Ko je mleko mlačno, ga odstavimo z ognja in mu primešamo vaniljev sladkor, limonino lupinico, rum in stepene rumenjake. Dobro premešamo.

Medtem je kvas drugič vzhajal – to vemo, ko se kvas začne penasto cediti iz kupčka moke. Mleko z vsemi dodatki zlijemo v skledo z moko, nekajkrat premešamo in dodamo še sol. Testo stepamo s kuhalnico ali mešalcem za testo približno 15 minut oziroma tako dolgo, da se začenjajo delati mehurji in da testo odstopi od kuhlance. Testo ne sme biti pregosto. Če je treba, dodamo še malo tekočine, v nasprotnem primeru pa malo moke. Nazadnje ga pomokamo, pokrijemo s prtičem in pustimo na toplem, da vzhaja približno 90 minut.

Ko se testo podvoji, ga razvaljamo za prst debelo in izrežemo krofe ali velike flancate. Pokrijemo jih s prtičem in pustimo, da ponovno vzhajajo. Preden jih damo v vroče olje, jih na sredini, kjer je venček, s prstom rahlo pritisnemo, da nastane jamica, v katero bomo potem vbrizgali marmelado. Ko so krofi v posodi za cvrtje, jih pokrijemo. Ko so na eni strani rumeno ocvrti, jih obrnemo, posode pa ne pokrijemo več. Ocvrte krofe ali flancate z lopatico pobereemo ter jih polagamo na cedilo, da odvečna maščoba odteče. Krofom s posebno brizgalko vbrizgamo marmelado (marelično, borovničevno, slivovo ...). Pred serviranjem krofe in flancate potresemo s sladkorno moko.

Nasveti ob pripravi

Vse sestavine morajo biti poprej na toplem. Jajca vzamemo iz hladilnika vsaj 2 uri pred uporabo.

Testu je priporočljivo dodati malo alkohola (rum), da pri cvrtju ne vpije preveč olja.

Pravilno segreti maščoba je takrat, ko se okrog lesene žlice, ki jo pomočimo v maščobo, naredijo mehurčki ali pa ko se košček testa, potem ko smo ga vrgli v olje, ob štetju do tri dvigne na površje.

Olja naj bo samo toliko, da krofi v njem plavajo.

V posodo jih ne damo preveč naenkrat, saj med cvrtjem še narastejo.

Če se krof med cvrtjem sam zavrti, je testo premalo vzhajano, zato raje še malo počakamo s cvrtjem.

Vencev na krofu ni, če je testo pregosto.

Narastki iz kaš

ERIKA JESENKO

Kaše so izredno hranljivo in uporabno živilo. Iz njih lahko naredimo narastke, tako na slan kot tudi slahek način. Take jedi so še posebej priročne, saj se naredijo v večji količini in do naslednjega obroka v hladilniku počakajo tudi več dni.

Za pripravo narastka iz ječmenove kaše potrebujemo: 250 g ječmenove kaše, 30 g suhih gob, 1 manjšo bučo, 1 čebulo, 2 stroka česna, 2 jajci, suhi majaron, sol in poper, drobnjak, 2 žlici olja, 1 žlico drobtin.

Ječmenovo kašo skuhamo v osoljeni vodi. Suhe gobe namočimo v vodi za eno uro ali čez noč, nato

jih odcedimo, narežemo na manjše koščke in jih prepražimo na nasekljani čebuli. Dodamo nasekljan česen ter začiniimo z majaronom, drobnjakom, solimo in popramo. Bučo olupimo, narežemo na kocke ter jo prepražimo na žlici olja. Solimo in popramo ter prilijemo nekaj žlic vode. Posodo pokrijemo in dušimo toliko časa, da se buča zmehča. Nato jo zmeljemo v pire. V večji skledi zmešamo ječmenovo kašo, prepražene gobe in pire buč. Dodamo jajci in vse skupaj dobro premešamo. Prestavimo v pekač, ki smo ga namastili z žlico olja ter potresli z

drobtinami. Poravnamo in pečemo v pečici, segreti na 180 °C, 40 minut.

Za pripravo narastka iz ajdove kaše in buče potrebujemo: 150 g ajdove kaše, 0,5 kg mesa buče, 150 g grobo mletih orehov, 2 dl smetane, 100

LAHKE JEDI

g medu, 1 vaniljev sladkor, 1 žličko cimeta, pol žličke suhega ingverja.

Ajdovo kašo skuhamo v osoljeni vodi. Bučo olupimo, narežemo na kocke ter jo dušimo do mehkega in napravimo pire. Nato

skupaj zmešamo kuhano ajdovo kašo, bučni pire, mleto orehe, smetano, med, vaniljev sladkor, cimet in ingver. Dobro premešamo in prenesemo v srednje velik pekač. Narastek pečemo v pečici, segreti na 180 °C, 30 minut.

Nagrajenci križanke iz Gorenjskega glasa št. 5 so: **Tomaž Ravnik** iz Kranja, **Marička Rakovec** iz Kranja in **Marjanca Rebernik** iz Šenčurja. Geslo je bilo Zanimivosti iz soseseke. Nagrajenci križanke iz Gorenjskega glasa št. 7 pa so: **Marija Kranjec** iz Kranja, **Jožica Odar** iz Srednje vasi v Bohinju in **Irena Ambrožič** iz Zg. Gorij. Geslo je bilo Če nas presenetijo obiski. Čestitke!

GG naročnine

E-POŠTA: narocnine@g-glas.si, TELEFON: 04 201 42 41
www.gorenjskiglas.si

HALO-HALO GORENJSKI GLAS

telefon: 04 201 42 00

Naročila za objavo sprejemamo po telefonu 04/201 42 00 ali osebno na Nazorjevi ulici 1 v Kranju oz. po pošti – od ponedeljka do četrka do 11. ure! Cene oglasov in ponudb v rubriki so izredno ugodne.

Obvestila o dogodkih objavljamo v rubriki **Kažipot brezplačno samo enkrat, pošljete jih lahko na e-poštni naslov kazipot@g-glas.si.**

PIREDITVE

Podoknice pred Prešernovo hišo

Kranj – Mešani pevski zbor Petra Liparja pri Društvu upokojencev Kranj v sredo, 7. februarja, ob 18. uri ljubitelje tradicionalnih Podoknic vabi pred Prešernovo hišo v Kranju, kjer bodo s pesmijo počastili državni praznik in velikana slovenske poezije.

Vse generalove skrivnosti

Adergas – KUD Pod lipo Adergas ob slovenskem kulturnem prazniku vabi na predstavitev nove knjige pisatelja Ivana Sivca Vse generalove skrivnosti, ki bo v sredo, 7. februarja, ob 18. uri v kulturni dvorani v Adergasu. Avtor v knjigi opisuje razburkano življenje in pretresljivo smrt prvega slovenskega generala Jerneja Basaja, rojenega v Vopovljah.

Pa bo pomlad prišla

Predoslje – KUD Predoslje v sodelovanju s Folklorno skupino Iskraemeco vabi na proslavo ob slovenskem kulturnem prazniku z naslovom Pa bo pomlad prišla, ki bo v sredo, 7. februarja, ob 19. uri v Kulturnem domu Predoslje. Program bo posvečen pesniku Ivanu Minattiju ob 100. obletnici rojstva; nastopili bodo recitatorji KUD Predoslje, Folklorna skupina Iskraemeco, Tamburaška skupina Iskraemeco, APZ France Prešeren Kranj in Rok Perhanc s klavirsko harmoniko.

Občinska prireditev ob prazniku

Škofja Loka – Občina Škofja Loka in Osnovna šola Škofja Loka-Mesto vabita na osrednjo občinsko prireditev v počastitev slovenskega kulturnega praznika, ki bo v sredo, 7. februarja, ob 18. uri v Sokolskem domu Škofja Loka. Slavnostna govornica bo Mateja Hafner Dolenc.

Proslava in kovanje pesmi

Železniki – V Kulturnem domu Železniki bo občinska proslava ob kulturnem prazniku v sredo, 7. februarja, ob 19. uri. Na praznični dan, 8. februarja, ob 18. uri vabijo na 11. javno kovanje pesmi z naslovom Pred plavžem mi pesem povej. V Muzej Železniki bo ta dan prost vstop, in sicer od 15. do 19. ure.

Slovesnost in kulturni maraton

Kamnik – Osrednja prireditev Občine Kamnik ob slovenskem kulturnem prazniku bo v sredo, 7. februarja, ob 18. uri v dvorani Doma kulture Kamnik. V četrtek, 8. februarja, od 11. ure dalje bo v veliki dvorani Doma kulture Kamniški kulturni maraton.

Slikarska razstava in pesniški večer

Breznica – Kulturno društvo dr. France Prešeren ob slovenskem kulturnem prazniku vabi na odprtje slikarske razstave ter pesniški večer, ki bosta v sredo, 7. februarja, ob 18. uri v kulturni dvorani na Breznici. Na ogled bodo slike, ki so nastale na slikarski koloniji v januarju s tematiko Dežela kranjska nima lepšga kraja, kot je z okolšno ta, podoba raja. Kulturni program bodo obogatili kitaristi Jerneja Smoleja ter plesalke baletne šole Toi toi. Slikarska razstava bo v dvorani na Breznici na ogled tudi v četrtek, 8. februarja, med 9. in 14. uro, ko bodo obiskovalci lahko prisluhnili tudi posnetku radijske igre Spomini Ernestine Jelovšek.

Kulturni praznik v Trziškem muzeju

Tržič – V Pollakovi kajži bo na kulturni praznik Vodenje po zbirkah – tokrat drugače! Obrti bodo predstavili skozi zgodbe starih Tržičanov, in sicer ob 12., 14. in 17. uri. Za otroke bodo ob 12. uri pripravili pravljico in doživljajsko delavnico Skozi šivankino uho. V Galeriji Atrij Občine Tržič bo v četrtek, 8. februarja, ob 16. uri odprtje razstave Če v juho pade muha avtorjev Štefana Turka in Klarise Jovanović.

Prešerno na gradu Dvor

Predvdor – V počastitev kulturnega praznika bodo v četrtek, 8. februarja, na gradu Dvor vsako polno uro od 11. do 17. ure vodeni ogledi. Aleksej Hodnik Gavrovič jih bo v svojem slogu dopolnil z recitacijami Prešernovih pesmi, ob 15. uri pa bo grajske obiskovalce sprejel dr. France Prešeren.

O maternem jeziku in kulturi

Zgornja Bela – Na domačiji pr' Cuc na Zgornji Beli 44 bo v četrtek, 8. februarja, ob 14. uri pogovor z Berto Golob, pisateljico in pesnico, ki je delovala kot učiteljica slovenščine, knjižničarka, lektorica ... Na dogodku z naslovom Materni jezik in kultura sta podstaj narodovega obstoja bo zapel tudi pevski sekstet Kostanarji.

Recital poezije v Dupljah

Duplje – Kulturno umetniško društvo Triglav Duplje v četrtek, 8. februarja, ob 20. uri vabi v avlo podružnične šole v Dupljah na recital poezije z naslovom Pevcu vedno sreča laže. Večer v čast kulturnega praznika bo dopolnil domači ženski pevski zbor Dupljanke.

IZLETI

Peš na Prešernov smenj

Kokrica – Društvo upokojencev Kokrica v četrtek, 8. februarja, vabi na pohod v Kranj – na Prešernov smenj. Odhod bo ob 9. uri izpred Mercatorja na Kokrici, od koder se bodo udeleženci najprej odpravili do Prešernovega gaja, nato pa pot nadaljevali na prizorišče sejma domače in umetnostne obrti in spomenika pesniku dr. Francetu Prešernu.

OBVESTILA

Ustvarjalna delavnica, angleška urica, ustno zdravje

Naklo, Predvdor – V okviru programa medgeneracijskega sodelovanja bo v sredo, 7. februarja, ob 18. uri v Medgeneracijskem centru Naklo ustvarjalna delavnica, v prostorih Občine Predvdor pa tečaj angleške konverzacije v turizmu. V petek, 9. februarja, ob 10. uri bo Center za krepitev zdravja Kranj v Medgeneracijskem centru Naklo pripravil delavnico za temo ustnega zdravja. Za vse aktivnosti so obvezne prijave do zasedbe mest na mck-prijave@luniverza.si ali 04 280 48 25.

PREDAVANJA

Potopisno predavanje: Libanon

Naklo – Turistično društvo Naklo v torek, 6. februarja, ob 18. uri vabi v Gostilnico Kresnik, kjer bo Sandi Novinec predstavil Libanon.

O potepanju po Indiji

Kokrica – Turistično društvo Kokrica v petek, 9. februarja, ob 17. uri vabi na predavanje z naslovom Potepanje po Indiji. O svojih doživetjih bo pripovedoval Danilo Flis, ljubitelj popotovanj in planinarjenja. Predavanje bo v prostorih društva v Domu krajanov Kokrica. Prispevki so prostovoljni.

desetdnevna vremenska napoved

Torek 6. 2.	Sreda 7. 2.	Četrtek 8. 2.	Petek 9. 2.	Sobota 10. 2.
-3/12 °C	-2/11 °C	0/8 °C	3/9 °C	4/11 °C
Nedelja 11. 2.	Ponedeljek 12. 2.	Torek 13. 2.	Sreda 14. 2.	Četrtek 15. 2.
2/8 °C	0/5 °C	-2/5 °C	-3/5 °C	-2/6 °C

tedenski koledar

	vzhod	zahod
6. 2. tor. Dora	7.20	17.14
7. 2. sre. Egidij	7.19	17.15
8. 2. čet. Janez, slovenski kulturni praznik	7.17	17.17
9. 2. pet. Polona ○	7.16	17.18
10. 2. sob. Viljem	7.14	17.20
11. 2. ned. Marija	7.13	17.21
12. 2. pon. Damijan	7.11	17.23

DRUŠTVO "ROVTARJI"
smučanje in kolesarjenje po starem
ŠKOFJA LOKA

Prisrčno vabljeni na

24. Mednarodno tekmovanje
v smučanju po starem
10. 2. 2024 v Škofji Loki
s pričetkom ob 10. uri

Zora Prešernega Kranja
Film o tem, kako je Kranj postal Prešernovo mesto.

od **8. februarja**
v Prešernovi hiši

Nagrajenci križanke z geslom MESTO KULTURE, katere sponzor je Zavod za turizem in kulturo Kranj in je bila objavljena v Gorenjskem glasu 30. januarja 2024, so: **Krištof Verhovnik** iz Komende, **Irena Habjan** iz Gorenje vasi in **Irena Frelj** iz Podnarta, ki prejmejo po dve vstopnici za vodenje po Rovih pod starim Kranjem. Ogled je možen 8. in 10. februarja, nujne so predprijava. Nagrajencem iskreno čestitamo.

OBVESTILO NAROČNIKOM

Račune lahko prejmete tudi po elektronski pošti

- Če želite račune prejemanj po e-pošti, nam na e-naslov narocnine@g-glas.si sporočite točno ime in priimek ter naslov, da vas bomo našli na seznamu.
- Na e-naslov, s katerega nam boste poslali osebne podatke, bomo poslali račun v obliki pdf, ki bo povsem enak položnici v tiskani izdaji.
- Sodobna tehnologija omogoča tudi hitro in preprosto plačevanje računov s pomočjo mobilnega telefona in QR kode.

Prepričani smo, da boste zadovoljni.

Gorenjski Glas | www.gorenjskiglas.si

MALI OGLASI

T: 201 42 47
E: malioglas@g-glas.si
Male oglase sprejemamo: **za objavo v petek do srede do 14. ure in za objavo v torek do petka do 14. ure!**

Delovni čas: **ponedeljek, torek, četrtek, petek neprekinjeno od 8. do 15. ure, sreda od 8. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprti.**

STROJI IN ORODJA

PRODAM
ZELO močno potopno črpalko za vodo, 3-fazni priključek, tel.: 041/294-958 24000299

KURIVO

PRODAM
SUHA bukova ali mešana drva, možna dostava, tel.: 031/563-109 24000295

SUHE bukove butare, bukova in mešana drva ter "rajkelne" okrogle, tel.: 031/826-621 24000307

ŠPORT, REKREACIJA

PRODAM
DVOJE tekaških smuči, komplet s čevlji, št. 38 in 43, in moške drsalke, št. 43, malo rabljene, tel.: 031/584-796 24000296

HOBI

KUPIM
ODLIKOVANJA, medalje, značke, razglednice, kovance, bajonete, sablje, čelade, uniforme, tel.: 051/740-430 24000223

UMETNINE, NAKIT

PRODAM
TAPISERIJE, strogi unikati, izjemne tehnične, umet., sporočilne in ener. vrednosti, tel.: 040/567-544 24000268

KMETIJSKI STROJI

KUPIM
TRAKTOR, tel.: 041/597-984 24000306

VZREJNE ŽIVALI

PRODAM
KOKOŠI – nesnice, jarkice, rjave, pred nesnostjo. Pripeljemo na dom, Matej Bulovec, s.p., Mlakarjeva ul. 45, Senčur, tel.: 041/710-113 24000247

14 dni staro teličko simentalko, tel.: 041/288-966 24000302

GG mali oglasi

E-POŠTA: malioglas@g-glas.si
TELEFON: 04 201 42 47

www.gorenjskiglas.si

LOTO

Loto rezultati – žrebanje
4. 2. 2024
2, 4, 5, 10, 13, 24 in 11

Loto PLUS:
1, 4, 5, 23, 40, 43 in 12
Joker 6: **747378**

Predvideni sklad 7.
2. 2024 za Šestico:
1.190.000 EUR

Predvideni sklad 7. 2.
2024 za 6 plus:
510.000 EUR

Največji dobitek za Joker 6:
1.000.000 EUR

TOPLOTNE ČRPALKE
Midea 6-16 kw
od 6.699,99 EUR - 6 kw z osnovno montažo, zagonom in 9,5% ddd
SUBVENCIJA EKO SKLADA do 2.500 EUR
IZE d.o.o. 041 669 742
pts@siol.net in www.ize.si

BIKKA ČB pasme, starega 2 tedna, tel.: 041/335-514 24000301

KOBILO križanko, ujahano, staro 13 let, Bohinj, tel.: 031/794-309 24000294

NA voljo kokoši stare 2 leti, 2,5 EUR/kos, osebni prevzem Senčur, tel.: 041/680-462 24000300

PRAŠIČA za zakol, domača krma, tel.: 041/923-994 24000297

PODARIM

STARE kokoši nesnice, tel.: 041/337-678 24000305

ZAPOSLITVE (M/Ž)

NUDIM

ZARADI povečanega obsega dela zaposlimo voznika kategorije C, delo se opravlja po Sloveniji, od ponedeljka do petka v dopoldanskem času, vikendi prosti. Orel transport, Gregor Bergant, s.p., Trnje 16, Šk. Loka, tel.: 031/564-285, gregor.orel@siol.net 24000272

STORITVE

NUDIM

ADAPTACIJE – vsa gradbena dela od temeljev do strehe, fasade, škarpe, urejanje dvorišč, tlakovanje, asfalt, ograje, dimniki, izolacija, krovstvo, tesarstvo – po zelo ugodni ceni. Leard, d.o.o., Pivka 11, Naklo, tel.: 041/583-163 24000249

FLORIJANI, d.o.o., C. na Brdo 53a, Kranj, izvaja vsa gradbena dela od temeljev do strehe, adaptacije, omete, omete fasad, kamnite škarpe, tlakovanje dvorišč, tel.: 041/557-871 24000251

RAZNO

PRODAM

POLSTENE copate, števil. 37, 38 in 39, tel.: 031/320-682 24000303

ZAMRZOVALNO skrinjo 60 x 60 cm in mizo 80 x 120, tel.: 040/705-145 24000298

ZAHVALE, OSMRTNICE

Žalost in hvaležnost lahko izrazite z objavo osmrtnice ali zahvale v različnih velikostih.

Vaše želje sprejemamo po e-pošti na malioglas@g-glas.si ali po navadni pošti na naslov Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj.

Gorenjski Glas

www.gorenjskiglas.si

NOVO

Knjiga »Še enkrat, prosim!« je namenjena glasbenim učiteljem, učencem in staršem. Jasmina Pogačnik, izvrstna učiteljica klavirja na Glasbeni šoli Kranj, jo je napisala srčno, duhovito in navihano, zato vam knjigo topla priporočamo.

Ob obhajanju petdesetletnice poučevanja klavirja se spodobilo, da kaj zapišem!

21 EUR + poštnina

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04/201 42 41 ali na narocnine@g-glas.si.

Če želite, da vam jo pošljemo po pošti, se poštnina zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

Gorenjski Glas
www.gorenjskiglas.si

GG naročnine

E-POŠTA: narocnine@g-glas.si, TELEFON: 04 201 42 41
www.gorenjskiglas.si

Radio Sora

Vedno blizu. 91.1 / 89.8 / 96.3

RADIO SORA, D.O.O., KAPUCINSKI TRG 4, ŠKOFJA LOKA

radio GORENC | Širim veselje!

Osrednje slovenska **93,8 MHz** | Jesenice **92,1 MHz** | Tržič **95,1 MHz**

RADIO KRANJ 97.3

tvój najljubši kiti

Radio Triglav®

Radio Triglav Jesenice, d.o.o., Trg Toneta Cufarja 4, 4270 Jesenice

Gorenjska 96 MHz

RADIO ZA RADOVEDNE

ZAHVALA

Ob nenadni, strahotno boleči izgubi, ko se je od nas v 62. letu starosti poslovil življenjski sopotnik, brat in stric

NENAD SEKULIČ

izrekamo zahvalo vsem, ki nam nesebično in ljubeče stojite ob strani. GRS Radovljica za strokovno in sočutno pomoč, mimojdočima pohodnikoma, ki sta na kraju nesreče priskočila in takoj pomagala. Vsem dragim prijateljem, ki ste ob nas, ki ste pomagali, da smo se od Nenada skupaj lepo poslovili. Njegovim sodelavcem iz Elana, ker ste se tako srčno poslovili od njega. Vsem planinskim prijateljem, dragim prijateljem, ki ste ga imeli radi, vsem sorodnikom in vsem, ki ste ga skupaj z nami pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala vam!
Naj vsem nam ostane v lepem spominu.

Življenjska sopotnica Jana, sestra Vladka z družino in mama Danica

KUPIM KOZO

HVALA IZ SRCA!

Karitas

KUPITE KOZO revni družini in ji pomagajte trajnostno preživeti. Za nakup koze v Afriki družina potrebuje 20 EUR.

Kozo lahko kupite z darom na: Slovenska karitas, Kristanova 1, 1000 Ljubljana, TRR: SI56 0214 0001 5556 761, Namen: Kupim kozo; Sklic: SI00 210 ali na www.karitas.si/kupim-kozo/.

Jelena Justin

POZDRAVLJENE, GORE 4

15 EUR

Jelena Justin je ob 70-letnici Gorenjskega glasa izbrala 70 najlepših planinskih tur iz sedmih gorskih skupin: Dolomiti, Karnijske Alpe, Zahodne Julijske Alpe, Vzhodne Julijske Alpe, Karavanke, Kamniško-Savinjske Alpe in Alpsko predgorje. Vodnik je prava planinska poslastica.

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04/201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si. Za dostavo po pošti se poštnina zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

Gorenjski Glas
www.gorenjskiglas.si

Oblast v rokah Godlarjev

Čeprav je njihova vladavina kratka, se častni odbor Godlarjev vsako leto zanesljivo povzpne na prestol občinske oblasti in pustne zabave v Šenčurju, kjer je v teh dneh dovoljeno vse, kar ni izrecno prepovedano.

MAŠA LIKOSAR

Šenčur – Zopet je napočil tisti čas v letu, ko ključ občinske blagajne in s tem oblast v občini Šenčur prevzamejo Godlarji, s čimer naznanijo začetek pustnega časa. Ključ je minuli petek šenčurski župan Ciril Kozjek izročil princu Urošu in princesi Meliti Sitar. Medtem ko jim je lani predal prazno blagajno, ta letos kar kipi od svežih novcev. »Letos imate srečo, kajti proračun smo sprejeli pred kratkim, s tem pa vam v upravljanje predajamo še čisto nedotaknjeno blagajno. Pričakujem, da boste z njo ravnali vzorno,« je župan nagovoril Godlarje, ki bodo na čelu šenčurske občine vse do pustnega torka.

Princesa Melita je spomnila, da se je od njihove zadnje vladavine zgodilo toliko stvari, da jim tokrat vseh ni uspelo združiti v povorko. »Kljub temu bodo številne aktualne zgodbe na pustni način še vedno delile prostor z nami,« je zagotovila princesa v upanju, da jim bo z dobro voljo in smehom

Predsednik Društva Godlarji Robert Vehovec, šenčurski župan Ciril Kozjek, princesa Melita in princ Uroš Sitar ter povezovalc Franc Pestotnik - Podokničar / Foto: Primož Pičulin

uspelo povrniti kanček veselja vsem tistim, ki so jim ga lani odnesle poplave.

Pustna povorka Godlarjev se bo letos prvič predstavila v soboto, 10. februarja, ob 10. uri pred Supernovo Mercator Primskovo, isti dan ob 13. uri bodo obiskali cerkljansko občino, kjer se bodo ustavili pred Osnovno šolo Davorina Jenka. V nedeljo, 11. februarja, bo

sledila osrednja pustna povorka, ki bo ob 13.30 krenila iz Srednje vasi proti središču Šenčurja. Sklepno dejanje, pokop pusta, bo na pustni torek, 13. februarja, ob 18. uri v prostorih društva.

Kot je pojasnil predsednik Društva Godlarji Robert Vehovec, bo letošnjo, že 34. povorko oblikovalo 25 različnih tem, ki bodo znova aktualne, malce

družbenokritične in predvsem zabavne. Obregnili se bodo ob razmere v zdravstvu, predstavili novo letalsko družbo, v ospredju bo njihova maskota gusarska ladja. Obiskala jih bo maska predsednika vlade Roberta Goloba in njegove boljše polovice Tine Gaber. Letos se jim bodo pridružile tudi pustne skupine iz nekaterih sosednjih občin.

Muzej preteklosti

MAŠA LIKOSAR

Zabreznica – V Zabreznici se skriva edinstvena zbirka starih predmetov, orodij in pripomočkov, ki so jih nekoč uporabljali pri kmečkih opravilih. Ta zakladnica preteklosti je delo ljubiteljskega zbiratelja Marjana Nadižarja, ki je svojo strast do starin preoblikoval v muzejsko zbirko in jo na ogled postavil ob domači hiši v Muzeju preteklosti v zavetju Stola. V dobrih dvajsetih letih je zbral okoli 460 različnih predmetov. Nekatere eksponate je podedoval od svojih starih staršev, druge pa rešil pred pozabo, ko so jih prijatelji in znanci namerali zavreči, Nadižar pa je v njih prepoznal neprecenljivo vrednost. Zbirko je v zadnjih letih obogatil z manjšimi predmeti, ki so jih nekoč uporabljali v gospodinjstvu,

in razglednicami, ki pričajo o življenju v tamkajšnjih vaseh. Nekatere so stare tudi sto in več let.

Nadižarjevo zanimanje za starine in zgodovino se je prebudilo že v osnovnošolskih letih. Navdušil ga je oče, ki je delil podobno strast. Zbiranje starin zanj ni le konjiček, ampak tudi način izražanja spoštovanja do dediščine, preteklosti in kulture. Njegova zasebna muzejska zbirka predstavlja postajo na Poti kulturne dediščine Žirovnica, ki bo še posebno živahna ob slovenskem kulturnem prazniku, 8. februarja. Pohodniki si tako lahko poleg rojstnih hiš pomembnih Žirovničanov ogledajo tudi njegovo muzejsko hišo, kjer skozi otipljivo dediščino zaživi duh časa, v katerem so ustvarjali Prešeren, Čop, Finžgar, Jalen, Anton Janša ...

Marjan Nadižar je svojo zbirko obogatil s starimi razglednicami. / Foto: Primož Pičulin

Po požaru stekla humanitarna akcija

V Hotemažah je stekla humanitarna akcija za pomoč družini Golmajer, ki ji je požar poškodoval hišo.

MAŠA LIKOSAR

Hotemaže – Prostovoljno gasilsko društvo Hotemaže je v sodelovanju z Vaško skupnostjo Hotemaže, Krajevni odborom Rdečega križa Hotemaže, Območnim združenjem Rdečega križa Kranj ter društvom Malteška pomoč Slovenija organiziralo zbiranje finančnih

sredstev za pomoč družini Golmajer, ki ji je požar 28. januarja poškodoval stanovanjsko hišo v Hotemažah.

Humanitarna akcija je stekla na pobudo domačih gasilcev, ki so že med intervencijo zaznali, da bo družina zaradi poškodb na objektu utrpela veliko gmotno škodo. Kot je pojasnil poveljnik PGD Hotemaže Boštjan

Volčjak, v hiši živijo štirje člani družine, pri čemer sta dva od njiju starejša od osemdeset let, ter mati samohranilka s šoloobveznim otrokom. »Vsak evro jim bo nedvomno v veliko pomoč pri obnovi doma,« je poudaril.

Vsi, ki bi želeli pomagati, lahko sredstva nakazujejo na namenski transakcijski račun številka

07000-0000100776 s sklicem 1-2024 in pripisom HA POŽAR HOTEMAŽE 24, ki je odprt pri Rdečem križu do sredine marca, ali pa na namenski transakcijski račun, odprt do konca februarja pri društvu Malteška pomoč Slovenija, številka 2900 0005 2033 276, BIC: BACXSI22 z namenom HOTEMAŽE.

vremenska napoved

Danes, jutri in v četrtek bo delno jasno z občasno povečano oblačnostjo. Jutra bodo postopno nekoliko toplejša.

TOREK

-3/12 °C

SREDA

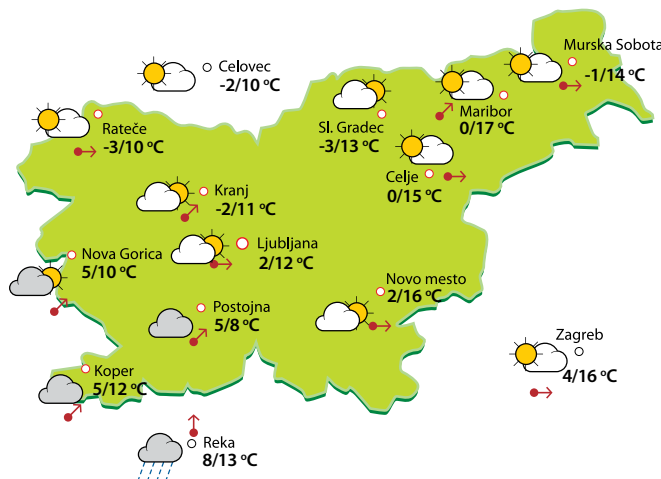
-3/13 °C

ČETRTEK

-1/10 °C

Agencija RS za okolje, Urad za meteorologijo

Sankanje na naravni progi v Savskih jamah

Planina pod Golico – Prizadevni člani Sankaškega kluba Jesenice so tudi letos uredili naravno sankiško progo v Savskih jamah. Proga je dolga dobra dva kilometra, sankanje je brezplačno, so pa veseli prostovoljnih prispevkov. Mogoča je tudi izposoja sani. Ob sobotah med 18. in 20. uro organizirajo tudi nočno sankanje, ki so ga poimenovali sobotkanje, ko obiskovalcem peljejo sanke na start, sankarji pa se peš sprehodijo do vrha proge, je povedal Klemen Rev iz Sankaškega kluba Jesenice. Pripravili so tudi dopoldanski program za izvedbo športnih dni za osnovne šole. V sodelovanju s PGD Planina pod Golico so uredili tudi sto metrov dolg in sedem metrov širok krog za drsanje.

Naravno sankališče v Savskih jamah / Foto: Klemen Rev

NA GLAS

aforizem

Vse ceste poezije vodijo v rime.

Milan Fridauer - Fredi